

TAMPEREEN YLIOPISTO

Kati Luoma

SINÄMINÄ LUKIJOIDENSA KERTOMUKSISSA

Tyttöjenlehden merkitysten analysointia kirjoitusmenetelmän keinoin

Tiedotusopin pro gradu -tutkielma

Syyskuu 2006

TAMPEREEN YLIOPISTO

Tiedotusopin laitos

LUOMA, KATI: SinäMinä lukijoidensa kertomuksissa. Tyttöjenlehden merkitysten analysointia kirjoitusmenetelmän keinoin.

Pro gradu -tutkielma 80 s., 5 liites.
Tiedotusoppi

Syyskuu 2006

Tutkimuksen aiheena on SinäMinä -lehden merkitys lukijoilleen. Aihetta lähestytään osin käyttötarkoitustutkimukselle, osin mediaetnografialle tyypillisin kysymyksenasetteluin. Tarkoituksena on selvittää, miksi tyttöjenlehteä luetaan, miten ja millaisissa tilanteissa sitä luetaan sekä mikä rooli lehdellä on lukijoidensa elämässä. Paitsi että työ pyrkii pureutumaan vähäiselle huomiolle jääneeseen tutkimusalueeseen tyttöjenlehtien lukemisesta, liittyvät sen teemat myös nuorten mediankäyttäjien tutkimukseen ja lukemisen merkitykseen murrosikäisten tyttöjen elämässä. Tutkielmassa pyritään aiempien tutkimusten perusteella myös pohtimaan, miten tyttöjenlehtien lukeminen eroaa niitä sisällöllisesti muistuttavien naistenlehtien lukemisesta.

Aineistonkeruun metodina tutkimuksessa on käytetty teemakirjoittamista. Analyysin kohteena on 55 SinäMinän lukijoiden kirjoittamaa kirjettä, joissa he kirjoituspyynnön perusteella pohtivat vapaamuotoisesti lehden merkitystä omassa elämässään. Kirjoittajat ovat kahta lukuun ottamatta naispuolisia ja suurimmaksi osaksi 12–17-vuotiaita. Kiinnostavan kokoinen joukko vastaajia on kuitenkin jo ohittanut lehden kohderyhmälle määritellyn iän – tutkimuksessa avataan täten myös niitä merkityksiä, joita tyttöjenlehdellä on aikuisille lukijoille. Työssä annetaan etusija lukijoiden omille jäsennyksille ja kirjoituksia analysoidaan aineistolähtöisesti laadullisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että SinäMinän lukeminen palveli nuorten lukijoidensa kohdalla keskenään varsin erityyppisiä tarpeita. Toisaalta se antoi neuvoja ja apua nuoren todelliseen arkeen, toisaalta tarjosi tälle mahdollisuuden jättää koko todellisuus hetkeksi taakseen. Paitsi että lehti oli konkreettisten neuvosten lähde, käyttivät lukijat sitä myös eräänlaisena itsensä kehittämisen välineenä – lehti voi muun muassa parantaa itsetuntoa, saada ajattelemaan asioita uusista näkökulmista tai palvella lukijoiden kirjoittamisharrastuksen kehittämistä. Lehden käyttäminen neuvosten ja tiedon tarjoajana erosi oleellisesti lehden merkityksestä unelmoimisen ja eskapismien mahdollistajana. Näihin toisentyypisiin merkityksiin kuului myös se, että lehti paransi oloa – se rauhoitti, lohdutti ja piristi. Tärkeä tekijä lehden antaman nautinnon luomisessa oli myös oikeanlainen lukutilanne. Iän myötä lehteen vakavasti suhtautuminen väheni ja sen käyttö ajanvietteen ja rentoutumisen tarkoituksessa lisääntyi. Aikuiset ja toisaalta miespuoliset lukijat käyttivät lehteä myös lisäämään omaa ymmärrystään tytöistä tai nuorista yleensä.

Aineiston perusteella näyttää, että toisin kuin esimerkiksi naistenlehtien kohdalla, SinäMinän lukemisessa nimenomaan lehden sisällöllä on merkitystä – lehden lukemista eivät niinkään luonnehdi esimerkiksi rituaalit, rutiinit tai ajantappaminen. Tutkimus puhuu omalta osaltaan myös nuorten aktiivisuuden puolesta mediasisältöjen valinnassa. He eivät ole passiivisia mediatulvan kohteita, vaan esittävät käytettävälle sisällölle monipuolisia vaatimuksia.

Sisällys

1 LUKIJOIDEN OPASTUKSELLA TYTTÖJENLEHDEN MAAILMAAN	4
1.1 Lehden merkitys lukijoiden elämässä	4
1.2 SinäMinä-lehdestä	6
2 MEDIAT NUORTEN ARJESSA	7
2.1 Merkittävä media	7
2.2 Nuoret aikakauslehtien lukijoina	7
2.3 Tytöt lukijoina	8
2.3.1 Aihepiireissä romantiikkaa ja aikuistumista	8
2.3.2 Lukemisen merkitys murrosikäisille tytöille	9
2.4 Nuortenlehdet – tyttöjenlehdet	11
2.4.1 Aiempi tutkimus tyttöjenlehtien lukijoista	12
2.4.2 Kiinnostuksen kohteena vaikutus	12
2.4.3 Varhaisnuoret tytöt: lehti neuvonantajana	13
2.4.4 Vanhemmat tytöt: Lehti viihdyttäjänä ja ironian kohteena	14
2.4.5 Turhanpäiväiset teinilehdet ja rakkaustekstit?	15
2.5 Nuorten mediankäytön funktiot	16
2.6 Yhteenvedosta oman kiinnostuksen hahmotteluun	18
3 MITEN TUTKIA MEDIAA JA ARKEA	20
3.1 Vastaanottotutkimuksen historiaa	20
3.1.1 MCR-perinne	20
3.1.2 Kulttuurinen yleisötutkimus	21
3.2 Lukijuus erilaisten tutkimusasetelmien kohteena	22
3.2.1 Naistenlehtien, romanssien ja "saippuoiden" yleisöt	22
3.2.2 Sanomalehden lukijat	24
3.3 Merkityksen ja rutiinien pohdintaa	25
3.4 Oman kiinnostuksenkohteen hahmottelua	28
3.4.1 Ainesosina mediaetnografiaa ja käyttötarkoitustutkimusta	28
3.4.2 Tutkimusongelma ja -kysymykset	30
4 TUTKIMUKSEN AINEISTO JA MENETELMÄT	31
4.1 Teemakirjoittaminen	31
4.1.1 Kirjoitusmenetelmän edut ja nuorten tutkiminen	32
4.1.2 Menetelmän puutteet?	33
4.2 Kirjoituspyyntö	34
4.2.1 Miten saada tehtävästä mielekäs?	34

4.2.2	Tarkat vai ylimalkaiset ohjeet?	35
4.2.3	Ohjeistuksen sisältö ja sen kritiikkiä	36
4.3	Kirjoittajat ja kirjoitusaineisto	39
4.4	Aineiston lukutapa	40
4.4.1	Työvälineenä laadullinen sisällönanalyysi	41
4.4.2	Analyysi käytännössä	42
4.4.3	Kirjoittajien tunnistaminen ja kirjoitusvirhepolitiikka	43
5	SINÄMINÄ NUORTEN TYTTÖJEN ELÄMÄSSÄ	45
5.1	Lehti neuvonantajana	45
5.1.1	Seurustelu, ihmissuhteet ja ulkonäkö	46
5.1.2	Lehti nuorelle tytölle tarpeellisena aikuisena	47
5.2	Lehti itsensä kehittämisen välineenä	49
5.3	Lehti olon parantajana tai pakopaikkana arjen keskellä	49
5.4	Lukutilanne	51
5.4.1	Lukutilanteen odottaminen ja valmistelu	51
5.4.2	Mieluiten luetaan yksin	53
5.5	Lehden yhteys sosiaaliseen elämään	54
5.5.1	Yhteisiä jutunaiheita kavereiden kanssa	54
5.5.2	Vinkkejä toimintaan ja mahdollisuus osallistua	55
5.6	Rentoutumista ja ajanvietettä	56
5.7	Lukijoiden arvostamat lehden ominaisuudet	57
5.7.1	Aitous, erilaisuus ja syvällisyys vetoavat	57
5.7.2	Ulkoasulla on väliä	59
5.8	Kun lehden ja lukijan maailmat eivät kohtaa	60
5.9	Yhteen vetoa	63
6	EPÄTYYPILLISET LUKIJAT	65
6.1	Lehteen tutustuminen	65
6.2	Lukijoiden suhde lehteen	66
6.2.1	Kiinnostus nuorten (tyttöjen) elämään ja sen ymmärtämiseen	66
6.2.2	Lehden korostaminen viihdyttävänä ajankuluna	67
6.2.3	Oman lukija-aseman erottaminen tyypillisistä lukijoista	67
6.3	Puolustelua?	68
6.4	Tyttöjenlehti selonteon kohteena	71
6.5	Vertailua tyypillisiin lukijoihin	72
7	VERTAILUA AIKAISEMPAAN TUTKIMUKSEEN	74
7.1	Aktiivista valintaa ja monipuolista käyttöä	74
7.2	SinäMinä merkityksellisyyden akselilla	75

7.3 Tyttöjenlehtien lukemisen tutkimus – kontekstien vaikutus	76
8 LOPUKSI JA UUSIKSI ALUIKSI	78
LÄHTEET	81
LIITE	85

1 Lukijoiden opastuksella tyttöjenlehden maailmaan

Teini-ikäisille tytöille suunnattuja lehtiä on muun muassa saippuaopperoiden tapaan yleisesti pidetty jopa suorastaan ajanhukkana. Vaikka akateemisessa maailmassa toki on jo ajat sitten tunnustettu myös populaarien lajityyppien – esimerkiksi juuri saippuaopperoiden, romanssikirjallisuuden ja naistenlehtien – merkitys lukijoilleen, jostain syystä nuortenlehtien tutkimus varsinkaan vastaanoton näkökulmasta ei ole tuntunut tarttumisen arvoiselta aiheelta. Oman kiinnostukseni asiaan herätti muun muassa se, että valtaosa nuorista tytöistä, 13–15-vuotiaista lähes kaikki (Luukka 2003), lukevat nuortenlehtiä. Tuntui selvältä, että näillä lehdillä täytyy olla jokin erityinen rooli teinityttöjen elämässä. Tätä merkitystä halusin kaivaa päivänvaloon päästämällä nämä "vaiennetut" lukijat itse ääneen.

Suomalaisista 13–15-vuotiaista tytöistä peräti 95 prosenttia lukee nuortenlehtiä ja heistä 64 prosenttia vieläpä moneen kertaan (Luukka 2003). Muihin lehtiin verrattuna nuoret lukevat näitä lehtiä myös keskittyneemmin. Tästä huolimatta tytöistä ja heidän lukemistaan lehdistä julkaistu tutkimus on vähäistä ja koostuu lähes yksinomaan sisällönanalyyseistä. Jo parikymmentä vuotta sitten tutkijat kyllä kiinnittivät huomiota teksteihin, joiden on sanottu kantavan feminiinisen seksuaalisuuden ideologiaa: pornografian ja romanttisen fiktion ohella myös naisten- ja tyttöjenlehtiin. Esimerkiksi brittiläinen teinilehti Jackie sai tässä yhteydessä runsaasti huomiota. Kiinnostuksen kohteena olivat kuitenkin tekstit – lukijoita näissä tutkimuksissa ei haastateltu.

1.1 Lehden merkitys lukijoiden elämässä

Tyttöjenlehtien lukijoiden haastatteluihin perustuvat harvalukuiset tutkimukset ovat tavalla tai toisella olleet kiinnostuneita siitä, millainen vaikutus lehdillä tai niiden tietyillä sisällöillä on lukijoihinsa (Duke & Kreshel 1998; Frazer 1987 ja Holm 1997). Tietyllä tavalla tutkimukset ovat usein jatkaneet sisällönanalyysien perinnettä: niiden taustalla on ollut esimerkiksi kiinnostus ideologian rooliin feminiinisen seksuaalisen identiteetin muodostamisessa (Frazer) tai teinilehtien naiseusdiskurssien vaikutukseen tyttöjen käsityksissä itsestään (Duke & Kreshel). Tyttöjenlehtien rooli tai merkitys kokonaisuudessaan lukijoiden elämässä ei ole juurikaan saanut huomiota.

Kulttuurisen yleisötutkimuksen piirissä on viime vuosina kiinnostuttu yhä enemmän mediankäyttäjien elämäkokonaisuudesta ja tämän myötä etnografiset kysymyksenasettelut ovat kasvattaneet suosiotaan. Tutkimuksissa on hyödynnetty mediaetnografiaa, joka tutkii viestinten käyttöä ja merkityksellistämistä osana ihmisten arkielämää. Keskiöön ovat nousseet viestinten, niiden tekstien ja yleisön kohtaamisen kontekstit. Etnografiseen lähestymistapaan perustuu muun muassa Joke Hermesin (1995) naistenlehtien lukijoista tekemä haastattelututkimus, jonka yksi päätuloksista oli, että naistenlehdet ovat suhteellisen merkityksettömiä lukijoilleen. Suomessa viime vuosina esimerkiksi Anita Kärki (2004) on väitöskirjassaan kartoittanut sanomalehtien lukemista osana jokapäiväistä elämää analysoimalla suomalaisten hänelle kirjoittamia sanomalehtielämäkertoja. Toisaalta vaikka esimerkiksi käyttötarkoitustutkimuksen nimellä tehtävät tutkimukset ovat jääneet syrjään kulttuurisen yleisötutkimuksen astuttua valtaan, on vanha peruskysymys pysynyt edelleen tutkijoiden mielissä kiinnostavana: miksi medioita käytetään ja mitä niistä saadaan?

Omassa tutkimuksessani yhdistän sekä käyttötarkoitustutkimukselle että mediaetnografialle tyypillisiä kysymyksenasetteluja. Olen kiinnostunut siitä, miksi tyttöjenlehteä luetaan, miten sitä luetaan ja mikä rooli lehdellä on lukijoidensa elämässä. Hyödynnän yhteiskuntatieteiden tutkimuksessa suhteellisen vähän käytettyä aineistonkeruumetodia – teemakirjoittamista. Aineistoni koostuu 55:stä SinäMinän lukijoiden minulle lähettämästä kirjeestä, joissa he kertovat lehden merkityksestä omassa elämässään. Haluan antaa etusijan lukijoiden omille jäsenyksille, siksi myös analysoin kirjoituksia aineistolähtöisesti laadullisen sisällönanalyysin avulla.

Vaikka tutkimukseni aineistona on yhden lehden – SinäMinän – lukijoiden kirjoituksia, voi se kertoa tyttöjenlehtien lukemisesta yleisemminkin. Paitsi että työni siis pyrkii pureutumaan hämäärään jääneeseen tutkimusalueeseen tyttöjenlehtien lukemisesta, liittyvät sen teemat myös nuorten (erityisesti tyttöjen) mediankäyttöjen tutkimukseen ja lukemisen merkitykseen murrosikäisten tyttöjen elämässä.

1.2 SinäMinä-lehdestä

Tutkimukseni kohteeksi valitsin 1970-luvun alusta saakka ilmestyneen SinäMinän lukijat, koska lehti on yksi Suomen vanhimpia ja perinteikkäimpiä nuortenlehtiä. Itsekin olen monien ikätovereideni lailla ollut aikoinani lehden lukija. Vuosien saatossa SinäMinä on onnistunut säilyttämään vetovoimansa, ja esimerkiksi Luukan ym. (2001) kyselyssä SinäMinä oli yksi tyttöjen suosikkilehtien listalla kärkeen yltävistä lehdistä. Suurin osa kuukausittain ilmestyvän SinäMinän lukijoista on 12–19-vuotiaita tyttöjä ja lehden kokonaislukijamäärä on noin 57 000. Kyseessä on selkeästi nimenomaan tytöille suunnattu lehti – muun muassa kustantajan verkkosivuilla (www.kolmiokirja.fi) luonnehditaan SinäMinää "12–19-vuotiaiden tyttöjen omaksi lehdeksi".

Kolmas syy SinäMinän kiinnostavuuteen silmissäni oli sen tietty sisällöllinen eroavuus muista Suomen markkinoilla olevista teinilehdistä – novelleilla ja lukijoiden itse kirjoittamilla tarinoilla on merkittävä osuus lehden sisällössä. Jokainen lehden numero sisältää noin seitsemän ammattikirjoittajien tai lukijoiden itse kirjoittamaa novellia. Novellien merkityksestä lehden imagossa kertoo myös se, että SinäMinän kustantaja julkaisee säännöllisesti pookareina lukijoiden tarinoista erikseen koottuja "stooripaketteja". Tarinoiden lisäksi SinäMinä sisältää muun muassa erilaisia kysymys–vastaus-palstoja, mielipidepalstan, kirjeenvaihtoilmoituksia, haastatteluja, juttuja kauneudenhoidosta, muodista, ihmissuhteista ja naiseksi kasvamisesta, testejä, Omat runot -palstan sekä lukijoiden piirroksia.

2 Mediat nuorten arjessa

Tässä luvussa hahmottelen teemoja, jotka ovat herättäneet kiinnostusta tutkittaessa medioita nuorten arjessa. Erityistä huomiota kiinnitän nuoriin ja lehtimediaan sekä tyttöjen lukemisharrastukseen. Luvun loppuksi tarkennan, mikä itseäni aihepiirissä kiinnostaa.

2.1 Merkittävä media

Lasten ja nuorten socialisaatioagentteina mediat ovat nousseet merkittäväksi tekijäksi kodin, koulun ja vertaisryhmän rinnalle – joskus jopa niiden ohi. (...) Huomattava osa tiedosta saadaan medioiden välityksellä ja niiden välittämät sijaiskokemukset ovat tärkeitä nuorten arkielämässä ja identiteetin muodostuksessa. (...) Medioiden ja mediasisältöjen kautta nuoret saavat – ja ovat aina saaneet – kosketuksen moniin sellaisiin ilmiöihin ja asioihin, joista heillä ei vielä ole omakohtaisia kokemuksia. (Modinos & Suoninen (toim.) 2003, 9.)

Näin toteavat Annikka Suoninen ja Tuija Modinos *Merkillinen media: Tekstit nuorten arjessa* -teoksen johdantoluvussa. Teoksessa raportoitavassa jyvaskyläläistutkijoiden projektissa *Murrostuva suomalainen mediakulttuuri: tekijän, tekstin ja nuoren kohtaamisia* tarkastellaan suomalaisnuorten mediakäyttöä kvalitatiivisten osatutkimusten kautta. Kiinnostuksen aiheina ovat esimerkiksi sanomalehdet ja tyttöjenlehden tekstit sekä nuoret verkkolehden, musiikkivideoiden, televisiouutisten ja tieteissarjan käyttäjinä. Tekijöiden mukaan kaikissa eri osatutkimuksissa nuorten haastatteluista käy ilmi se, kuinka taitavasti he käyttävät mediaa ja valitsevat käyttämänsä mediatuotteet omista tarpeistaan ja kiinnostuksenkohteistaan käsin (emt., 15.)

2.2 Nuoret aikakauslehtien lukijoina

Suomalaiset lukevat aikakauslehtiä ahkerasti. 12 vuotta täyttäneistä suomalaisista peräti 82 prosenttia lukee suhteellisen säännöllisesti aikakauslehtiä – ne kuuluvat siis myös nuorten media-ärkeen. Aikaa lehtien lukemiseen käytetään päivittäin 42 minuuttia (tieto vuodelta 2003). (Luukka 2003, 17.) Minna-Riitta Luukan ym. (2001) tekemässä kyselyssä kävi ilmi, että yhdeksän kymmenestä 13–19-vuotiaasta nuoresta lukee aikakauslehtiä ainakin joskus. Survey-tutkimus toteutettiin seitsemässä keskisuomalaisessa kunnassa vuoden 1999 lopussa. Eniten nuoret lukivat yleisaikakauslehtiä, asiakaslehtiä ja nuortenlehtiä. Tyypillisesti nuoret

ilmoittivat lukevansa lehtiä selaillen, mutta tässä suhteessa nuortenlehdet ovat erityisasemassa. Niitä nuoret lukivat muita lehtiä keskittyneemmin ja useita kertoja.

Aikakauslehdet näyttävät kyselyn mukaan olevan nimenomaan tyttöjen media – selvästi suurempi osa tytöistä kuin pojista luki aikakauslehtiä vähintään kerran viikossa. (Luukka ym. 2001, 128.) Tytöt myös lukivat lehtensä useampaan kertaan kuin pojat, joille oli tyypillisempää selaileva lukeminen. Tyttöillä oli lisäksi paremmat mahdollisuudet saada käsiinsä luettavaa, sillä tyttöjen koteihin tilattiin enemmän aikakauslehtiä kuin poikien koteihin. (Luukka 2003, 17.) Lehtityyppien suosion ja lukemistapojen perusteella Luukka arvelee, että suurin osa nuorista hakee aikakauslehdestä viihdykettä ja tytöt erityisesti tunnetta. Tytöt etsivät lehdistä romantiikkaa ja tietoa julkkiksista. (Luukka ym. 2001, 137.)

Nuorille suunnattuja lehtiä lukivat aktiivisimmin 13–15-vuotiaat tytöt. Heistä peräti 95 prosenttia ilmoitti lukevansa nuortenlehtiä ja jopa 64 prosenttia lukevansa niitä moneen kertaan. 13–15-vuotiaat tytöt olivat poikia ja 17–19-vuotiaita tyttöjä yksimielisempiä lempilehdistään. Nuorempien tyttöjen kohdalla suosio jakaantui selvästi tiettyjen lehtien kesken ja vaihtelua oli vähemmän kuin muissa vastaajaryhmissä. Mieluisimpien lehtien listan kärkeä pitivät heillä Suosikki ja kolme tyttöjenlehteä: Demi, SinäMinä ja Me kaks. (Luukka 2003, 17.)

2.3 Tytöt lukijoina

Luukan ym. (2001) kyselyn tulosten perusteella 13–15-vuotiaat tytöt elivät poikia ja 17–19-vuotiaita tyttöjä selvemmin kirjallisen mediakulttuurin maailmassa. Tytöt lukivat säännöllisemmin ja määrällisesti enemmän kirjoja kuin muut vastaajaryhmät. (emt., 258.) Kiinnostus kirjoitettuihin teksteihin ja yhteydenpitoon muiden kanssa yhdisti kuitenkin molempiin ikäryhmiin kuuluvia tyttöjä.

2.3.1 Aihepiireissä romantiikkaa ja aikuistumista

Useimmissa lukemisharrastustutkimuksissa on käytetty sukupuolta ja ikää ryhmittelyperusteina (Saarinen & Korhonen 1997). Poikien ja tyttöjen erot näkyvät jo

suhtautumisessa vapaa-ajan lukemiseen. Niin Suomessa kuin muuallakin tutkimusten yleinen havainto on, että tytöt lukevat vapaa-aikanaan enemmän kuin pojat. Eroja on myös lukemisen kohteissa – tytöt ja pojat ovat kiinnostuneet osin samoista, mutta osaksi myös erilaisista aihepiireistä. Tytöt lukevat vähintään kaksinkertaisen määrän poikiin verrattuna nuorista, rakkaudesta, romantiikasta ja aikuistumisesta ja pojat vastaavasti enemmän avaruudesta, sodasta, luonnontieteistä, tietokoneista ja sähkölaitteista. (emt., 43.) Lehtien lukemisessa tämä näkyy niin, että tyttöjen kiinnostus kohdistuu eläimiin ja nuortenlehtiin, poikien taas tietokoneisiin, tieteeseen ja tekniikkaan. Yksi erottava tekijä on myös se, että pojat haluavat lukea mieluummin pojista, tytöt tytöistä tai tytöistä ja pojista yhdessä. (emt., 97.)

2.3.2 Lukemisen merkitys murrosikäisille tytöille

Anu Mustonen, Anna Rönkä & Virpi Uotinen (1992) selvittivät kehityspsykologian pro gradussaan, miten 14–15-vuotiaiden tyttöjen minäkuva suuntaa heidän vapaa-ajan lukemistaan. He havaitsivat, että lukeminen voi vastata tyttöjen moniin tarpeisiin: olla hivin lähde, ikävystymisen tai yksinäisyyden lievittäjä, tiedonsaannin kanava tai elämysten antaja. Lukeminen voi myös toimia tärkeänä itseterapian ja itsetutkiskelun kenttänä. Tytöt käyttävät kirjojen ja lehtien henkilöitä peilauspintana, jota vasten he hahmottelevat myös omaa minuuttaan. Tähän kelpaavat yhtä hyvin maailmankirjallisuuden klassikot, nuortenlehtien novellit kuin tietokirjatkin. (ema., 236.)

Mustosen ym. mukaan lukeminen on nimenomaan murrosikäisille tytöille yksi keskeinen kanava työstää omaa identiteettiä. He lukevat enemmän kuin samanikäiset pojat, joiden harrastukset murrosiässä ovat toiminnallisempia. Samastumalla tekstien hahmoihin nuoret saavat sijaiskokemuksia ja -elämyksiä, jolloin heidän ei tarvitse itse kokeilla kaikkia mahdollisia tilanteita ja tunteita. Tämän vuoksi murrosikäiset ovat usein kiinnostuneet lukemaan kirjoituksia, jotka kertovat hieman heitä itseään vanhemmista nuorista. Mustosen ym. tutkimuksessa osoittautui, että luettavan tekstin toivehenkilöt ratkoivat kysymyksiä, jotka eivät vielä kuuluneet useimpien 15-vuotiaiden tyttöjen omalle sen hetken ongelmalistalle. Lukeminen voi siten Mustosen ym. mukaan tarjota sopivaa materiaalia mielikuvitukselle – nuori voi "kuivaharjoitella" esimerkiksi parisuhteeseen liittyviä asioita vaiheessa, jolloin hän ei vielä itse olisi niihin valmis. (ema., 237, ks. myös Suoninen 2004, 68.) Tutkitut tytöt olivat hyvin kiinnostuneita lukemaan erilaisia fakta- ja fiktiokirjoituksia, joissa käsiteltiin

seurustelua ja rakkautta. Tyttöjen kirjoittamissa minäkuvauksissa seurustelu ei vielä painottunut esimerkiksi harrastusten tai perhesuhteiden veroisena teemana, mutta tytöt halusivat selvästi paneutua rakkausasioihin ennakoivasti kirjoja ja lehtiä lukemalla. (ema., 242.)

Sama ilmiö näkyi mm. Duken & Kreshelin (1998) tutkimuksessa tyttöjenlehtien 12–13-vuotiaista lukijoista. Moni näistä tytöistä huomautti, ettei tarvinnut tietoa esimerkiksi seurustelurutiineista juuri sillä hetkellä elämäänsä. Heidän mielestään asioista oli kuitenkin hyvä lukea, koska tieto auttaisi heitä romanttisissa suhteissa poikien kanssa sitten, kun he olisivat vanhempia. (ema., 58.) Myös Suoninen (2004) huomauttaa, että mm. tyttöjenlehtien lukeminen liittyy paljolti juuri erilaisten kasvamiseen liittyvien teemojen kiinnostavuuteen tyttöjen silmissä eikä suinkaan pelkästään nuorten trendikulttuuriin, kuten muotiin, meikkaukseen, popidoleihin ja julkkiksiin. Suonisen mukaan lapsilla ja nuorilla on yleensäkin tapana käyttää mediaa sosiaalisen oppimisen välineinä valitsemalla media-aineistoja, jotka käsittelevät heitä itseään kiehtovia aihepiirejä. (emt., 68.)

Murrosikä on selvästi myös nuoren itsekritiikin kehittymisen aikaa. Tyttöjen kriittisyys lukemisaineistojakin kohtaan lisääntyy: he haluavat lukea aiheista, joilla on yhtymäkohtia heidän omaan elämäänsä. Tällöin lukemisen määrä voi vähentyä tai voi olla vaikeaa löytää kiinnostavaa luettavaa. (Mustonen ym. 1992, 239.) Tytöt halusivat usein esimerkiksi toivekirjoihinsa kuvauksia "jonkun nuoren elämänvaiheista" tai "nuorten kokemuksia seurustelusta". Nuortenkirjojen ja lehtien parannukseksi useat tytöt ehdottivat nuorten omien tarinoiden lisäämistä. (emt., 244–245.) Esimerkiksi SinäMinässä lukijoiden itse kirjoittamilla ”Stooreilla” onkin merkittävä osa. Yleisin haastateltujen tyttöjen vaatimus kiinnostavalle luettavalle oli aineistojen realistisuus. Todelliset ihmiset ja ongelmat tuntuivat tytöistä läheisemmiltä kuin kiiltokuvamaiset hahmot. (ema., 244.)

Kaiken kaikkiaan Mustosen ym. haastattelemat tytöt tuntuivat tietävän tarkasti, mitä halusivat lukea ja millaiset tekstit vastasivat heidän tarpeitaan. (ema., 244.) Tämä huomio muistuttaa myös jyvaskyläläistutkijoiden projektin haastatteluhavainnoja, joiden mukaan nuoret käyttävät mediaa taitavasti ja valitsevat käyttämänsä mediatuotteet omista tarpeistaan ja kiinnostuksenkohteistaan käsin. (Modinos & Suoninen (toim.) 2003, 15.)

Vaikka lukemisharrastusta pidetään yksinäisenä harrastuksena, siihen liittyy myös sosiaalinen ulottuvuus. Muiden nuorisokulttuurin tuotteiden tavoin kirjat ja lehdet antavat jutunaiheita kavereiden kanssa, ja tiettyjen aineistojen lukeminen saattaa jopa osaltaan varmistaa nuorisoryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta. Mustosen ym. mukaan sosiaalinen ulottuvuus liittyy erityisesti rakkausviihteen lukemiseen. Yhdessä luetut tekstit saattavat innostaa kaveriporukkaa puhumaan esimerkiksi heräävästä eroottisuudesta. (Mustonen ym. 1992, 243.)

2.4 Nuortenlehdet – tyttöjenlehdet

Teini-ikäisille tarkoitettut aikakauslehdet ovat tyypillisesti niin sanottuja tyttöjenlehtiä. Pojille ei vastaavaa mediatuotetta ole tarjolla. Tilanne on sama myös ns. kasvamisoppaiden kohdalla. (Luukka 2003, 18.) Tämä johtunee ainakin osin tyttöjen ja poikien erilaisista kiinnostuksenkohteista (ks. 2.3.1). Nuoret, rakkaus ja aikuistuminen tyttöjä kiinnostavana aihepiirinä lienee varsin otollinen alue erityisten teinilehtien käsiteltäväksi. Sen sijaan ei ehkä ole ollut tarvetta luoda nimenomaan teininäkökulmasta esimerkiksi luonnontieteitä ja tietokoneita käsittelevää lehteä.

Tyttöjenlehdillä on oma vankka lukijakuntansa, ja lehtien lukeminen näyttää olevan selvästi sidoksissa ikään. Tietyssä vaiheessa on luvallista ja luonnollista lukea tyttöjenlehtiä. (Luukka 2003, 18.) Vuodesta 1998 markkinoilla olleen suomalaisen tyttöjenlehden Demin sisältöä analysoinut Minna-Riitta Luukka huomauttaa, että yksi lehdelle tyypillisistä tavoista rakentaa tyttöjen maailmaa on tarkastella sitä erityyppisten ongelmien kautta. Nuoruus, tyttöys ja naiseksi kasvaminen rakentuu ongelmina, joihin tytöt itse aktiivisesti etsivät apua ja joihin on myös aina ratkaisu löydettävissä. Suuri osa lehden jutuista käsittelee jonkinlaisia tunne-elämän, ihmissuhteiden ja terveyden ongelmia. (ema., 30.) Demi tarjoaa tytölle avoimesti kysyjän ja autettavan roolia ja ottaa itselleen vastaajan ja auttajan roolin (ema., 36). Tyttöjenlehtien kysymys–vastaus-palstat antavat näyttöä siitä, että nämä sinänsä viihteelliset lehdet ovat tytöille hyvinkin tärkeitä tietolähteitä (Suoninen 2004, 69).

2.4.1 Aiempi tutkimus tyttöjenlehtien lukijoista

Jo parikymmentä vuotta sitten kulttuurinen analyysi kiinnitti huomiota teksteihin, joiden on sanottu kantavan feminiinisen seksuaalisuuden ideologiaa: pornografiaan, romanttiseen fiktion sekä naisten- ja tyttöjenlehtiin. Esimerkiksi brittiläinen, viikoittain ilmestyvä teinityttöjen lehti Jackie sai tällaisessa yhteydessä aika tavalla huomiota (ks. esim. Griffin 1982, Hebron 1983, McRobbie 1978). Lukijoita näissä tutkimuksissa ei kuitenkaan haastateltu. (Frazer 1987, 408.)

Tytöistä ja heidän lukemistaan lehdistä julkaistu tutkimus on rajallista ja koostuu lähes yksinomaan sisällönanalyyseistä. Vaikka vastaanottotutkimuksen määrä kasvaa, tutkijat ovat harvoin kiinnittäneet huomiota esimerkiksi teinityttöjen tulkintaan lukemastaan. (Duke & Kreshel 1998, 51.) Lisa Duke & Peggy Kreshel kirjoittavat vuonna 1998 oman teinilehtien lukemista tarkastelevan tutkimuksensa yhteydessä, että tutkimus ei käytännössä ole ottanut nuortenlehtien lukijoita lainkaan huomioon. (ema., 51.) Ainoana poikkeuksena he mainitsevat Elisabeth Frazerin (1987) tutkimuksen Jackie-lehteä lukevista tytöistä. Huomiotta heiltä jää kuitenkin Gunilla Holmin vuonna 1997 ilmestynyt artikkeli, jossa Holm raportoi tutkimustaan Veckorevyn-lehteä lukevasta tyttöporukasta. Yhtäkään suomalaista tyttöjenlehtien lukemista laadullisesti tarkastelevaa tutkimusta en ole löytänyt.

2.4.2 Kiinnostuksen kohteena vaikutus

Vaikka em. aiemmat tutkimukset tyttöjenlehtien lukijoista tarkastelevat kohteitaan keskenään erilaisista näkökulmista ja eri menetelmin, niille on yhteistä tavalla tai toisella kiinnostus siihen, miten lehdet *vaikuttavat* lukijoihinsa.

Ensimmäisen tunnetun tyttöjenlehtien lukijoista tehdyn tutkimuksen raportoinut Elisabeth Frazer keskusteli brittiläisen Jackie-lehden kuvallisesta tarinasta ja yleisesti Jackiesta sekä muista tyttöjenlehdistä seitsemän tyttöryhmän kanssa. Hänen tutkimuksessaan keskeinen käsite on ideologia. Frazerin työ on osa laajempaa tutkimusta, jossa selvitettiin feminiinisen sosiaalisen sukupuolen (gender) ja seksuaalisen identiteetin muodostamista sekä ideologian roolia tässä prosessissa. (Frazer 1987, 407.) Frazer halusi selvittää 13–17-vuotiaita tyttöjä

haastattelemalla, mitä he lukivat ja mikäli mahdollista, miten luettu vaikutti heihin. (ema., 411.) Ennakkotapaamisissa Frazer oli keskustellut tyttöjen kanssa muun muassa stereotyyppien, roolien ja vaihtoehtoisten merkitysten (alternative meanings) käsitteistä (ema., 412). Hänen tarkoituksenaankaan ei näin ollen ollut saada tytöiltä niin sanotusti naivia luentaa Jackien tarinasta (ema., 413). Frazer keskittyi siis tyttöjen tietystä Jackien numerosta tekemään luentaan.

Myös Gunilla Holm (1997) sanoo tutkineensa lehtien vaikutusta tyttöihin. Hän tutki säännöllisin ryhmähaastatteluin ruotsinkielisiä 15–16-vuotiaita Veckorevyn-lehden lukijoita ja toteutti nämä useammasta haastattelukerrasta koostuvat kierrokset kahtena eri ajankohtana. Toisen kierroksen hän teki vuoden kuluttua ensimmäisistä haastatteluista. Lopuksi Holm vertaili tyttöjen lehdestä tekemää luenta omaansa, eli hän tutki sekä sisältöä että lukijoita.

Duke & Kreshel (1998) puolestaan selvittivät tutkimuksessaan sitä, mikä osuus tyttöjenlehdillä on naiseuteen sosiaalistumisessa. Heidän mukaansa naisten tietoisuuteen sosiaalisesta sukupuolesta saattavat vaikuttaa heidän tyttöikäisinä saamansa kokemukset mediasta. Tutkimus kuvaa, miten tytöt ymmärtävät median heille suuntaamat naiseuden kuvat ja tarkastelee, mikä merkitys teinilehtien naiseusdiskurssilla saattaa olla näiden tyttöjen käsityksissä itsestään. (ema., 48.) Tulokset perustuvat kymmenen 12–13-vuotiaan tytön syvähaastatteluihin. Haastateltavat olivat teinilehtien Seventeen, Sassy, YM tai Teen säännöllisiä lukijoita. Duke & Kreshel olivat erityisesti kiinnostuneita siitä, miten nämä tytöt käyttivät lehtiä luodakseen ymmärrystä naiseudesta. (ema., 55.)

2.4.3 Varhaisnuoret tytöt: lehti neuvonantajana

Kun vertailin eri näkökulmista tehtyjen Holmin, Frazerin ja Duken & Kreshelin tutkimusten tuloksia toisiinsa, alkoi hahmottua ainakin yksi lukemisen tapaa määrittelevä tekijä: ikä. Vaikka eri lähtökohdista tehdyt tutkimukset eivät toki ole suoraan vertailukelpoisia keskenään, ne antavat kuitenkin viitteitä siitä, että varhaisnuori tyttö voi liittää tyttöjenlehden osin erilaisia merkityksiä kuin 16-vuotias.

Duken & Kreshelin analyysin kohteena oli 12–13-vuotiaita tyttöjenlehden lukijoita. Tutkimuksen päätulokset edustavat saman ilmiön eri puolia: varhaisnuoret tytöt käyttävät

ulkopuolisia auktoriteetteja muodostaessaan ns. henkilökohtaisia normeja tai malleja, jotka tämän tutkimuksen tapauksessa koskivat ulkonäköä ja käyttäytymistä. Tutkitut tytöt luottivat vahvasti lehdessä esiintyviin poikien ääniin saadakseen neuvoja siitä, miten saavuttaa miehistä hyväksyntää ja neuvotellakseen tyttöjen rooleista romanttisissa suhteissa. Toisaalta tytöt käyttivät tekstejä myös muodostaessaan omia käsityksiään naiseudesta. (Duke & Kreshel 1998, 57.) Haastatellut tytöt näkivät ihmissuhteiden aloittamisen, ylläpidon ja korjaamisen yhtenä ensisijaisimmista tehtävistään. Duken & Kreshelin mukaan teinilehdet ohjaavat tyttöjä yhä kehittyneimmille tasoille tässä ihmisten välisten suhteiden hoidossa. (ema., 67.) Vaikka tutkimuksen tytöt eivät tarvitsekaan tietoa esimerkiksi seurustelusta juuri sillä hetkellä elämäänsä, he halusivat saada siitä tietoa jo ennakkoon, koska arvelivat siitä olevan joka tapauksessa hyötyä tulevaisuudessa. (ema., 58.) Tällainen halu paneutua rakkaussasioihin ennakoivasti kirjoja ja lehtiä lukemallahan tuli esiin myös Mustosen ym. tutkimuksessa (ks. 2.3.2).

Edelliset havainnot tyttöjen kiinnostuksesta ihmissuhteisiin voisi liittää mm. Sari Näreen käyttämään tunnetalous-termiin. Naisten vastuulla on ollut ns. tunnetalouden ylläpitäminen siinä missä miesten on odotettu keskittyvän pääomatalouden hoitamiseen (Näre 1994, Näreen 2005, 48 mukaan). Näre kirjoittaa, että tytöt esimerkiksi pyrkivät usein näkemään toimintansa seuraukset muidenkin kannalta ja tulevat näin kehittäneeksi mm. empatiaa, hoivakykyä, vastavuoroisuutta ja joustavuutta. *Letit liehumaan: tyttökuultuuri murroksessa* -teoksen johdannossa Sari Näre ja Jaana Lähteenmaa puolestaan huomauttavat, kuinka tytöille ominainen kiinnostus ihmissuhteisiin, identiteettityö, pyrkimys ristiriitojen työstämiseen ja utelias uuden etsintä tulevat näkyviin myös tyttöjen suhteessa eri mediatuotteisiin. (Näre & Lähteenmaa 1992, 13.)

2.4.4 Vanhemmat tytöt: Lehti viihdyttäjänä ja ironian kohteena

Duken & Kreshelin tutkimuksen varhaisessa teini-iässä olevat tytöt näyttävät siis ottavan lehtensä jokseenkin vakavasti ja käyttävän sitä yhtenä neuvonantajana naiseuden poluilla. Jonkin verran vanhempia, 15–16-vuotiaita tutkineen Holmin haastattelemat tytöt taas eivät suhtautuneet lehteen niin sanotusti totena eivätkä varsinkaan vakavan kunnioittavasti. Holmin tytöt lukivat lehteä suorastaan ironiseen sävyyn. Kaveriporukalla oli tapana lukea Veckorevyn-lehti ensin yksin ja myöhemmin yhdessä siitä jutellen. Usein tämä juttelu oli

esimerkiksi naureskelua lehden pukeutumis- ja meikkausideoille tai viihdyttävinä pidetyille kysymyspalstojen ongelmille (Holm 1997, 23.) Noloista seksitilanteista kertovat tarinat olivat tytöistä erityisen hauskoja. Holmin mukaan naurun varjolla tytöt pystyivät puhumaan asioista, joita eivät olleet koskaan kokeneet. Hän huomauttaa myös, että vuotta aiemmin tytöt olisivat todennäköisesti sanoneet oppineensa lehdestä miesten ja naisten välisistä suhteista, mutta nyt he tunsivat itsensä tarpeeksi kypsiksi nauraakseen typerinä pitämilleen jutuille. (ema., 25.) Vitsailu ja ironia olivat näille tytöille tapoja käsitellä vertaispainetta (peer pressure) ja lehden kuvaamia, heille asetettuja odotuksia (ema., 24).

Vanhemmat tytöt halusivat lehdeltä ennen kaikkea viihdettä. Jos lehti ei ollut heidän mielestään viihdyttävä, he joko jättivät sen lukematta tai tekivät siitä viihdyttävän pilkkaamalla sen naurettavuutta. (ema., 26.) Vaikka Holmin tutkimat tytöt olivat muuten ikäisikseen hyvinkin tiedostavia ja kriittisiä, lehteä lukiessaan he eivät yleensä halunneet oppia tai ajatella, vaan ainoastaan viihtyä. Holm pääättelee, että lehti ei niinkään auttanut heitä ratkaisemaan konflikteja tai saamaan itsevarmuutta emotionaalisella alueella, vaan tyydytti heidän tarvettaan lukea viihdyttäviä tarinoita, joihin he voivat mielikuvituksen tasolla samastua. (ema., 27–28.) Tässä yhteydessä on hyvä ottaa huomioon myös lukemis- ja haastattelutilanteiden vaikutus. Holm teki ryhmähaastatteluja kaveriporukoille, joilla oli tapana lukea lehteä yhdessä. Nämä kontekstit ovat varmasti omiaan lisäämään lehden ironisia lukutapoja ja niiden esille tuomista haastatteluissa.

Erilaisista kiinnostuksenkohteista huolimatta kaikki kolme edellä käsittelemääni aiempaa tutkimusta puhuvat erään samanlaisen huomion puolesta. Tytöt näyttävät käyttävän lehtiä tavoilla, jotka vastaavat heidän henkilökohtaisia tarpeitaan. Tyttöjen arkipäivässä lehdet sulautuvat osaksi heidän muuta kokemusmaailmaansa ja tytöt osallistuvat itse aktiivisesti lehden heille ”tarjoamien” merkitysten luomiseen.

2.4.5 Turhanpäiväiset teinilehdet ja rakkaustekstit?

Yleinen käsityksen mukaan teinilehdet ovat usein ajanhukkaa. Lehtien on nähty keskittyvän perinteisiin ”naisten asioihin” kuten kauneuteen sekä miesten miellyttämiseen ja heidän huomionsa herättämiseen. (Holm 1997, 20.)

Sama arvostuksen puute pätee myös rakkausviihteeseen ja kevyeen rakkauskirjallisuuteen, jota lienee esimerkiksi tyttöjenlehtien novellien voidaan paljolti sanoa edustavan. Kulttuuriteollisuuden katsotaan heijastelevan tyttöjen tarpeita tehokkaasti: tv-sarjat, naistenlehdet ja rakkausromaanit antavat jatkuvasti ohjeita naiseuteen liittyviin ongelmiin (Mustonen ym., 242). Kuten edellisistä alaluvuista ilmenee, viime vuosina on ilmaantunut myös erilaisia kannanottoja rakkausviihteen lukemisen merkityksestä tytöille ja on tunnustettu sen tarjoamia myönteisiä mahdollisuuksia nuoren kehitykselle. Lukeminen antaa tilaisuuden käydä mielikuvissa läpi mm. vanhemmista irrottautumista ja seksuaalisuhteiden aloittamista. Tytöt hakevat kirjoista ja lehdistä paljon tietoa ja vinkkejä liittyen seurusteluun ja poikiin. (ema., 242.) Mustonen ym. toteavatkin, ettei ainakaan identiteettityön kannalta ole oleellista, miten paljon tai millaista kirjallisuutta nuori lukee, vaan tapa, jolla hän tekstiin tarttuu. Sama teksti voi tyydyttää erilaisten lukijoiden erilaisia tarpeita: toiselle se voi tarjota hupia, toiselle itsetutkiskelun aineksia. (ema., 242–243.)

2.5 Nuorten mediankäytön funktiot

Lasten ja nuorten mediankäyttöä tutkinut Annikka Suoninen (2004) kirjoittaa, että yleensä vasta mediankäytön tarjoamat "hyödyt" henkilön oman elämän kannalta katsottuna saavat hänet käyttämään jotakin mediaa tai mediasisältöä. Se, millä tavalla erilaiset käyttötarpeet painottuvat henkilön elämässä, riippuu henkilön iästä, elämäntilanteesta, kiinnostuksen kohteista ja persoonallisuudesta. (emt., 44.) Kun ihminen tiedostaa itse, *miksi* hän käyttää mediaa, hän pystyy valitsemaan paremmin sen median tai mediasisällön, joka parhaiten vastaa hänen omia tarpeitaan erilaissa tilanteissa. (emt., 58.)

Mediankäyttöjen syytä on luokiteltu useilla eri tavoilla. Luokittelut ovat poikenneet toisistaan sen mukaan, minkä median tai medioiden käyttötutkimukseen ne ovat perustuneet, minkä ikäisten mediankäyttöjä on tutkittu ja mitä tieteenalaa luokittelun tehnyt tutkija on edustanut. (emt., 59.) Suoninen kuitenkin huomauttaa, että perussyyt käyttää medioita ovat varsin samanlaisia eri ihmisillä ja että ne ovat pysyneet hyvinkin muuttumattomina mediaympäristön mullistuksista huolimatta. (emt., 54.) Esimerkiksi Cecilia von Feilitzenin 3–15-vuotiaiden mediankäytöstä vuonna 1976 tekemässä luokittelussa on huomioitu lähes kaikki mediankäyttöjen syyt, joihin Suoninen on törmännyt tutkiessaan lasten ja nuorten mediankäyttöjä (Suoninen 2004, 60). Von Feilitzen jakaa funktiot seuraavasti: 1) viihteelliset

ja emotionaaliset, 2) tiedolliset ja kognitiiviset (esim. tiedonhankinta), 3) sosiaaliset (esim. puheenaiheet), 4) ei-sosiaaliset ja eskapistiset ja 5) kulutustapaan tai mediaan liittyvät (käyttötilanne). (von Feilitzen 1976 Suonisen, 2004, 47–60 mukaan.)

Suoninen (2004, 61–62) itse päätyy hieman erilaiseen luokitteluun. Hänen jaottelunsa mukaan osa medioiden käyttösyistä liittyy selkeästi itse *mediasisältöön*, osa medioiden *käyttötilanteeseen* ja osa medioiden *merkitykseen* henkilön *sosiaalisessa ympäristössä* käyttötilanteen ulkopuolella seuraavasti:

Mediasisältöön liittyvät syyt

- Tieto (faktat, sosiaalinen tieto)
- Viihde (huumori, jännitys)
- Viihtyminen (parasosiaalisuus, sisältöeskapismi)

Käyttötilanteeseen liittyvät syyt

- Rituaalit/ rutiinit
- Ajantappaminen/ rentoutuminen
- Sosiaalisuus/ eskapismi

Sosiaaliseseen yhteisöön liittyvät syyt

- Yleinen tietämys
- Puheenaiheet, leikinaiheet
- Ryhmäkuuluvuuden tai dominanssin osoittaminen.

Suonisen mukaan mediankäytön syyt voivat olla hyvinkin moninaiset ja usein samaan mediankäyttötilanteeseen ja mediavalintaan liittyy useita eri syitä. Henkilö itse ei suinkaan ole välttämättä tietoinen kaikista niistä syistä, miksi hän mediaa kulloinkin käyttää tai niistä tarpeista, joita hän mediankäytöllään tyydyttää. Mediankäyttö voi esimerkiksi palvella sellaisia psykologisia ja sosiaalisia tarpeita, joita henkilö itse ei tiedä hänellä olevankaan. Aina ei myöskään haluta tunnustaa oikeaa syytä jonkin median käyttöön, vaan pyritään valitsemaan sosiaalisesti hyväksyty syy. (emt., 61–62.) Yhteiskunnallisten normien mukaan on esimerkiksi hyväksyttävää ja toivottavaa käyttää mediaa tietolähteenä, mutta median viihdekäyttö on epätoivottavaa tai suorastaan turmiollista. (emt., 56.)

Erityisen tärkeitä viihteelliset mediat ovat ns. sosiaalisen tiedon lähteinä. Mediasisältöjen avulla käyttäjät voivat miettiä erilaisia asioita ja saada tietoa siihen, miten erilaisissa tilanteissa tulisi käyttäytyä (emt., 67; vrt. myös edellä luku 2.3.2 Lukemisen merkitys murrosikäisille tytöille). Suoninen arvelee, että ainakin lapsille ja nuorille viihteen etsintä on kuitenkin tärkein yksittäinen syy käyttää medioita. Viihdyttäväksi koetun mediasisällön tulee ensinnäkin tarjota mahdollisuus eläytyä tarinaan, ja tämän tarinan tai sisällön pitää puolestaan sisältää jännitystä, huumoria ja/ tai parasosiaalisia suhteita. (emt., 239.) Parasosiaalisilla suhteilla Suoninen tarkoittaa sitä, että mediankäyttäjä luo eräänlaisen ystävyyssuhteen tai muun sosiaalisen suhteen mediahahmojen kanssa mielikuvituksensa tasolla. (emt., 69.) Tytöt ja pojat tuntuvat Suonisen mukaan arvostavan hiukan erilaisia asioita viihteellisiä mediasisältöjä valitessaan. Useimmille pojille tärkeintä on hyvä ja mukaansatempaava juoni jännittävine tapahtumineen, tytöt taas odottavat enemmän panostusta myös henkilökuvaukseen ja henkilöiden välisiin suhteisiin. (emt., 76.)

Kaikki mediankäytön syyt eivät kuitenkaan liity itse mediasisältöön. Usein muilla, ei-sisällöllisillä syillä saattaa olla paljon ratkaisevampikin merkitys henkilön mediankäyttäjien kannalta. Yksi erittäin tyypillinen ei-sisällöllinen syy käyttää mediaa ovat erilaiset mediankäyttöihin liittyvät arkirituaalit ja rutiinit. (emt., 77–78.) Toinen melko yleinen käyttötilanteeseen liittyvä syy on käyttää medioita yksinkertaisesti "seuran vuoksi", eli hiljainen tila täytetään median tuottamalla äänellä. Tässä yhteydessä kannattaa kuitenkin huomata, että kyselytutkimukseen osallistuneet nuoret tekivät melko selvän eron rentoutumisen ja ajantappamisen välillä – he ilmoittivat käyttävänsä eri medioita näihin tarkoituksiin. (emt., 81.) Arkipäivän rituaalien merkitystä median käytössä käsitellen enemmän luvussa 3.

2.6 Yhteenvedosta oman kiinnostuksen hahmotteluun

Tässä luvussa käsittelemieni tutkimusten perusteella näyttää siltä, että nuoret valitsevat käyttämänsä mediasisällöt aktiivisesti omien tarpeidensa ja kiinnostuksenkohteidensa mukaan. Nuorten tyttöjen elämässä kirjallisella mediakulttuurilla ja erityisesti nuortenlehtien lukemisella on vallitseva osansa. Lukeminen voi palvella tyttöjen monia hyvin erilaisia tarpeita – se voi toimia esimerkiksi itseterapian välineenä ja sijaiskokemusten antajana tai

vaikkapa keskustelun herättäjänä kaveriporukassa. Tytöt tuntuvat tietävän tarkasti, mitä haluavat lukea ja millaiset tekstit vastaavat heidän tarpeitaan.

Tyttöjenlehtien tutkimuksessa vallalla ovat olleet sisällönanalyysit lukijoiden oman äänen jäädessä kuulumattomiin. Harvoissa lukijatutkimuksissa kiinnostuksen kohteena on usein ollut lehden lukemisen ja sen tiettyjen tekstien vaikutus tyttöihin. Itse olen kiinnostunut siitä, mikä rooli tai merkitys lehdellä kokonaisuudessaan on lukijoidensa elämässä, en niinkään yksittäisten tekstien tulkinnasta. Se, että esimerkiksi Luukan ym. (2001) tutkimuksen mukaan 95 prosenttia 13–15-vuotiaista tytöistä lukee nuortenlehtiä ja heistä suuri osa vieläpä tekee sen keskittyneesti ja moneen kertaan, antaa mielestäni vahvan syyn olettaa, että näillä lehdillä on jokin erityinen rooli tai merkitys nuorten tyttöjen elämänvaiheessa. Juuri tähän merkitykseen haluan tutkimuksellani saada valoa päästämällä lukijat itse ääneen. Luvussa 3 tarkennan tutkimusasetelmaani ja määrittelen tutkimuskysymykseni.

3 Miten tutkia mediaa ja arkea

Tässä luvussa luon silmäyksen siihen, miten median vastaanottoa on tutkittu ja lopuksi hahmottelen kartoitan oman työni sijainnin vastaanottotutkimuksen kentällä.

3.1 Vastaanottotutkimuksen historiaa

Aluksi hahmottelen lyhyesti vastaanottotutkimuksen historiaa Seija Ridellin (1998a) artikkelin perusteella. Yleisluontoisen käsittelyn jälkeen keskityn tarkemmin oman tutkimusasetelmani kannalta kiinnostaviin teemoihin.

3.1.1 MCR-perinne

Ridell käsittelee joukkoviestinnän vastaanoton tutkimista ensisijaisesti yleisötutkimusta hallitsevan angloamerikkalaisen tutkimusperinteen kautta. Hän kuvaa yleisötutkimuksen kentän kahdesta osasta koostuvaksi; ensimmäistä vaihetta hallitsee MCR-perinne (mass communication research), toista kulttuurinen yleisötutkimus.

MCR-perinteen valtakausi voidaan jakaa toisaalta varsinaisen MCR-perinteen yleisötutkimukseen, toisaalta käyttötarkoitustutkimukseen. Varsinainen, 1930-luvulta noin 1960-luvulle vaikuttanut MCR-perinne oli kiinnostunut mm. siitä, millaisesta ihmisjoukosta yleisö koostuu ja miten taustoiltaan erilaiset henkilöt käyttävät eri viestimiä ja niiden tarjontaa. Myös vaikutusten tutkiminen kuului perinnettä kiinnostaviin alueisiin. Tyypillisesti käytettiin määrällisiä tutkimusmenetelmiä, kuten haastattelu- ja kyselylomakkeita, paneelimenetelmää sekä psykologisia koeasetelmia laboratoriossa. Yleisö ymmärrettiin joukkoviestinnän passiiviseksi kohteeksi. 60-luvulta asti vaikuttanut käyttötarkoitustutkimus puolestaan korosti ihmisten aktiivisuutta suhteessa viestimiin, mutta pitäytyi edelleen joukkoviestinnän ymmärtämisessä yksisuuntaiseksi sanomien lähettämisen ja vastaanottotapahtumaksi. Samoin se rajautui tarkastelemaan yksilökäyttäytymistä ottamatta huomioon kulttuurisia tai sosiaalisia konteksteja.

3.1.2 Kulttuurinen yleisötutkimus

Kulttuurisen näkökulman ja laadullisten menetelmien nousu tapahtui joukkoviestinnän tutkimuksessa 70-luvulla. Tutkijoita alkoi kiehtoa joukkoviestinnän vastaanoton kulttuurisesti väritynyt luonne ja toisaalta sen sijoittuminen laajempaan sosiaaliseen toimintaympäristöön. Yleisö alettiin nähdä viestinten ja niiden tarjonnan aktiivisina tulkitsijoina, joiden tuottamia merkityksiä haluttiin ymmärtää heidän omasta "sisäisestä" näkökulmastaan. Lupaavana tutkimusmenetelmänä alkoi näyttäytyä esimerkiksi tutkittavien omaan puheeseen perustuva laadullinen teemahaastattelu. Yleisötutkijat pitivät sitä määrällistä otetta huomattavasti varteenotettavampana keinona saada ote vastaanottajien merkityssuhteesta joukkoviestintään.

Kulttuurisen yleisötutkimuksen Ridell jakaa reseptiotutkimukseen ja mediaetnografiaan. Reseptiotutkimuksessa sanomat ymmärretään monimutkaisiksi, kulttuurisia merkityksiä sisältäviksi teksteiksi, joiden ominaisuuksia ei niiden vastaanotossa saa sivuuttaa. Käytännössä empiiristen reseptiotutkimusten teksti on kuitenkin yleensä jäänyt hyvin ylimalkaiselle käsittelylle tai jopa kokonaan ilman erittelyä ja päähuomio on kohdistunut vastaanottajien teksteistä tuottamiin merkityksiin. Reseptiotutkimuksen myötä joukkoviestinnän mielenkiinto siirtyi faktuaalisista lajityypeistä fiktiivisiin. Taustalla vaikutti mm. populaarifiktiosta kiinnostuneiden tutkijoiden halu nostaa ennen muuta naisille ja tietyille osayleisöille (faneille) suunnattujen populaarien lajityyppien ja niiden yleisöjen statusta, joka koettiin epäoikeutetun alhaiseksi. Arvon nostoa tavoiteltiin kiinnittämällä huomio niihin moninaiisiin merkityksiin, joita ihmiset populaareista teksteistä tuottavat sekä siihen mielihyvään ja toimintakykyisyyden kokemuksiin, joita tiettyjen lajityyppien (kuten saippuaopperan) seuraaminen heille tarjoaa. Itse yleisö nimettiin oikeaoppisiksi ymmärtäjiksi.

80-luvun puoliväliin tultaessa kulttuurisen yleisötutkimuksen kentälle oli saapunut myös toinen suuntaus, mediaetnografia, joka haluaa tutkia viestinten käyttöä ja merkityksellistämistä osana arkielämää. Mediaetnografia esittäytyi vastauksena reseptiotutkimuksen puutteisiin: liian ahtaaksi koettuun keskittymiseen vain tietyn lajityypin ja sen yksittäisten tekstien vastaanottoon. Keskiöön nousivat nyt viestinten, niiden tekstien ja yleisön kohtaamisen kontekstit. Tämän johdosta mediaetnografiaa on puolestaan arvosteltu siitä, että joukkoviestinnän tekstuaalinen ulottuvuus syrjäytyy täysin eikä televisio näytä eroavan pesukoneesta. Metodisena vaatimuksena mediaetnografia esittää, että tutkijan tulee

kunnioittaa tutkittavien omia arkisia jäsennyksiä ja mieluiten johtaa oma teoriansa niistä. Periaatteessa suositaan osallistuvaa havainnointia, mutta käytännössä yleensä turvaudutaan reseptitutkijoiden tapaan laadullisiin haastatteluihin, joihin saatetaan yhdistää muutaman tunnin oleskelu tutkittavien kotona. Ridell huomauttaa, että "etnografisuus on kulttuurisessa yleisötutkimuksessa jotakin, josta puhutaan paljon, mutta jota harjoitetaan hyvin vähän".

3.2 Lukijuus erilaisten tutkimusasetelmien kohteena

Tässä alaluvussa käsittelen toisaalta sanomalehtien lukemista, toisaalta naistenlehtien ja romanssien lukemista, joilla voi katsoa olevan ainakin jonkin verran yhtymäkohtia myös tyttöjenlehtien lukemisen kanssa. Naistenlehtien sisällöt muistuttavat monessa suhteessa tyttöjenlehtiä ja esimerkiksi SinäMinässä on romanttisen viihteen genreen romanssien tapaan sijoittuvia novelleja.

3.2.1 Naistenlehtien, romanssien ja "saippuoiden" yleisöt

Janice Radwayn (1987) pioneeritutkimus romanssien lukemisesta on esimerkki yleisötutkimuksesta, joka antaa lukijalle keskeisen aseman. Tutkimuksellaan Radway haluaa haastaa populaarit myytit siitä, miksi romanttinen fiktio vangitsee miljoonien naislukijoiden mielenkiinnon. Hänen mielestään kriittisen huomion on siirryttävä erillisenä tarkastellusta tekstistä lukemisen monimutkaiseen sosiaaliseen tapahtumaan. Radwayn teos *Reading the romance* tutkii tätä sosiaalista tapahtumaa romanssien julkaisemisen ja levityksen rakenteista aina lukemistapahtumaan asti. Radway pyysi 42 lukijaa tarkkailemaan lukumotiivejaan, lukutapojaan ja lukemisesta saamiaan tyydytyksiä. Lähestymistavassaan hän yhdistää lukijan vastaanoton tarkastelun antropologiaan ja feministiseen psykoanalyysiin. Tutkimuksen teoreettinen asenne on, että tekstin merkitys herää eloon vasta, kun lukijat tai katsojat lisäävät siihen oman tulkintansa ja ymmärryksensä. Radway erottaa analyttisesti toisistaan lukemistapahtuman merkityksen ja toisaalta lukemistapahtuman seurauksena syntyvän tekstin merkityksen. (emt.)

Radwayn lähestymistapaa on arvostellut muun muassa naistenlehtien lukijoita tutkinut Joke Hermes. Hermes sanoo Tiedotustutkimus-lehden haastattelussa kokevansa *Reading the*

Romance -tutkimuksessa ongelmaksi sen, että tutkijan positio muuttuu kesken kaiken. Haastateltavien mielipiteitä kunnioittavasta etnografista tuleekin tutkimuksen kuluessa kriittinen tekstintutkija, joka tietää tutkittaviensa puolesta, mitä nämä ajattelevat romanttisista kertomuksista. Samalla tutkija pystyy näkemään tutkittaviensa puolesta myös sen, että lajityypissä on jotain vikaa. (Ridell, 1995, 81.) Hermes itse asiassa katsoo, että tekstianalyysin ja yleisötutkimuksen läpivieminen on samassa tutkimuksessa mahdotonta, koska ne ovat kaksi niin erityyppistä projektia. Hänen mielestään yhdistämissyrkimys on arveluttava, koska tutkija tulee väistämättä nostaneeksi etualalle omat tulkintansa ja siten hukuttaneeksi tutkimiansa ihmisten äänet. (Hermes 1993 ja 1995 Ridellin, 1998b mukaan.) Tässä Hermes tulee siis kritisoineeksi reseptiotutkimuksen tavoitetta (ks. luku 3.1.2), jonka mukaan tekstien ominaisuuksia ei niiden vastaanotossa saa sivuuttaa. Kuten aiemmin tuli esille (luku 3.1.2), käytännössä reseptiotutkimuksissa päähuomio onkin kohdistunut vastaanottajien teksteistä tuottamiin merkityksiin itse tekstien käsittelyn jäädessä syrjemmälle.

Reading the Romancea useita vuosia myöhemmin ilmestynyt Joke Hermesin oma tutkimus (1995) naistenlehtien lukijoista perustuu etnografiseen lähestymistapaan. Hermes tarkastelee teoksessaan mediatuotteiden roolia yksilöiden arkipäiväisessä elämässä. Hermes pyrkii nais- ja mieslukijoiden syvähaastattelujen perusteella selvittämään, miksi luetaan, miten luetaan ja mikä rooli lehdellä on lukijoiden elämässä.

Hermes määrittää itsensä postmoderniksi feministiksi. Tällä hän tarkoittaa sitä, että hän arvostaa lukijoita itseään merkitysten tuottajina, eikä ajattele heidän olevan median huijattavissa. (emt., 5.) Kun hän määrittelee näkökulmakseen, että "tekstit saavat merkityksensä vasta kanssakäymisessä lukijoiden kanssa eikä pelkkien tekstien analysointi koskaan riitä paljastamaan näitä merkityksiä" (emt., 10), on se itse asiassa täysin sama kuin Radwayn tutkimuksessaan julistama teoreettinen asenne (vrt. Radway aiemmin tässä alaluvussa). Eroa Radwaysta Hermes tekee kuitenkin esimerkiksi sanoessaan, että hänestä olisi ollut sopimatonta olla kriittinen haastateltavien päin sisään (emt., 5). Hermes myös kritisoi sitä, kuinka useimmat tutkimukset ovat ennemminkin huolissaan naistenlehtien lukijoista, kuin että arvostaisivat heitä. (emt., 1.) Esimerkiksi Ulla-Maija Kivikuru (1995, 8) kuitenkin arvostelee Hermesiä juuri siitä, että tämä taas "kunnioittaa" yleisönsä sanomisia lähes kritiikittä.

Hermes (1995) näkee median- ja kulttuurintutkimuksen kentällä kaksi lähestymistapaa populaarikulttuuriin/ mediaan ja niiden yleisöihin. Toinen keskittyy Hermesin mielestä liikaa tiettyihin teksteihin (esim. Ien Ang ja Janice Radway), toinen keskittyy minkä tahansa mediakäytön kontekstuaaliseen luonteeseen eikä kerro, miten käytettyjä tekstejä merkityksellistetään (esim. David Morley ja Ann Gray). Hermes itse katsoo sijoittuvansa näiden kahden lähestymistavan väliin ollessaan kiinnostunut naistenlehdistä ja siitä, miten niistä tulee merkityksellisiä erityisesti lukijoidensa havainnoimana. (emt., 5–6.)

3.2.2 Sanomalehden lukijat

Sanomalehtien lukijoiden tutkimus Suomessa noudattelee luonnollisesti vastaanottotutkimuksen historian yleisiä suuntaviivoja. Anita Kärki (2004) kartoittaa osana väitöskirjaansa tätä tutkimusta. Hänen mukaansa sanomalehden lukijoita ja lukemista on tieteellisesti tutkittu Suomessa vähän. Yleisemminkin media-alan tutkimus on länsimaissa parinkymmenen vuoden ajan kohdistanut kiinnostuksensa erityisesti televisioon ja sen katsojiin. Nytemmin keskiöön ovat nousseet uudet mediateknologiat, jolloin sanomalehti ja ehkä etenkin sen lukijat ovat jääneet tieteellisessä tutkimuksessa valtavirran varjoon. (emt., 16)

Sanomalehden lukijaa on perinteisesti tutkittu määrällisin menetelmin. Tällöin on tarkasteltu esimerkiksi lukemiseen käytettyä aikaa, kiinnostuksenkohteita, lukemisen ajankohtaa ja sittemmin myös lukijan sosiodemografisia piirteitä sekä hänen asenteitaan. Tutkimuksen intressinä on ollut hankkia tietoa lukijasta ja lukemisesta etenkin siksi, että lehden journalistista otetta ja/ tai markkinointia voitaisiin parantaa. (emt., 17.) Esimerkkinä tällaisesta tutkimuksesta voitaneen nähdä Jorma Miettisen vuonna 1980 valmistunut väitöskirja. Mieltinen on tutkimuksessaan kohdistanut päähuomion siihen, mitä sanomalehdestä luetaan. Väitöskirjassa lähestytään kysymystä eri näkökulmista selvittämällä lukijoiden kiinnostuksen, sanomalehtien sisällön ja itse lukemisen välisiä yhteyksiä eri ympäristöissä. (Mieltinen, 1980.) Mieltinen sanoo tutkimuksensa journalistisen lähtökohdan koskettavan sanomalehtien 1980-luvun tarpeita kehittää sisältöään laadullisesti. Tutkimuksessa näkyy perinteisten lukijatutkimusten kiinnostus sanomalehtien *välinekäyttöön*: mitä lehtiä ja miten tiiviisti eri lukijaryhmät lukevat. Askel eteenpäin Mieltisen työssä oli kuitenkin painottaa myös lehden *sisältökäyttöä*: mitä asioita lukijat lukevat sanomalehdestään. (emt., 12.)

Tarkoituksena on mm. vertailla lukijoiden ilmoittamaa kiinnostusta jotakin aihepiiriä kohtaan siihen, missä määrin lukijat todellisuudessa näitä aihepiirejä lukevat sanomalehdestään. (emt., 15.)

Anita Kärki (2004) huomauttaa, että perinteisten lukijatutkimusten aikakauden jälkeen lehden lukijat on nyttemmin alettu nähdä myös mediamaiseman kuluttajina ja asiakkaina, joiden harrastuksista, asenteista ja ajankäytöstä on kiinnostuttu yhä enemmän. Mediankäyttäjien elämäkokonaisuudesta kiinnostuminen on johtanut etnografisen tutkimusotteen laajenemiseen ja mediankäyttäjän arkeen painottumiseen. Lukija on nähty aktiivisena mediankäyttäjänä, jota tutkijat ovat haastatelleet ja/ tai havainnoineet ja tehneet tulkintoja lukemisesta ja lukijasta hänen arkensa kontekstissa. Mm. käyttötarkoitustutkimukset jäivät tutkimuskentällä syrjemmälle 1980-luvulla tapahtuneen etnografisen käänteen myötä ja huomio kiinnittyi enemmän medioiden arkisiin käyttötilanteisiin ja -tapoihin. (emt., 17, 20.)

Kärjen oma väitöskirja on esimerkki etnografisesta tutkimusotteesta ammentavasta työstä – hän kartoittaa sanomalehden lukemista osana jokapäiväistä elämää. Kärki on kiinnostunut lukijan ja sanomalehden välisestä suhteesta lukijan suunnasta katsottuna. Tutkimuksen aineistona on 213 eri-ikäisten suomalaisten hänelle kirjoittamaa sanomalehtielämäkertaa, joissa kuvataan sanomalehteen ja sen lukemiseen liittyviä kokemuksia ja muistoja. Nämä lukuhetket myös jäsentävät lukijan arkea. Etnografien tapaan Kärki sanoo olevansa kiinnostunut siitä, *miten* luetaan, ei niinkään *mitä* luetaan. Hän myötäilee mediaetnografian metodista vaatimusta (ks. luku 3.1.2) myös mm. siinä, että pyrkii avaamaan aineistolähtöisesti sitä, mitä kirjoittajat ovat hänelle varsin vapaasti kertoneet. (emt.)

3.3 Merkityksen ja rutiinien pohdintaa

Joke Hermes on nostanut joukkoviestintätutkimuksessa keskusteluun ns. "merkityksellisyyden harhan". Tutkiessaan naistenlehtien lukijoita hän havaitsi haastateltaviensa puheesta, että nämä mukauttavat joukkoviestinnän arkisen elämänmenonsa rutiineihin. Naistenlehdet auttoivat haastateltavia kuluttamaan aikaa ja ne laitettiin helposti syrjään muiden tehtävien ilmaantuessa. Useimmat lukijat eivät pohtineet lukemaansa, muistaneet lehtien yksittäisiä artikkeleja tai osanneet antaa jutuista esimerkkejä. Hermes päätyi lopulta niinkin radikaaliin ajatukseen, kuin että suuri osa joukkoviestinnän käytöstä on rutiininomaista ja vailla erityistä

merkitystä. Merkityksellisyyden harhalla Hermes tarkoittaa, että tutkimuksessa tuijotetaan populaarikulttuurin merkityksiin ja merkitykseen aivan liikaa. Harhaa pönkittävät hänen mukaansa tekstin ylikorostunut asema ja keskittyminen faniuteen. (Hermes 1993; 1995, Ridell, 1995, 75.) Katsoin aiheelliseksi pohtia tässä hieman Hermesin erityisesti naistenlehtien lukemiseen liittyvää merkityksettömyysteesiä, koska naisten- ja tyttöjenlehtien sisältöjen yhteisten piirteiden perusteella voisi olettaa, että myös niiden lukemisella on mahdollisesti yhtäläisyyksiä.

Hermesin mukaan naistenlehtien lukeminen ja television katsominen ovat usein toissijaisia aktiviteetteja, jotka tarjoavat tapoja kuluttaa aikaa ilman että niillä olisi suurtakaan merkitystä. Merkityksellä hän tarkoittaa tässä yhteydessä merkitystä lukukokemuksesta odotettavien nautintojen, fantasioiden ja tekstin mahdollisten käyttötarkoitusten suhteen. Hermesin mielestä ne merkitykset, joita lehdillä näyttää lukijoille olevan, on nähtävä tätä taustaa vasten. (Hermes 1995, 7.) Lehtien lukeminen tai television katsominen saattaa esimerkiksi olla käyttäjälleen rauhoittavaa – usein toistettua ja tuttua toimintaa, joka ei vaadi juurikaan keskittymistä tai ajattelua. (emt., 16.) Hermes toteaaakin, että "vaikkei naistenlehtien lukeminen itsessään ole tärkeää, sillä saattaa olla oma paikkansa tai tärkeytensä arkipäivän rutiineissa" (emt., 19). Tämän lausahduksen kohdalla en voi välttää miellelyhtymää mediaetnografian saamaan kritiikkiin, jonka mukaan tekstuaalinen ulottuvuus syrjäytyy suuntauksessa täysin ja näyttää olevan aivan sama, kokoontuuko perhe iltaisin pesukoneen vai television ääreen (vrt. luku 3.1.2). Samaan asiaan kiinnittää huomionsa myös Ridell (1995, 16).

Myös mm. Anita Kärki on väitöskirjassaan (2004) ottanut kantaa Hermesin ajatukseen merkityksettömyydestä. Kärki sanoo joukkotiedotuksen ulkopuolisena tutkijana voivansa yhtyä Hermesin näkemykseen, kuitenkin ainakin hienoisin varauksin. Hänen mielestään ajatus merkityksellisyyden harhasta tarjoaa kiinnostavan näkökulman kohdistaa huomio muuallekin kuin tekstiin ja sen painavuuteen. Varaukselliseksi näkemys saa Kärjen, koska emme hänen mielestään voi aivan tarkkaan saada selville sitä, miten merkityksetöntä jonkin tekstin käyttö lopultakin on – tekstin merkityksellisyys voi tulla esiin yllättävissä yhteyksissä pitkienkin aikojen päästä. Hän huomauttaa myös, että vaikka itse tekstillä ei olisikaan käyttöä, ei se tarkoita, etteikö sen lukemisen tavoilla, rutiineilla ja järjestyksillä voisi olla jokin merkitys. (emt., 59–60.)

Ridellin (1995) tekemässä haastattelussa Hermes pitää yhtenä sanomalehtien lukemisen merkityksettömyyden osoituksena sitä, että ihmiset eivät muista lukemiaan aiheita (kuten ei muistanut suurin osa naistenlehtienkään lukijoista hänen tutkimuksessaan). Kärjen mielestä esimerkki voi kyllä kertoa tekstin käytön merkityksettömyydestä, mutta sanomalehden lukemisen merkityksettömyyttä se ei kuitenkaan tue. Joka tapauksessa Kärki olettaa, että kontekstilla eli arkisella lukemistapahtumalla on oma merkittävä osuutensa siihen, miksi sanomalehtiä luetaan: "Lukemistilanteen ja -tapahtuman takaa voi löytyä – tai pikemminkin konstruotua – koko joukko merkitysrakenteita, jotka eivät liity luettavaan tekstiin vaan arkisiin rutiineihin." (Kärki 2004, 60.)

Käsittelin jo luvussa 2.5 Annikka Suonisen (2004) väitöskirjaa, jossa myös hän sivuaa mediasisällön ja merkityksen suhdetta, vaikkei suoraan kommentoikaan Hermesin ajatuksia. Suonisen jaottelun mukaanhan osa medioiden käyttösyistä liittyy selkeästi itse mediasisältöön, osa medioiden käyttötilanteeseen ja osa medioiden merkitykseen henkilön sosiaalisessa ympäristössä. Hänenkin sanoo siis suoraan, että kaikki mediankäytön syyt (tässä yhteydessä voitaneen puhua myös merkityksistä) eivät liity mediasisältöön. Suoninen ei kuitenkaan siis pidä mediasisältöjäkään merkityksettöminä – niihin voi liittyä merkityksiä siinä missä käyttötilanteeseenkin henkilöstä, tilanteesta ja välineestä riippuen. "Merkityksettömyysteesiä" vastaan hän tuntuu puhuvan mm. huomauttaessaan, että "yleensä vasta median käytön tarjoamat 'hyödyt' henkilön oman elämän kannalta katsottuna saavat hänet käyttämään jotakin mediaa tai mediasisältöä". (emt.) Tällaisen havainnon yhteydessä tuskin voidaan puhua merkityksettömyydestä.

Vaikka Hermes liittätkin merkityksettömyysnäkemysensä suureen osaan joukkoviestinnän käyttöä, hän huomauttaa kuitenkin, että hänen tutkimuskohteensa naistenlehdet eroavat laadullisesti muista genreistä, joiden yleisöt saattavat puhua niistä paljon innostuneemmin kuin naistenlehdistä. Hermesä askarruttaa, miksi esimerkiksi tyttöjenlehti Jackien (ks. McRobbie 1978; 1991) ja romanssikirjallisuuden (ks. Radway 1987) lukijoilla tuntuu olevan paljon enemmän sanottavaa lukemisensa kohteista kuin naistenlehtien lukijoilla. Hän päättelee, että naistenlehdet eivät romanssien tapaan kehittä voimakkaita narratiivisia intressejä eikä niillä tyttöjen tai nuorten naisten lehtien tapaan ole "faneja". Hermes päättelee yleisestikin tekemiensä haastattelujen pohjalta, että naistenlehtiä ei lueta läheskään yhtä keskittyneesti eivätkä ne tunnu yhtä läheisiltä kuin muut populaarit genret. (Hermes 1995, 12; 14.) Vaikka aiemmin arvelinkin olevan loogista, että tyttöjen- ja naistenlehtien lukemisella on

yhtäläisyyksiä, näyttää siis siltä, että niillä voi olla merkittäviä (kenties yhtäläisyyksiäkin merkittävämpiä) eroja.

3.4 Oman kiinnostuksenkohteen hahmottelua

Tähän mennessä läpikäymäni aiemman tutkimuksen ja vastaanottotutkimuksen teorian pohjalta pyrin tässä aluvussa määrittelemään omat kiinnostuksenkohteeni ja teoreettisen sijaintini tällä kentällä sekä lopuksi esittämään tämän pro gradun perusteena olevat tutkimuskysymykset.

3.4.1 Ainesosina mediaetnografiaa ja käyttötarkoitustutkimusta

Periaatteessa olen kiinnostunut hyvin samanlaisista asioista kuin Hermes naistenlehtien lukijoita tutkiessaan: miksi luetaan, miten luetaan ja mikä rooli lehdillä on lukijoiden elämässä. Erona on kuitenkin se, että keskityn vain tiettyyn lehteen – SinäMinään – kun taas Hermes haastatteli erityyppisten naistenlehtien lukijoita. Silti myös minun asetelmassani on aineksia mediaetnografiasta; en halua keskittyä tiettyjen tekstien tulkintaan, vaan lehden rooliin ja merkitykseen kokonaisuudessaan. Haluan tutkia lukijoiden omia jäsennyksiä – selvittää tytoilta itseltään kysymällä, mitä kaikkea nämä lehdet heille merkitsevät.

Kiinnostuksenkohteeni ponnistaa tavallaan sekä mediaetnografiasta että käyttötarkoitustutkimuksesta. Vaikka käyttötarkoitustutkimuksen nimellä tehtävät tutkimukset ovatkin jääneet syrjään kulttuurisen yleisötutkimuksen astuessa valtaan, on peruskysymys pysynyt edelleen kiinnostavana: miksi medioita käytetään ja mitä niistä saadaan? Tilannetta kuvaavat mielestäni hyvin esimerkiksi ensimmäiset 1940-luvulla tehdyt käyttötarkoitustutkimukset, jotka keskittyivät eri radio-ohjelmien vetovoiman syihin (McQuail, 2000, 387; Herzog, 1995). Tutkimusten yhteydessä tehtiin odottamattomia löytöjä: esimerkiksi radion saippuaopperat, joita pidettiin pinnallisina ja irrationaalisina, olivatkin merkityksellisiä kuuntelijoilleen. Saippuat tarjosivat naisille neuvoja, tukea, roolimallin kotirouvana ja äitinä sekä tilaisuuden tunteiden purkamiseen naurun tai itkun kautta. Tutkimusasetelma ei kuulosta kovinkaan vanhentuneelta, sillä samantapaiset kysymyksenasettelut häilyvät kulttuuristen yleisötutkimusten yllä vielä tänäkin päivänä.

Tällainen lukijoiden omille merkityksille tilaa antava näkökulma muistuttaa hyvin paljon mm. nykypäivän populaarikulttuurin tutkimusta. Nykyaikaisen yleisötutkimuksen juuret eivät ole niin kovin kaukana 1940-luvusta.

Seija Ridell (1998a, 434) toteaaakin, että nykyisellä kulttuurisen yleisötutkimuksen kaudella tehdään edelleen enemmän tai vähemmän MCR-henkistä yleisötutkimusta. Baran & Davis (2000) puolestaan huomauttavat, että nykyteoriat ovat enimmäkseen vain päivitettyjä versioita vanhoista ideoista, vaikka ne näyttäisivätkin tarjoavan radikaaleja uudistuksia tai hienostuneita synteesejä aiemmista ajatuksista. Koskaan ne eivät ole täysin innovatiivisia, vaan aina aikansa tuotteita. (emt., 4.)

Perinteisen "Miksi medioita käytetään ja mitä niistä saadaan" -kysymyksen lisäksi minua (kuten myös Hermesä, 1995 ja Kärkeä, 2004) kiinnostaa myös mediankäytön nivoutuminen käyttäjänsä arkeen. Tätä haluan selvittää sillä perusteella, että mielestäni jonkin median rooli käyttäjänsä elämässä ja arjessa, lukemisen kontekstit, ovat ehdottoman tärkeitä näkökohtia selvitettäessä kyseisen median merkitystä lukijalleen/ katsojalleen. Mediaetnografian metodisen vaatimuksen perusteella pyrin myös lukijoiden omia jäsennyksiä kunnioittavaan aineistonkeruutapaan sekä aineistolähtöiseen analyysiin (näistä tarkemmin luvussa 4). Tästä huolimatta saatan kuitenkin Hermesin mielestä tehdä syntiä olemalla välillä myös ns. kriittinen kirjoittaja kohtaan – esittämällä esimerkiksi arvioita siitä, miksi lehden lukemiseen liittyvä asia on mahdollisesti haluttu esittää juuri jollain tietyllä tavalla.

Merkityksettömyys/ merkityksellisyyspohdinnan osalta rohkenen jo tässä vaiheessa esittää oletuksen, että SinäMinän lukemisella on merkitystä lukijoilleen. Mitä arkirutiineihin ja -rituaaleihin tulee, uskon niiden voivan olla yksi syy tyttöjenlehtien lukemiseen – tuskin kuitenkaan ainoa merkittävä tekijä. Mm. aiempien tutkimusten perusteella oletan, että tyttöjenlehtien lukijoille myös sisällöllä on merkitystä. Yhtä lailla haluan kuitenkin mm. Suonisen (2004, 61–62, ks. myös luku 2.5) jaotteluun viitaten siis ottaa huomioon myös medioiden käyttötilanteeseen ja henkilön sosiaaliseen ympäristöön liittyvät merkitykset.

3.4.2 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Tutkimusongelmani on selvittää, mitä SinäMinä-lehti merkitsee lukijoilleen. Olen kiinnostunut lehden merkityksestä ja sen lukemisesta osana lukijoidensa elämää. Lehden merkitystä lukijoille hahmottavat tutkimuskysymykseni ja alakysymykset ovat:

1) Miksi lehteä luetaan?

- Mitä lehdestä luetaan ja millä perusteella?
- Mitä lukeminen antaa?

2) Millainen rooli lehdellä on lukijansa arkielämässä?

- Miten ja millaisissa tilanteissa lehti nivoutuu lukijansa arkipäivään?
- Mikä rooli lehdellä nähdään olevan omassa elämänvaiheessa?

Ensimmäisellä kysymyksellä alakysymyksineen pyrin kartoittamaan lehden merkitystä mm. sen käyttötarkoituksia ja siitä mahdollisesti saatavia nautintoja selvittämällä. Toisessa tutkimuskysymyksessä pyrin tämän merkityksen kontekstualisointiin ja se muistuttaa ensimmäistä enemmän etnografisia kysymyksenasetteluja.

4 Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Tässä luvussa esittelen menetelmät, joita olen käyttänyt aineiston keruussa ja tulkinassa – teemakirjoittamisen ja laadullisen sisällönanalyysin. Lisäksi perustelen kirjoituspyyntöni sisällön ja kuvailen aineistoani ja sen kirjoittajia. Kuvaan oman analyysini etenemisen myös käytännössä.

4.1 Teemakirjoittaminen

Lähtökohtanani on, että haluan selvittää SinäMinän merkitystä tutkimalla lukijoiden omia jäsennyksiä asiasta. Oletan, että eritoten lukijoiden omilla ennakoimattomilla tavoillaan esille tuomat asiat valottavat lehden merkitystä heille.

Kun on haluttu tutkia ihmisten omia jäsennyksiä asioista, on se pyritty mahdollistamaan tutkimusaineiston keruusta alkaen. Lehtien lukijoita laadullisesti tutkittaessa on usein turvauduttu esimerkiksi teemahaastatteluihin. Teemahaastattelu olisi epäilemättä ollut minunkin tapauksessani varteenotettava vaihtoehto, mutta tehtävänasetteluni ja kohderyhmäni erityisluonteen huomioonottaen päädyin pitämään vielä parempana niin sanottua teemakirjoittamista.

Satu Apo on johtanut termin *teemakirjoittaminen* analogian avulla *teemahaastattelusta*. Temaattisessa kirjoittamisessa kertojat osallistuvat aktiivisesti tutkimusprosessiin tuottamalla laveasti kirjoitettua tietoa kohteesta, jonka tutkija on heille esitellyt joko keruukilpailun esitteessä tai muussa kyselyssä. Kirjoittajat vastaavat tällöin suhteellisen väljiin kysymyksiin. Keruukilpailuissa on esimerkiksi pyydetty suomalaisia naisia kertomaan elämästään ja työttömiä tuskallisesta elämänvaiheestaan. (Apo 1993, 12.) Kärki (2004) mainitsee, että teemakirjoittamista on Suomessa käytetty myös muun muassa tutkittaessa kotiseutua paikallisen ja kansallisen identiteetin ilmaisijana (Suojanen 1996), suomalaisten kansanomaista kulttuuria ja ajattelua (Apo 1995) sekä tyttöjen seksuaalista mainetta (Saarikoski 2001).

Mediatutkimuksen puolella Anita Kärki (2004) on soveltanut elämäkertatutkimusta teemallisena sanomalehden lukemiseen painottuneena. Hänen väitöskirjatutkimuksensa aineistona on 213 erilaisten ja eri-ikäisten suomalaisten kirjoittamaa sanomalehtielämäkertaa, joissa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran vastaajaverkon kirjoittajat kertovat, miten sanomalehti on kuulunut heidän jokapäiväiseen elämäänsä.

4.1.1 Kirjoitusmenetelmän edut ja nuorten tutkiminen

Median pohtiminen ei ole ihmisille itsestään selvä ja yksinkertainen tehtävä. Pertti Alasuutari (2000) on mm. todennut, että mediasta on vaikea saada otetta ja sitä on vaikea pukea sanoiksi (Kärki 2004, 143). Minun tutkimuksessani lisähaasteena tässä suhteessa on, että mediaa ja sen merkitystä omassa elämässään pohtimaan joutuvat ihmiset ovat enimmäkseen nuoria – noin 12–17-vuotiaita tyttöjä. Tämänikäisten kohdalla ajatusten ilmaiseminen oudolle ihmiselle haastattelutilanteessa voi olla ennen kokematon ja ehkä hankalaakin, vaikka poikkeuksiakin varmasti löytyy. Sen sijaan kirjoittaminen on useille nuorille tytöille tuttua ja mieluista puuhaa. Monet heistä kirjoittavat päiväkirjaa tai runoja, ovat ahkeria kirjeenvaihtajia, täyttävät luokkakavereiden ystäväkirjoja ja jotkut jopa lähettävät novelleja ja mielipidekirjoituksia nuortenlehtiin. Muun muassa jyvaskyläläistutkijoiden projektitutkimuksessa suomalaisnuorten mediakäytöstä (Luukka ym., 2001, 258) moni 13–15-vuotias tyttö ilmoitti harrastukseksi kirjoittamisen. Esimerkiksi uusmediaympäristössä he olivat selvästi poikia ja 17–19-vuotiaita tyttöjä innokkaampia lähettämään omia mielipiteitään ja tekstejään nettisivustoille sekä osallistumaan äänestyksiin, kilpailuihin ja gallupeihin (emt., 259).

Usein jo itse kirjoitushetki on omiaan luomaan intiimin tilanteen, joka mahdollistaa sen, että kirjoittaja helpommin kertoo asioista, joista ei ehkä tulisi maininneeksi haastattelussa (Kärki 2004, 29). Apon (1993, 13) mielestä esimerkiksi yleiskuvan saaminen monista aroista ja intiimeistä aiheista voi sujua parhaiten teemakyselyn avulla. Myös tyttöjenlehden lukemiskokemukseen saattaa liittyä ajatuksia esimerkiksi omasta ulkonäöstä, naiseksi kasvamisesta tai pojista, eikä näistä tulisi haastattelijalle välttämättä kovinkaan avoimesti kerrottua.

Kirjoittajan ei myöskään tarvitse huolehtia niin paljon omien sosiaalisten kasvojensa säilyttämisestä eikä yleisistä kohteliaisuussäännöistä (esimerkiksi puheen keskeyttäminen) kuin kasvokkaisessa kontaktissa (Saarikoski 2001 Kärjen 2004, 30 mukaan). Lisäksi kirjoitustilanteessa kirjoittaja voi vaivattomammin uppoutua omiin ajatuksiinsa haastattelijan johdattelun häntä eri suuntiin (Kärki 2004, 29–30.) Tämä on mielestäni eduksi, kun lähtökohtana ovat nimenomaan lukijan omat kokemukset ja kokonaisvaltainen suhde lehteen, joiden luonnetta tutkijan on etukäteen vaikea mennä arvailemaan.

4.1.2 Menetelmän puutteet?

Apo (1993, 12) viittaa artikkelissaan kertojien laveaan kirjoittamiseen perustuvan tiedonhankintamenetelmän kritiikkiin, jota ovat jossain määrin esittäneet mm. Martti Grönfors (1982) ja Nils Storå (1982). Samassa yhteydessä Apo myös vastaa kritiikkiin.

Sekä Grönfors että Storå näkevät tämäntyyppisen aineiston pääongelmina vastaajien edustavuuden (suhteessa esimerkiksi Suomen kansan tai rakennusammattilaisten kokonaispopulaatioon) ja toiseksi vastausten "luotettavuuden" – sen antaako kirjoittaja kohteesta "todenmukaisen" vai väritetyn kuvan.
– Tähän voi huomauttaa, että näihin samoihin ongelmiin törmätään silloinkin, kun tutkija hankkii aineistonsa nauhahaastatteluun. (Apo 1993, 12)

Edustavuudesta Grönfors (1982, Apon 1993, 12 mukaan) huomauttaa muun muassa, että tutkija ei voi vaikuttaa tiedottajien (eli kirjoituspyyntöön vastaavien) valintaan juuri lainkaan ja että aineisto saattaa koostua etupäässä "muutamien varsin tuotteliaiden muistajien kirjoituksista". Tähän voinee sanoa, että vaikka olisin valinnut aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelun, etupäässä vain tietynlaiset lukijat olisivat suostuneet haastatteluun. Esimerkiksi ujut ja hiljaiset tai lehteä aikuisena lukevat olisivat saattaneet jäädä aineistossani vähemmistöön. Joku voi tietysti huomauttaa, etteivät kaikki lehden lukijat välttämättä pidä kirjoittamisesta ja olisivat voineet suostua mieluummin haastatteluun. Tämä on toki mahdollista, mutta uskon joka tapauksessa, että kirjoituspyynnölläni saavutin kenties enemmän erityyppisiä lukijoita kuin olisin saanut haastatteluilla – kynään tai tietokoneen näppäimistöön oli useamman varmasti helpompi tarttua kuin suostua kasvokkaiseen tapaamiseen. Toki haastatteluilla olisin saanut erilaista materiaalia, jolla olisi ollut oma kiistämätön arvonsa. Tehtävänasetteluni kannalta päädyin siis kuitenkin pitämään

kirjoittamalla tuotettua aineistoa enemmän mahdollisuuksia omassa tutkimuksessani antavana vaihtoehtona.

Koska teemakirjoittaminen on tutkimuksen tasolla ollut suhteellisen vähän käytetty menetelmä, pohdin työni lopuksi, miten tämä aineistonkeruumetodi soveltui omaan työhöni ja miten se voisi soveltua muihin vastaaviin tutkimuksiin.

4.2 Kirjoituspyyntö

Luontevin ympäristö SinäMinää koskevan kirjoituspyynnön esittämiseen oli tietysti lehti itse. SinäMinä julkaisi kirjoituspyyntöni toukokuun 2005 numerossaan (ks. liite). Sama pyyntö oli nähtävissä myös lehden verkkosivuilla huhti- ja toukokuun numeroiden ajan. Kirjoituspyyntö kulki Kesäskaba-otsikon alla: vastaajien kesken arvottiin kymmenen rannekelloa, kaksi elokuvalippua ja meikkipaketti. SinäMinän toimitus lahjoitti pääpalkinnot eli kellot, itse lisäsin pottiin elokuvaliput ja meikkipaketin.

4.2.1 Miten saada tehtävästä mielekäs?

Kuten jo luvussa 4.1.1 totesin, ei median pohtiminen ole yleisölle välttämättä helppo tehtävä. Pertti Alasuutarin lisäksi asiaan on ottanut kantaa mm. Ulla-Maija Kivikuru (2000), jonka mukaan ihmiset eivät ole kiinnostuneita arvioimaan ja pohtimaan mediaa kovinkaan paljon (Kärki 2004, 143). Kun ajattelen omaa kohderyhmääni, nuoria tyttöjä, on lienee myös eri asia pohtia esimerkiksi Salattuja elämiä tai lempielokuvaansa tai -kirjaansa kuin uutisia tai sanomalehteä, joihin ei todennäköisesti luoda yhtä intensiivistä suhdetta kuin edellisiin. Tyttöjenlehden merkityksen pohtimisen innostavuus sijoittunee jonnekin edellisten välimaastoon. Joka tapauksessa ajattelin, ettei pyyntö kirjoittaa SinäMinän merkityksestä omassa elämässään sinällään välttämättä saisi aikaan innostuneita kiljahduksia läheskään jokaisessa lukijassa. Haasteenani oli siis, kuinka saada lehdestä kirjoittaminen tuntumaan tytöistä mielekkäältä tehtävältä.

Ensinnäkin jonkinlaisen palkinnon arpominen tuntui mielestäni välttämättömältä tämäntyyppisessä tehtävässä, johon täytyy uhrata hiukan aikaa ja vaivaakin. Vastaaminen ei

tulisi onnistumaan nopealla rästityksellä tai arvosanan antamisella. SinäMinää ja muita tyttöjenlehtiä lukevat ovat myös tottuneet palkintojen mahdollisuuteen vastatessaan lehtien erilaisiin kyselyihin ja kilpailuihin. Opiskelijan budjetilla kovinkaan houkuttelevien palkintojen hankkiminen ei kuitenkaan olisi ollut mahdollista. Riittävän laajan vastausaineiston takaamisen kannalta olikin erinomaista, että myös SinäMinä-lehden päätoimittaja Päivi Kangasniemi piti tutkimusideaani kiinnostavana. Lehti lähti mielellään mukaan sponsorimaan tutkimusta tarjoamalla arvonnän pääpalkinnon ja julkaisemalla ilmoituksen lehdessä Kesäskaba-nimikkeen alla.

Toinen motivointipyrkimys liittyy itse kirjoituspyynnön muotoon. Pidin tutkimusaineiston onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeänä inspiraation herättämistä ja vastaajien kiinnostusta kirjoittaa aiheesta. Tämän vuoksi yksi merkittävistä kriteereistä kirjoitustehtävää laatiessani oli pyrkiä tekemään siitä houkutteleva.

4.2.2 Tarkat vai ylimalkaiset ohjeet?

Halusin saada lehden lukijoilta kirjoituksia, joissa he pohtisivat vapaasti ja omaehtoisesti lehden merkitystä itselleen. Tärkeänä pidin siis sitä, että aineistonkeruuni mahdollistaisi lukijoiden omia jäsenyyksiä. Tästä huolimatta kirjoituspyyntöni vaati mielestäni enemmän ohjeistusta kuin pelkästään pyynnön kirjoittaa SinäMinän merkityksestä omassa elämässään.

Sanomalehtielämäkertoja tutkinut Anita Kärki (2004) päätyi tutkimuksessaan kirjoitusohjeisiin, koska hänen mielestään pelkkä pyyntö kirjoittaa sanomalehdestä omassa elämässään ei olisi riittänyt; totutusta poikkeavana teemallisena aiheena pyyntö edellytti vinkkejä siitä, mitä asioita kirjoittaja voisi tekstissään käsitellä. Kärki halusi ohjeistuksella myös innostaa potentiaalisia kirjoittajia pohtimaan aihetta, koska piti vastaajan motivoitunutta halua kertoa kokemuksistaan tärkeänä (emt., 33). Myös oma aiheeni ja kohderyhmäni ovat mielestäni sellaisia, että ohjeistusta, vinkkejä ja motivointiakin tarvitaan.

Kärki havaitsi oman aineistonsa kohdalla, että kirjoituspyynnön ohjeet vaikuttivat selvästi kirjoitusten sisältöön ja muotoon. Ohjauksesta huolimatta kirjoittajat olivat kuitenkin käyttäneet sitä suuntaa antavana, eivätkä yleensä pyrkineet käsittelemään kaikkia esille otettuja asioita. Itse halusin ohjeistuksessa (ks. liite) korostaa kirjoitusten vapautta ja

huomautin mm. että "Kaikkiin kysymyksiin ei siis ole pakko vastata, mutta voit kirjoittaa aiheesta kysymysten ulkopuoleltakin." Esimerkkikysymyksillä halusin toisin sanoen rohkaista kaikenlaisia lukijoita kirjoittamaan ja helpottaa heidän kynään tarttumistaan. Toisaalta korostamalla kirjoituksen vapautta halusin tarjota "syvällisemmille" pohtijoille tilaisuuden antaa ajatuksen lentää mielin määrin. Niin kävikin, että erilaisiin mahdollisuuksiin tartuttiin. Joissakin kirjoituksissa vastattiin kaikkiin kysymyksiin ranskalaisilla viivoilla, toiset olivat pitkiä, seikkaperäisiä kuvauksia kirjoittajan päivästä ja lukutilanteesta. Näissä pohdiskelevammissa kirjoituksissa oli selvästi käytetty ohjeistustani lähinnä inspiraation lähteenä, eikä valmiiden kysymysten ollut annettu rajoittaa ajatusten virtaa.

4.2.3 Ohjeistuksen sisältö ja sen kritiikkiä

Kirjoituspyynnön aluksi pyrin esittelemään tehtävän houkuttelevaan ja nuoria lukijoita puhuttelevaan sävyyn. Pidin motivoinnin ja kiinnostuksen herättämisen kannalta pyynnön ensimmäisiä lauseita ratkaisevina. Tällä perustelen sen, että asian eri puolia puntaroituani päätin käyttää ilmaisia, joita voidaan pitää johdattelevinakin: "Onko se kuin ystävä, joka piristää ja lohduttaa, isosisko joka neuvoo vai kenties rentouttavaa seuraa koulun jälkeen?" Varsinaiset esimerkkikysymykset sen sijaan pyrin muotoilemaan mahdollisimman avoimiksi.

Kirjoitustehtävän esittelyssä käyttämäni "johdattelu" tai jokin sen osista tuli esille muutamissa teksteissä. Jokunen kirjoittaja oli ikään kuin ponnistanut sen antaman ajatuksen avulla liikkeelle, vaikka siirtyikin tekstissä sen jälkeen omiin jäsentelyihinsä.

*"Moi!! SinäMinä on minulle kuin vanhemmat, paras ystävä ja oma terapeutti."
(Nro 8, N11)*

Suurin osa kirjoittajista ei kuitenkaan viitannut omassa tekstissään suoraan näihin inspiraation herättämiseksi tarkoitettuihin lauseisiin esimerkiksi käyttämällä samoja ilmaisia. Vaikka kirjoittajat toki saattoivat saada esittelystä vinkkejä teksteihinsä, se, millaiseksi he lehden merkityksen lopulta kuvasivat, oli joka tapauksessa ennakoimatonta ja heidän omien kokemustensa suodattamaa. Huomasin kuitenkin, että johdattelevien lauseiden kirjoittamisessa kannattaa olla tarkkana ja ne on luonnollisesti syytä ottaa huomioon myös aineistoa lukiessa ja analysoidessa.

Selvää on, etten kirjoituspyynnössäni voinut eikä ollut tarkoituksenmukaistakaan esittää yhtä monia kysymyksiä kuin olisin todennäköisesti tehnyt esimerkiksi teemahaastattelussa. Esimerkkikysymyksiä tuli lopulliseen kirjoituspyyntöön kymmenen, joka tuntui minusta aivan maksimimäärältä. Päädyin suhteelliseen moneen kysymykseen, jotta mahdollisimman moni kirjoituspyynnön lukija löytäisi niiden joukosta edes pari kysymystä, joihin tuntisi osaavansa tai haluavansa vastata. Vielä pitempi listaus kysymyksiä olisi todennäköisesti näyttänyt jo liian hengästyttävältä, ja tunnollisesti kaikkiin kysymyksiin vastaamaan pyrkivien osalta työmäärä olisi kasvanut kohtuuttomasti, tai sitten he olisivat saattaneet päätyä vastaamaan kuhunkin kysymykseen hyvin lyhyesti ja pinnallisesti. Käytännössäkin juuri enempää kysymyksiä ei olisi mahtunut yhden sivun ilmoitukseen, jottei siitä tulisi tukkoisen näköistä. Suurempi varsinaisten kysymysten tai tarkentavien lisäkysymysten määrä olisi myös voinut kaventaa liikaa kirjoittajien omalle ajattelulle jäävää tilaa.

Pro gradu -työtään varten terveystieteiden lehdessä teemahaastatellut Virpi Ekholm (2002) törmäsi haastateltavien värväämisvaiheessa siihen, että ihmiset epäilivät, osaisivatko sanoa aiheesta mitään tutkimusta hyödyttävää (emt., 30). Omien potentiaalisten kirjoittajieni kohdalla halusin hahmottaa tällaisia ajatuksia pyrkimällä tekemään kirjoituspyynnön esimerkkikysymyksistä mahdollisimman helppoja ja ymmärrettäviä. Erityisesti ensimmäisestä kysymyksestä pyrin lämmittelytarkoituksessa tekemään yksinkertaisen ja konkreettisen: "Kuinka kauan olet lukenut SinäMinää?" Tähän kysymykseen vastattiinkin aika usein ja moni lähti liikkeelle sen kautta. Useimmilla seuraavista kysymyksistä toivoin voivani valottaa eri näkökulmista sitä, miksi lehteä luetaan ja mikä siinä viehättää. Kysymyksillä lukuhetkestä, kaverien kanssa lukemisesta ja juttelemisestä sekä osin myös lehden asioiden liittymisestä omaan elämään halusin selvittää lehden nivoutumista lukijan arkipäivään ja sen roolia lukijan elämänvaiheessa. Kysymykset ovat sen verran väljiä, että jotkut niistä voivat liittyä sekä lehden viehätystekniikkaan että sen rooliin elämässä (eiväthän nämä näkökulmat muutenkaan täysin toisistaan irrallisia ole).

Vaikka kiinnostuksenkohteisiini kuuluu siis myös lehden rooli lukijan arkipäivässä, jätin kuitenkin erikseen kysymättä lukijan elämäntilanteesta ja arkipäivän kulusta. Tällainen kuvailu olisi muiden kysymysten ohella ollut liikaa vaadittu yhdessä kirjoituksessa. Kirjoittajien tiedoista kysyin nimen ja yhteystietojen lisäksi ainoastaan ikää ja sitä, onko kirjoittaja lehden tilaaja, irtonumero-ostaja vai muu lukija. Halusin kuluttaa mahdollisimman

vähän kirjoittajien energiaa taustatietojen luettelemiseen. Aineistoon perehdyttyäni huomasin, etten edes jäänyt järjestelmällisesti kaipaamaan muita taustoittavia seikkoja.

Kysymyksistä toiset herättivät vastaajissa enemmän kiinnostusta ja tuottivat mielenkiintoisempaa materiaalia kuin toiset. Esimerkiksi kysymyksen siitä, miten lehden asiat liittyvät tai eivät liity kirjoittajan omaan elämään olisi kenties voinut muotoilla toisin. Jotkut kirjoittajat nimittäin vastasivat kysymykseen luetellen yksityiskohtaisesti lehden juttuja, joiden kertomista asioista heillä ei ole kokemusta. Tämyntyyppisistä tiedoista ei minulle ollut juurikaan iloa.

" (...) esimerkiksi seurustelussa se ikä-ero juttu ei kosketa minua niin paljon koska seurustelen ikäiseni kanssa." (Nro 23, N13)

"Minun elämäni lehdessä olevat jutut väkivaltaisesta isästä/ äitistä eivät liity mitenkään." (Nro 22, N16)

Vaikka tällaisiakin vastauksia tuli, kysymys tuotti toisaalta myös hedelmällisempää tietoa, joka voinee kertoa muustakin kuin vain yhden kirjoittajan kokemuksesta. Tosin esimerkiksi seuraavassa tapauksessa ei voi olla varma, vastasiko kirjoittaja juuri tähän kysymykseen vai johonkin toiseen. Itse asian ja kirjoituksen analysoinnin kannalta ei kuitenkaan toki ole juurikaan merkitystä, mihin kysymykseen kommentti oli vastaus vai oliko mihinkään.

"Lehdessä ei valitettavasti ole paljon luettavaa lesboille, ehkä tarinat ja jotain muuta, mutta yleensä lehdessä lukee että 'silloin on hyvä mennä kaverin kanssa katselemaan poikia' tai 'näin pojat kiinnostuvat'." (Nro 13, N13)

Joka tapauksessa kysymyksen olisi ehkä voinut muotoilla paremminkin toimivaksi.

Kysymys siitä, miten SinäMinä kirjoittajien mielestä eroaa muista nuortenlehdistä, taas osoittautui yllättävänkin onnistuneeksi valinnaksi. Hyvin monella tuntui olevan asiasta selvä mielipide, ja vastaukset valottavat SinäMinän erityisyyttä ja viehätystä lukijoiden mielissä myös hieman toisenlaisesta näkökulmasta. Ilman kysymystä mielenkiintoinen puoli lehden viehätystä olisi saattanut jäädä peittoon tai ainakin nykyistä hämärämmäksi.

Esimerkkikysymysten jälkeen kirjoituspyynnössä selvitettiin kirjoitusten käyttötarkoitus:
"Kirjoituksia käytetään nimettöminä SinäMinästä ja sen lukijoista tehtävässä

gradututkimuksessa. Palautteesi välittyy myös lehden toimitukselle." Kirjoitukset pyydettiin lähettämään joko postitse tai sähköisesti "tutkimuksen tekijälle", eli minulle (liite). Vaikka pro gradun teko mainittiin selvästi kirjoituspyynnössä, vain kolme kirjoittajaa (kaksi 14-vuotiaasta tyttöä ja 35-vuotias nainen) noteerasi tutkimuksen tekemisen yhteyden jotenkin – puhuttelemalla minua nimeltä tai toivottamalla onnea tutkimukseen. Lehden toimitusta sen sijaan puhuteltiin suoraan useampaan otteeseen.

"Kiitos! Ja ihanaa kesää sinäminän porukalle!!! :)" (Nro 23, N13)

"Jatkakaa samaan malliin arvoisa toimitus." (Nro 39, N15)

On mahdollista, että lukijoista tuntui helpommalta ajatella kirjoittavansa "tutulle" lehden toimitukselle kuin kasvottomalle tutkijalle, vaikka he kirjoitusten tutkimuskäytöstä tiesivätkin. On toki myös ymmärrettävää, että lukijoilla oli enemmän aihetta puhutella toimitusta kuin tuntematonta graduntekijää.

Voi sanoa, että itse kirjoituspyynnön aihe houkutteli lukijoilta enimmäkseen positiivisia mielteitä lehdestä. Tämä lienee luonnollista, kun kirjoituksen aiheena on "Mitä SinäMinä sinulle merkitsee" eikä esimerkiksi "Mitä SinäMinästä puuttuu ja miten sitä voisi parantaa". Esimerkkikysymyksissä kannustettiin kuitenkin pohtimaan myös lehden puutteita kirjoittajien oman elämän ja kiinnostusten kannalta. Saamissani kirjoituksissa esitettiinkin myös kriittisiä huomioita myönteisten yleissävyyden lomassa. Mahtuipa joukkoon jopa kirjoitus läpeensä kriittiseltä 17-vuotiaalta ex-lukijalta, jolta ei juuri positiivisia kommentteja herunut.

4.3 Kirjoittajat ja kirjoitusaineisto

Sain SinäMinän lukijoilta kirjoituksia yhteensä 55 kappaletta. Näistä 39 lähetettiin sähköpostitse, loput 16 kolahtivat perinteiseen tapaan postiluukustani. Kirjoittajista 26 eli enemmistö ilmoittaa olevansa irtonumero-ostajia. Tilaajia on 17 ja muita, esimerkiksi kirjastossa ja kaverien tai siskojen lehtiä lukevia 11. Yksi kirjoittajista ilmoittaa olevansa entinen lukija.

Kaikki kirjoittajat kahta lukuun ottamatta ovat naispuolisia. Nuorin kirjoittajista on 11-vuotias, vanhin 52-vuotias. Suurin osa vastaajista (67 %) on kuitenkin 12–17-vuotiaita.

Tämänikäisten kirjoittajien ryhmässä ja samalla koko aineistossa kaikkein innokkaimpia kirjoittajia olivat 13–14-vuotiaat, joita on kaikista 55 kirjoittajasta 21 eli 38 %. 12–17-vuotiaiden ryhmässä 13–14-vuotiaiden kirjoittajien osuus on peräti 57 %.

Kuusi kirjoittajista ei ilmoita ikäänsä. Näistä kaksi on kuitenkin hyvin todennäköisesti jo aikuisikäisiä, yli 30-vuotiaita (toisella on 17-vuotias tytär, toinen on tutustunut SinäMinään jo 20 vuotta sitten). Yli 20-vuotiaita kirjoittajia aineistossa on äsken mainitut tapaukset mukaan lukien jopa yhdeksän, näistä suurin osa, kahdeksan kirjoittajaa, on yli 30-vuotiaita. Näitä vanhempia, ns. kohderyhmään kuulumattomia ”epätyypillisiä” lukijoita on sen verran paljon, etten halunnut sivuuttaa heitä analyysissä, vaan katsoin aiheelliseksi käsitellä heitä erikseen omana ryhmänä. Lisäksi moni, jonka kanssa olen tutkielmani aineistosta keskustellut, on ihmetellyt, että sain kirjeitä myös miespuolisilta ja yli kolmikymppisiltä lukijoilta. Näin ollen lienee kiinnostavaakin avata hieman näiden epätyypillisempienkin vastaajien lukijuutta. Kutsun näitä kirjoittajia analyysiosiossani epätyypilliseksi kirjoittajiksi/ lukijoiksi erotuksena kohderyhmään kuuluvista tai sitä lähellä olevista kirjoittajista. Tähän epätyypillisten vastaajien joukkoon sisällytän siis myös aineiston kaksi mieskirjoittajaa, joista toinen on 26-vuotias, toinen arvioni mukaan nuorehko teini-ikäinen.

4.4 Aineiston lukutapa

Tässä alaluvussa esittelen tiiviisti aineistoni analyysin perusteena käyttämäni menetelmän ja kuvailen, miten saamiani tekstejä käytännössä käsitelin. Aluksi pohdin lyhyesti, mistä ja kenestä oma aineistoni kertoo.

Joke Hermes (1995) huomauttaa, että mediatutkija kääntyy usein tarkoittamattaan ns. ”fanien” puoleen, tutkii kohteesta hyvin perillä olevia lukijoita ja katsojia, jotka ilmaisevat itseään sujuvasti. Hermes kysyykin, voiko näiden fanien sanoa edustavan tavallisia katsojia tai lukijoita. (emt., 15.) Omassa aineistossani esimerkiksi aikuisia kirjoittajia ja monia muitakaan vastanneita voi tuskin kutsua varsinaisiksi SinäMinän faneiksi. Silti heitä yhdistää se, että heillä on ollut sanottavaa aiheesta ja he ovat sen mielellään halunneet tuoda julki. Tässä mielessä heitä ehkä voisi pitää Hermesin tarkoittamina ”faneina”. En pidä tätä kuitenkaan ongelmana. Aineistoni ei pyri olemaan kattava otos SinäMinän lukijoista enkä pyri luomaan

kuvaa lehden tyypillisestä lukijasta. Saamani kirjeet kertovat SinäMinän merkityksestä niiden kirjoittajien elämässä. Näitä merkityksiä pyrin aineiston avulla hahmottamaan.

4.4.1 Työvälineenä laadullinen sisällönanalyysi

Käytän aineistoni käsittelyn apuvälineenä Hannu Tuomen & Anneli Sarajärven (2003) esittelemää laadullista sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Aineiston laadullinen käsittely perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan, jossa aineisto ensin hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi. (emt., 105.) Analyysillä siis luodaan selkeyttä aineistoon, jotta sen avulla voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä (Hämäläinen 1987, Tuomen & Sarajärven 2003 mukaan).

Sisällönanalyysiä pidetään menettelytapana, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Tuomi & Sarajärvi huomauttavat, että sisällönanalyysillä saadaan kuitenkin vain järjestetyksi aineisto johtopäätösten tekoa varten. Monia sisällönanalyysillä toteutettuja tutkimuksia myös kritisoidaan tästä keskeneräisyydestä. Tutkija on saattanut kuvata analyysinsä hyvinkin tarkasti, mutta ei ole kyennyt tekemään tutkimuksessaan mielekkäitä johtopäätöksiä, vaan esittelee järjestetyn aineiston ikään kuin tuloksina. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 105.)

Laadullisen aineiston sisällönanalyysi voidaan tehdä joko aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Omaa lähestymistapaani voisi näistä pitää lähinnä aineistolähtöisenä. Aineistolähtöistä sisällönanalyysiä voi kuvata kolmivaiheiseksi prosessiksi, johon kuuluu 1) aineiston redusointi eli pelkistäminen, 2) aineiston klusterointi eli ryhmittely ja 3) abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineiston pelkistämässä eli redusoinnissa analysoitava informaatio pelkistetään siten, että aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois. Tällöin aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä.

Ryhmittelyvaiheessa aineistosta koodatut alkuperäisilmaisut käydään läpi tarkasti ja aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja/ tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi. Viimeisessä vaiheessa eli abstrahoinnissa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Tässä käsitteellistämävaiheessa siis edetään

alkuperäisinformaation käyttämistä kielellisistä ilmaisuista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Abstrahointia jatketaan yhdistelemällä luokituksia niin kauan kuin se aineiston sisällön näkökulmasta on mahdollista. Johtopäätöksiä tehdessään tutkija pyrkii ymmärtämään, mitä asiat tutkittaville merkitsevät. (emt., 110–115.)

Tuomi & Sarajärvi näkevät aineistolähtöisen tutkimuksen toteuttamisen haastavana muun muassa sen vuoksi, että ajatus itse havaintojenkin teoriapitoisuudesta on yleisesti hyväksytty periaate. Takana on ajatus siitä, että ei ole olemassa objektiivisia havaintoja sinällään, vaan mm. jo käytetyt käsitteet, tutkimusasetelma ja menetelmät ovat tutkijan asettamia ja vaikuttavat aina tuloksiin. (emt., 98.) Aineistolähtöisesti sanomalehtielämäkertoja käsitellyt Anita Kärki huomauttaa, että tutkimuksen teemojen valinta on yksi lukijan konstruktioista, joilla hän pyrkii vastaamaan tutkimuskysymyksiinsä. Tutkijan konstruktioita ohjaavat tiedostamattakin tutkimuksen tarkoitus, tutkijan lukeneisuus sekä aiemmat tutkimukset, käsitteet ja teoriat. Nämä subjektiviteettiin liittyvät seikat tunnistetaan ja tunnustetaan laadulliseen tutkimukseen kuuluviksi. Olennaista on, että tutkija tunnistaa omat ennakkoletuksensa ja arvostuksensa. (Kärki 2004, 52.) Itse otan haasteen huomioon mm. siinä, että pyrin analyysin yhteydessä kirjoittamaan auki ajatteluprosessini mahdollisimman selkeästi.

4.4.2 Analyysi käytännössä

Jaoin saamani 55 kirjoitusta kolmeen osaan, jotka käsittelin kunkin aluksi erikseen. Yhdessä nipussa olivat 11–15-vuotiaat kirjoittajat, toisessa 16–20-vuotiaat ja kolmannessa ns. kohderyhmään kuulumattomat, eli edellisiä vanhemmat sekä miespuoliset kirjoittajat. Jaottelun tein osin siitä syystä, että materiaalin hahmottaminen ja hallitseminen olisi helpompaa, osin siksi, että arvelin edellisten ryhmien välillä voivan olla merkittäviä eroja suhteessa lukijuuteen. Analyysiosiossa (luvut 5–6) käsittelen kuitenkin kaikki varsinaista kohderyhmää lähellä olevat lukijat eli 11–20-vuotiaat yhdessä ja epätyypilliset lukijat erikseen. 11–20-vuotiaiden kohdalla otan tarvittaessa esille nuorempien ja vanhempien tyttöjen ryhmien väliset erot. Vertailen eroja ja samanlaisuuksia myös kohderyhmään kuuluvien sekä epätyypillisten lukijoiden välillä.

Aluksi luin kirjoituksia läpi saadakseni jonkinlaisen kokonaiskuvan ja lopulta alleviivasin niistä myös tutkimuskysymykset mielessä pitäen kiinnostaviksi katsomani asiat. Muodostin

kustakin alleviivaamastani asiasta hieman pelkistetymmän ilmauksen ja kirjasin ne erilliselle paperille. Pelkistin ilmaisia vielä tässä ensimmäisessä vaiheessa varmuuden vuoksi hyvin varovasti, koska en halunnut minkään mielenkiintoisen seikan hukkuvan liian yleistävään ilmaisuun. Tässä vaiheessa kunkin ryhmän kohdalla pelkistäviä ilmauksia kerääntyi peräti viitisenkymmentä. Monista asioista oli silti jo tällöin useampia mainintoja ja merkitsin aina kirjoittamani pelkistetyn ilmaisun yhteyteen, missä kirjoituksissa se oli mainittu. Tein tiedoston, jossa annoin samansisältöisten pelkistettyjen ilmaisujen joukoille kuvaavat nimet ja järjestysnumerot. Näiden otsikoiden alle kopioin kirjoituksista alkuperäisilmaukset sanatarkasti. Pystyin näin helposti vertailemaan eri kirjoittajien ajatuksia samasta asiasta, kun olin koonnut ne samaan nippuun. Olin myös merkinnyt itse kirjoituksiin pelkistetyn ilmauksen numeron alkuperäisilmauksen kohdalle. Sitaatin löytäminen ja siihen palaaminen myös alkuperäisessä yhteydessään oli siis vaivatonta missä tahansa analyysin vaiheessa.

Jatkoin ryhmittelemällä pelkistettyjä ilmaisia samanlaisuuksien ja erilaisuuksien mukaan omiin alaluokkiinsa eli jäsentämällä *merkityskokonaisuuksia* (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2003, 103). Samansisältöisiä alaluokkia yhdistin lopulta toisiinsa ja muodostin niistä ns. yläkategorioita. Näiden kaikkien ryhmittelyjen avulla olen pyrkinyt saamaan olennaisen esiin aineistosta ja vastaamaan tutkimusongelmiin käyttämällä hyväkseni myös aikaisempaa tutkimusta ja teoriaa.

4.4.3 Kirjoittajien tunnistaminen ja kirjoitusvirhepolitiikka

Kirjoituksista poimitujen sitaattien yhteydessä mainitsen kirjoittajan järjestysnumeron, sukupuolen (N = nainen, M = mies) ja iän (esim. Nro 48, N19). Päädyin kirjoittajan ilmaisemiseen myös numerolla, koska esimerkiksi 13-vuotiaita naispuolisia kirjoittajia on aineistossa peräti 13. Ilman numeroa heidän kaikkien "tunnukseksi" olisi tullut N13 ja työni lukijan olisi ollut mahdotonta tietää, onko eri sitaattien kirjoittaja kaikissa tapauksissa sama vai eri henkilö. Halusin siis tarjota lukijalle mahdollisuuden erottaa kirjoittajat toisistaan, jotta myös analyysini ja päätelmiäni seuraaminen ja arviointi olisi helpompaa.

Kukaan kirjoittajista ei ole edes pyrkinyt kirjoittamaan tekstejään kirjakielellä, onneksi. Enhän nimittäin halunnut saada lukijoilta kouluaineita, vaan kirjeitä. Saamistani teksteistä löytyy siis luonnollisesti kirjoitusvirheitä – osin tahattomia, mutta osin varmasti myös niin

sanotusti harkittuja. Esimerkiksi jotkut sähköpostitse saamani kirjoitukset on kirjoitettu "meilityyliin", eli kaikki lauseet alkavat pienellä alkukirjaimella. Päädyin käyttämään tekstejä omassa työssäni pitkälti alkuperäisessä muodossaan. Esimerkiksi puhekieliset taivutusmuodot, isojen kirjainten käyttö tiettyjen sanojen kohdalla keskellä lausetta ja jopa yhdyssanavirheet luovat osaltaan kuvaa kirjoittajien persoonasta ja tyylistä – niihin en ole puuttunut. Tahattoman tuntuiset "lyöntivirheet" olen kuitenkin korjannut aineistosta – ne eivät juurikaan tuo mitään lisää teksteihin mutta ovat häiritseviä tutkielmani lukijoiden kannalta. Samasta syystä olen korjannut lauseiden alut aina alkamaan isolla alkukirjaimella. Muita korjauksia olen tehnyt, jos tekstin ymmärtäminen on ollut vaarassa hankaloitua.

5 SinäMinä nuorten tyttöjen elämässä

"Sinäminässä on kaikkea mitä nuori tarvitsee; sieltä saa apua ongelmiin, voi löytää ystävän, kirjoittaa muille nuorille, tuoda oman mielipiteensä julki, kysyä neuvoa aikuiselta asiaan kuin asiaan, paljon ulkonäköön liittyviä asioita, kilpailuja, arvosteluja tai ihan muuten vaan pelkkää lukemista!" (Nro 7, N16)

Tässä luvussa käsitelen SinäMinän kohderyhmään kuuluvilta tai sitä lähellä olevilta lukijoilta saamiani kirjoituksia. Luku koostuu siis 11–20-vuotiailta saamani aineiston analyysistä.

Tähän ryhmään kuuluu suurin osa, 84 prosenttia kirjoittajista. Kaikki heistä ovat naispuolisia ja enemmistö heistä on 12–17-vuotiaita (ks. luku 4.3 Kirjoittajat ja kirjoitusaineisto). Luvussa 6 käsitelen loput aineistosta, eli ns. epätyypillisten lukijoiden kirjoitukset. Pohdin samassa yhteydessä myös näiden kahden ryhmän analysoinnin tuloksissa ilmenneitä eroavuuksia ja samanlaisuuksia. Teen jo näiden "analyysilukujen" 5 ja 6 yhteydessä osin myös tulkintaa saamistani yksittäisistä tuloksista ja tekemistäni havainnoista – kokoavamman tulkinnan vuoro on luvussa 7.

SinäMinän lukeminen näyttää palvelevan varsin erityyppisiä tarpeita: toisaalta se antaa neuvoja ja apua nuoren todelliseen arkeen, toisaalta tarjoaa tälle mahdollisuuden jättää koko todellisuus hetkeksi taakseen ja olla joku muu kuin ongelmien ja kysymysten parissa painiva oma itsensä. Vaikka lukijat haluavat joskus unelmoida, ei heitä kuitenkaan voi pitää erakkoina, jotka lukevat hömppäromantiikkaa ja haaveilevat yksinään eristyksissä muista. He haluavat myös toimia ja osallistua. Toisaalta joskus lehti voi yksinkertaisesti olla väline rentouttavaan ajanviettoon.

5.1 Lehti neuvonantajana

Saamissani kirjoituksissa käsitellään monipuolisesti sitä, mitä apua ja hyötyä lehdestä on. Melkein voisi sanoa, että tämä on kirjoitusten ydin: mitä lehden lukemisesta saa. Erityisesti se, että lehti auttaa, tuntuu olevan tärkeä asia monelle kirjoittajalle. Lehti voi tarjota apua lukemattomilla eri tavoilla, koska "apu" ja "hyöty" voidaan käsitellä hyvin laajasti. Tässä alaluvussa käsitelen lehden suhteellisen konkreettista roolia auttajana – lehteä neuvonantajana.

5.1.1 Seurustelu, ihmissuhteet ja ulkonäkö

"Mielestäni SinäMinän lukemisesta on hyötyä nuorelle kuin nuorelle sillä sieltä saa apua melkeinpä kaikkiin nuorten mieltä painaviin asioihin. Itse olen saanut paljon meikkausvinkkejä ja apua siihen mitä poikien päässä liikkuu." (Nro 45, N14)

Monessa kirjoituksessa mainitaan yleisluontoisesti, kuinka SinäMinästä saa "neuvoja omaan elämään". Yksi kirjoittajien erittelemä auttamisen tapa – joka ehkä ulkopuolisellekin tulee tyttöjenlehdessä ensimmäisenä mieleen – ovat lehden konkreettiset neuvot, vinkit ja tieto muun muassa meikkaamisesta, pojista, seurustelusta, murrosiästä ja ihmissuhteista.

Ulkonäköön, meikkaamiseen ja muotiin liittyviä juttuja tunnutaan pidettävän lähes automaattisesti tyttöjenlehden (ja siis tyttöjen maailmaan!) kuuluvina, tämä tulee esille esimerkiksi seuraavista kommentteista:

"Minusta SinäMinässä parasta ovat meikkivinkit (onhan se sentään tyttöjenlehti) ja niitä hyödynnän joka aamu." (Nro 5, N13)

"Siinä on muoti, hius ja meikki vinkkejä, jotka kiinnostaa aika kaikkia." (Nro 24, N15)

Ulkonäköön liittyvien juttujen kiinnostavuuden osalta voi havaita pientä eroa nuorempien (11–15-vuotiaiden) ja vanhempien (16–20-vuotiaiden) kirjoittajien välillä. Vanhemmista tytöistä neljäsosa mainitsee ulkonäkö- ja meikkausvinkit, nuoremmista yli puolet. Nuoremmille kauneusjutut tuntuvat siis olevan hieman merkittävämpi osa lehden viehätystä kuin vanhemmille.

Toinen asia, missä nuoremmat tytöt arvostavat vanhempia tyttöjä enemmän lehden neuvoja, ovat seurusteluun ja poikiin liittyvät vinkit. Kolmannes nuoremmista tytöistä mainitsee ne kirjoituksissaan, muttei yksikään vanhemmista tytöistä. Nuoremmat tuntuvat tässä suhteessa saaneen hyvinkin käytännöllistä hyötyä lehden neuvoista.

"SinäMinän avulla iskin (...) entisen poikaystäväni. Käytin vaan lehden antamia neuvoja ja nips vaan! Pallo oli korissa." (Nro 5, N13)

"Olen ollut paljon avoimempi poikia kohtaan. Olen aina pelännyt että eivät pojat minun seurastani pidä, mutta vinkkien avulla olen jopa keskustellut heidän kanssaan." (Nro 42, N13)

” Minulle on ollut paljon apua sinäminässä esim. siinä mitä tehdä kun poika painostaa seksiin vaikka itse ei ole valmis. ” (Nro 8, N11)

12–13-vuotiaita tyttöjenlehtien lukijoita Yhdysvalloissa haastatelleet Lisa L. Duke & Peggy Kreshel (1998) huomauttavat, että teinilehdet ovat varhaisnuorille tytöille yksi harvoista poikia koskevista tietolähteistä. Pojista kertovat sisällöt on tyttöjenlehdissä räätälöity nimenomaan vastaamaan tyttöjen huolenaiheisiin ja epävarmuuksiin. (emt., 57) Tämä voisi selittää myös sitä, että omassa aineistossani nuoremmat tytöt pitävät poikiin ja seurusteluun liittyviä juttuja ja vinkkejä tärkeämpinä kuin vanhemmat tytöt. 16–20-vuotiailla tytöillä on todennäköisesti jo omia tai kavereilta kuultuja kokemuksia näistä asioista, jolloin SinäMinän merkitys poikia koskevan tiedon lähteenä vähenee.

Vastakkaisen sukupuolen ymmärtäminen romanttisessa mielessä ei ole ainoa lukijoita kiinnostava ihmissuhdejuttujen aihe. Lukijat kertovat saavansa lehdestä apua myös "ystävyyss- ja ihmissuhteiden kiemuroihin". Yksi kirjoittaja mainitsee lisäksi hyödyllisenä jutut, joissa kerrotaan, miten pärjätä koulukiusaajien kanssa.

5.1.2 Lehti nuorelle tytölle tarpeellisena aikuisena

Kun kirjoittajat puhuvat lehden roolista neuvonantajana, osa heistä viittaa samalla myös lehden rooliin *aikuisena*. Esimerkiksi seuraavan kirjoittajan tekstissä lehti on yhtä kuin aikuinen.

"Lehti on hyvä koska lukijoilla on myös mahdollisuus kirjoittaa stooreja ja saada vastauksia ongelmiinsa. On hyvä olla aikuinen, jolle voi kertoa ja kysyä asioista, joista ei ehkä kasvotusten kehtaisi ja haluaisi kertoa." (Nro 40, N13)

Toinen kirjoittaja (Nro 8, N11) sanoo SinäMinän olevan kuin "vanhemmat, paras ystävä ja oma terapeutti", 16-vuotias tyttö (Nro 7) taas arvostaa sitä, että lehdessä "voi kysyä neuvoa aikuiselta asiaan kuin asiaan". Lehden nähdään tiedon ja neuvojen antajana olevan suorastaan parempi vaihtoehto kuin aikuinen, sillä siitä voi saada vastauksia asioihin, joita ei vanhemmilta voi tai uskalla kysyä.

"Minä todellakin uskon että sinäminä voi todellakin auttaa nuoria, koska nuoret voivat tarvita juuri murrosiässä ulkopuolista apua." (Nro 8, N11)

Moni kirjoittaja mainitsee, kuinka SinäMinä ylipäänsä on hyvä ja sopiva lehti nuorille/nuorille tytöille. SinäMinä nähdään jonain, joka on hyväksi nuorelle tytölle, sisältää "kaikkea mitä nuori tyttö tarvitsee".

"Mielestäni on hyvä että nuorille ja varhaisnuorille on suunnattu oman ikäkautensa mukaisia lehtiä. Monelle on varmasti hyötyä lehdissä lukevista tiedoista ja kysymyspalstoista. " (Nro 19, N16)

Se, että laatimani kirjoituspyynnön yhdessä esimerkkikysymyksessä tiedusteltiin lehden mahdollista hyötyä nuorille, on epäilemättä voinut lisätä kirjoittajien innostusta ottaa esille tämä "hyötynäkökulma". Siitä huolimatta on mielenkiintoista, että osa lukijoista mainitsee arvostavansa sitä, että on olemassa juuri hänen ikäisilleen suunnattu mediatuote. Aikuisilta tällaisia kommentteja ei voisi odottaa – onhan päivänselvää, että aikuisille on suunnattu runsaasti mediasisältöjä tai että peräti suurin osa sisällöistä on heille tarkoitettu. Nuorten kohdalla sopivien mediasisältöjen olemassaolo ei kirjoittajien kommenttien perusteella sen sijaan näytä olevan itsestään selvä asia.

Yhteenvetona voi todeta, että lähes kaikki kirjoittajat mainitsevat SinäMinän neuvonantajana siinä mielessä kuin olen neuvonantajan roolia tässä alaluvussa käsitellyt. Kuitenkaan, kuten edellä tuli esille, vanhemmat tytöt eivät mainitse käytännön esimerkkejä saamistaan neuvoista mm. meikki- ja seurusteluvinkkien osalta yhtä usein kuin nuoret. Käytännön esimerkkien puute vanhemmilla tytöillä voi kertoa siitä, että vaikka kirjoittaja saattaa mainita, että lehdestä saa neuvoja jne., hän voi puhua yleisellä tasolla, eikä välttämättä itse kuitenkaan käytä lehteä neuvonantajana. Vahvistusta tälle ajatukselle saan myös tarkastelemalla neuvojen antamiseen liittyviä kommentteja niiden kahden vanhemman tytön kohdalla, jotka kokevat selkeästi alkavansa olla hieman yli-ikäisiä lehden lukemiseen. 17-vuotias kirjoittaja (Nro 37) puhuu asiasta menneessä aikamuodossa – hän mainitsee saaneensa neuvoja silloin kun *oli* murrosikäinen. 16-vuotias Nro 26 taas ei poikkeuksellisesti mainitse lehden roolia neuvonantajana lainkaan. Aineisto näyttää siis vihjaavan, etteivät vanhemmat tytöt käytä lehteä neuvonantajana samassa määrin kuin nuoremmat.

5.2 Lehti itsensä kehittämisen välineenä

SinäMinä tarjoaa lukijoilleen myös sellaista vaikeammin määriteltävää apua ja tukea, jota ei voi saada vain lukemalla ja noudattamalla mekaanisesti lehden käytännön vinkkejä.

Kirjoituksissa tulee esille, kuinka lukija ei ole pelkästään suorien elämänohjeiden ja neuvojen kohteena, vaan hän voi myös *itse* saada lehden auttamaan itseään, saada sen vastaamaan tarpeitaan.

Yksi tapa, millä osa lukijoista tuntee tulleensa autetuksi, on itsetunnon vahvistuminen. Tämä voi toki tapahtua lehden ohjeiden ja neuvojen lukemisen seurauksena, mutta olennaista on, että itseluottamuksen vahvistaminen on jotain sellaista, mitä lukija ei "automaattisesti" lehteä lukemalla voi saada. Toinen "ei-konkreettinen" lehdestä saatu hyöty on, että lehti (erityisesti novellit) "pistää ajattelemaan".

"Stoorit ovat todella hyviä, niistä ottaa opikseen ja alkaa miettiä asioita toisin. Ja sehän on vaan hyvä!" (Nro 4, N13)

"Tuntien kuluessa olen lopulta saanut lehdestä kaiken irti. Alan miettiä tarinoiden tarkoituksia ja opetuksia." (Nro 40, N13)

"Mieleen lehdestä ovat jääneet parhaiten testit. Niitä olen aina tykännyt tehdä ja vaikka ne ovatkin vain leikkimielisiä, niin niiden tuloksen saadessaan saattaa olla aihetta miettiä, että voisiko joissakin tilanteissa toimia toisellakin tavalla. (Nro 37, N17)

Osa kirjoittajista käyttää lehteä itsensä kehittämiseen vielä kahta edellä mainittua tapaa aktiivisemmin. Lehdestä ja sen kirjoituskilpailuista kerrotaan saatavan "kirjoitusharjoitusta" tai niistä olevan hyötyä "kirjoittamisharrastuksen kehittämisessä". Joku on alkanut itsekkin kirjoittaa runoja "Omat runot" -palstan innoittamana ja toinen sanoo, että lehteä lukemalla oppii "sujuvaa tekstiä".

5.3 Lehti olon parantajana tai pakopaikkana arjen keskellä

Paitsi että lehteä käytetään hyvinkin konkreettisena neuvonantajana, itsensä kehittämisen välineenä ja tiedonlähteenä murrosikäisen elämän keskellä, on lehdellä täysin erilainenkin käyttötarkoitus. Ehkä hiukan paradoksaalisestikin lehti voi myös saada ongelmat hetkeksi

unohtumaan ja parantaa näin oloa sekä jopa tarjota tilaisuuden paeta arkista todellisuutta. Tällainen käyttötarkoitus näyttää aineistossani liittyvän usein erityisesti novellien lukemiseen. Romanssikirjallisuuden lukemista selvittäneen Janice Radwayn (1987) tutkimat naiset lukivat romansseja mm. siksi, että he olivat tyytymättömiä nykyhetkeensä, josta he lukemisen avulla voivat paeta. He toivat myös esille, kuinka romanssien lukeminen luo tunteen toivosta, antaa emotionaalista ravintoa ja tuottaa sisäisen hyvän olon tunteen (emt., 11.) Omassa aineistossani näistä kolmesta edellä mainitusta tulee selkeähkösti esille lähinnä hyvän olon tunteen antaminen – lukemisen sanotaan rauhoittavan, lohduttavan ja piristävän. Lisäksi joillakin vanhempien tyttöjen ryhmään kuuluvilla kirjoittajilla tarinoiden lukemiseen liittyy hyvinkin eskapistisia, "todellisuuspakoisia" piirteitä.

"Novelleita tykkään lukea, koska niihin voi paeta todellisuutta ja unohtaa kaiken kiireen ja hyörinän, mitä ympärillä tapahtuu." (Nro 37, N17)

"(M)ä tykkään niistä novelleista koska ku niitä lukee ni voi hetken olla joku muu. Joku jolle kaikki on vaan ruusuilla tanssimista. Ja sit jos niis on jotai vakavampaa juttuu ni sit taas voi arvostaa sitä kuinka hyvin itellä oikeesti meneekään." (Nro 34, N17)

Radwayn mukaan sanalla eskapismi on kahtalainen merkitys: toisaalta se viittaa niihin olosuhteisiin, jotka jätetään taakse (vrt. kaksi edellistä sitaattia kirjoituksista), toisaalta utooppisen tulevaisuuden heijastamiseen (emt., 11). Myös tämä eskapismien toinen puoli välittyy saamistani kirjoituksista ja liittyy puolestaan lähinnä nuorempien tyttöjen kirjoituksiin. Lehteä lukiessa voi unelmoida tulevasta.

"Niitä novelleja on kiva lukea iltaisin ja haaveilla omasta prinsistä..." (Nro 25, N13)

"Joskus puhumme ihanista tarinoista joita lehti sisältää, että jos joskus itselle kävisi noin." (Nro 42, N13)

Kuvitellusta tulevaisuudesta haaveilun liittyminen nimenomaan nuorempien tyttöjen lukemiseen aineistossani muistuttaa myös sitä Mustosen ym. (1992, 245, ks. myös luku 2.3.2) tutkimuksen havaintoa, että lehtiä ja kirjoja lukemalla tytöt haluavat paneutua rakkausasioihin ennakoivasti. Vanhemmillä tytöillä tällainen ennakoiva tarve ei enää liene yhtä suuri kuin nuoremmilla.

Se, että lehteä voidaan käyttää olon parantamiseen tai arjesta pakenemiseen, aiheuttaa vaatimuksia myös itse *lukutilanteelle*, jota käsittelen seuraavaksi.

5.4 Lukutilanne

"Aina ensimmäisenä koulun jälkeen tarkastan postit. En koskaan tarkista milloin SinäMinän pitäisi tulla vaan odotan sitä kuin ystävän kirjettä. Kun sitten huomaan SinäMinän tulleen viskaan takkini ja koululaukkuni nurkkaan ja ampaisen huoneeseeni. Otan pientä naposteltavaa viereeni ja menen lämpimien vällyjen alle ja vaivun jännittyneeseen tilaan. Luen ensimmäisenä meikki ja muoti asiat.

Näiden jälkeen käyn kiinni parhaaseen osaan, stooreihin. Elän kertomuksen mukana ja jännitän kääntyykö kaikki lopulta parempaan päin. Kohokohtan jälkeen saan taas rauhoitettua itseni ja pulssini alkaa tasaantua. Jatkan tarinaa ja alan haaveilla päähenkilön roolista. Kun taas palaan maanpinnalle alan kalvaa lehteä niin että saan siitä viimeisenkin tarinan itselleni haaveiltavaksi.

Olen sen verran taikauskoinen että luen horoskoopin ja painan sen mieleeni. Kun jotain suurta ja merkittävää tai eriskummallista tapahtuu mietin, oliko horoskooppini vihjaissut asiasta jotain?

Tuntien kuluessa olen lopulta saanut lehdestä kaiken irti. Alan mieltää tarinoiden tarkoituksia ja opetuksia. Iloisin mielin nousen sängystäni ja alan tehdä kotitehtäviäni." (Nro 40, N13)

Suurimmassa osassa saamistani kirjoituksista kuvaillaan lehden lukutilannetta – tähän oli yksi kirjoituspyyntöni esimerkkikysymyksistä ("Millainen on sinun lukuhetkesi: milloin ja missä luet, kenen kanssa?"). Sopiva lukutilanne näyttää olevan tärkeä osa lehden antamaa nautintoa.

5.4.1 Lukutilanteen odottaminen ja valmistelu

Kuten edellisen pitkän sitaatin alusta ilmenee, lehden tuottama nautinto voi alkaa jo ennen varsinaista lukuhetkeä. Osa kirjoittajista kuvailee tuntemaansa mielihyvää siitä hetkestä, kun huomaa lehden ilmestyneen tai tulleen postista. Iloa näyttää tuottavan erityisesti tämän mieluisan asian yllätyksellisyys. Esimerkiksi edellisen sitaatin takana oleva 13-vuotias tyttö ei halua etukäteen tietää, milloin seuraava SinäMinä ilmestyy, vaan haluaa yllättyä lehden

tulosta kuin ystävän kirjeestä. Tällainen kirjeenomainen "yllätyselementti" voinee liittyä vain kerran kuukaudessa tai harvemmin ilmestyvään aikakauslehteen tai muuhun julkaisuun. Esimerkiksi sanomalehden lukemisesta tai oman lempitelevisiosarjan katsomisesta tällainen yllätyksellisyys puuttuu. Toki lehdenkin tiedetään lopulta tulevan, ei vain olla (tai pikemminkään ei haluta olla) täysin varmoja siitä, minä päivänä se tapahtuu.

Kun lehti on saapunut, sen kimppuun ei välttämättä rynnätä saman tien eikä millaisissa olosuhteissa hyvänsä, jos hetki ei ole oikea. Edellisen kirjoittajan tavoin moni muukin haluaa lukea lehden rauhallisessa tilanteessa, omassa huoneessa ja vaikkapa sängyssä peiton alla. Lukuhetken nautittavuuden lisääminen herkuttelulla näkyy sekin myös muissa kirjoituksissa.

"(M)enen lueskelemaan sitä kotia jonnekin rauhaisaan paikkaan (kuten vaatekomero) suklaalevyyn kanssa ja nautiskelen niistä hetkistä täysin siemauksin." (Nro 5, N13)

Eräälle kirjoittajalle juuri sopiva hetki lukemiseen on niin tärkeä, että hän panttaa lehteen tarttumista joskus jopa seuraavalle viikolle.

"Se oikea hetki on aina lauantai-ilta saunan jälkeen, jolloin menen omaan huoneeseeni rauhoittumaan. Silloin haluan olla yksin, keskittyä lukemiseen ja ajatella, että viikossa on edes yksi hetki, jolloin tunnen oloni hyväksi." (Nro 7, N16)

Jotkut kirjoittajat saattavat kyllä alkaa lukea osia lehdestä heti saman tien saatuaan sen käsiinsä, mutta säästellä novelleja ja lukijan tarinoita myöhemmäksi, esimerkiksi iltalukemiseksi. Usein novelleihin halutaan uppoutua ja joskus myös unelmoida niitä lukiessa (vrt. luku 5.3). Tarinoiden lukemista varten halutaan varmistaa erityinen, häiriötön lukutilanne todennäköisesti siksi, että uppoutuminen ja unelmointi edellyttävät tällaisia olosuhteita. Voisi sanoa, että erityinen, rauhallinen lukutilanne voi SinäMinän lukijoilla liittyä niin novellien kuin muidenkin sisältöjen lukemiseen, mutta usein nimenomaan novellien lukemiseen liittyvä unelmointi ja eskapismi suorastaan *vaativat* tietynlaista lukutilannetta. Olisihan vaikea "paeta arkea" lehden avulla, jos lukemiseen ei saisi rauhassa keskittyä.

Tällainen uppoutuva lukemisen tapa on varsin erilainen kuin Hermesin (1995) haastattelemilla naistenlehtien lukijoilla. Hermesin tutkimuksessa naistenlehtien lukutapaan näytti olennaisesti kuuluvan se, että niiden lukeminen oli toissijaista toimintaa ja ne voitiin

helposti laittaa syrjään muiden tehtävien ilmaantuessa. SinäMinän lukija taas pyrkii eliminoimaan tällaiset häiriötekijät, "muut tehtävät" ennen lehteen tarttumistaan, koska ei halua keskeyttää lukemistaan.

"Aina ku mä luen sinäminää ni mun ajatukset keskittyy vaan siihen mitä mä sieltä luen ja se on aika rauhoittavaa. Ku mä alotan lukemaan, ni luen sen loppuun heti ja sinä aikana koko muu maailma on mulle ilmaa." (Nro 34, N17)

5.4.2 Mieluiten luetaan yksin

Jotkut kirjoittajat lukevat lehteä yksin omassa rauhassa, jotkut joskus yksin ja joskus kavereiden kanssa. Usein kuitenkin nekin, jotka lukevat myös kavereiden kanssa, sanovat lukevansa yleensä tai mieluiten yksin.

"Joskus luen kavereideni kanssa meillä, mutta se paras hetki on kun on yksin kotona omassa huoneessa hiljaisuudessa." (Nro 42, N13)

Silloin kun kirjoituksissa eritellään kavereiden kanssa lukemista, se näyttää liittyvän esimerkiksi testien tekemiseen tai muihin sellaisiin sisältöihin, jotka eivät vaadi erityistä uppoutumista. Lukemisen tavat ovat siis erilaisia riippuen siitä, luetaanko yksin vai kavereiden kanssa. Seuraava esimerkki kuvaa, millainen voi olla lukuhetki ystävän kanssa.

"Luen yleensä SinäMinää kotona yksin, kuunnellen musiikkia, ehkä juoden jotain, esim. vettä tai Hyvää päivää-juomaa. Joskus syön jotain pientä. Toinen vaihtoehto on, että menen ystäväni kanssa kirjastoon lukemaan SinäMinää, juoden samalla cappuccinoa tai suklaaekspressoa...Tai jotain vastaavaa. Ystävän kanssa on erityisen hauska vertailla vaatteita/jätkiä/meikkejä, etc...! :) xD." (Nro 2, nuori, ei ilmoita ikäänsä)

Suurin osa kirjoittajista – noin 80 prosenttia sekä nuoremmista että vanhemmista tytöistä – mainitsee lukevansa SinäMinästä novelleja, jotka ovatkin lehdessä suhteellisen merkittävässä osassa. Aiemmin tässä luvussa tuli esille, että usein juuri novelleihin halutaan uppoutua ja niitä lukiessa unelmoida. Nämä seikat voivat selittää myös sitä, että useimmiten SinäMinä halutaan lukea omassa rauhassa – useimmat kirjoittajat lukevat tarinoita ja niihin syventyminen onnistunee parhaiten yksin. Suonisen (2004) mukaan eri medioita käytetään

päällekkäin ja limikkäin pääasiassa vain silloin, kun itse mediasisältö ei ole erityisen tärkeä syy käyttää mediaa. Useimmat mieluisat mediasisällöt sen sijaan halutaan seurata rauhassa ja keskittyneesti – mieluummin jopa täysin yksin kuin muiden seurassa (emt., 242). Se, että SinäMinää luetaan mieluiten yksin, antaa näin tukea teoriaosuudessa esittämälleni oletukselle siitä, että SinäMinässä myös mediasisällöllä on merkitystä – eikä siis ilmeisesti ihan mitätöntäkään. Tässä on jälleen yksi piirre, jonka perusteella tyttöjenlehtien lukeminen näyttää eroavan naistenlehtien lukemisesta – jossa taas Hermes (1995) näkee sisällöt suhteellisen merkityksettömänä asiana (ks. myös luku 3.2.1).

5.5 Lehden yhteys sosiaaliseen elämään

Vaikka SinäMinä aineistoni perusteella mieluiten luetaankin yksin, varsinaisen lukutilanteen jälkeiseen ja ulkopuoliseen käyttöön liittyy useitakin sosiaalisia puolia. Kun lehti on ensin nautiskeltu rauhassa ja keskittyen, voi se myöhemmin antaa esimerkiksi keskustelun ja tekemisen aiheita kavereiden kanssa tai aktivoida osallistumaan.

5.5.1 Yhteisiä jutunaiheita kavereiden kanssa

Nuoremmista tytöistä yli neljännes mainitsee juttelevansa lehden aiheista ystäviensä kanssa, vanhemmista tytöistä noin kuudennes. Nuoremmilla keskustelunaiheita kirvoittavat erityisesti tarinat ja joskus myös testit. Testejä siis tehdään kavereiden kanssa ja niistä myös keskustellaan yhdessä. Novelleja taas luettaneen lähinnä yksin, mutta niitäkin voidaan myöhemmin puida porukalla.

Osa novelleista keskustelemisen maininnut kirjoittaja käsittelee tarinoita kavereidensa kanssa arvioivaan sävyyn – kohteena voivat olla novellien hyvyys/ huonous ja niiden kirjoitustyyli. Vaikka toisin voisi kuvitella, tällainen arviointi ei näytä ensisijaisesti liittyvän niihin kirjoittajiin, jotka mainitsevat käyttävänsä lehteä kirjoittamisharrastuksensa kehittämiseen.

Vanhemmista tytöistä yksikään ei mainitse juttelevansa tarinoista kavereidensa kanssa. Ne, jotka vanhemmista ylipäänsä puhuvat lehdestä muiden kanssa, näyttävät keskustelevan esimerkiksi murrosikään, seurusteluun tai omiin kokemuksiin liittyvistä asioista lehden

innoittamina. Seuraavalla 17-vuotiaalla kirjoittajalla on kokemuksia mm. siitä, kuinka lehti auttaa ottamaan puheeksi "vaikeita" asioita.

"(S)iinä on (...)nuoria askarruttavia aiheita joista ei välttämättä kehtaa puhua vanhemmille tai edes ottaa puheeksi kaveripiirissä ekaa kertaa. Usein onkin käynyt niin että kautta rantain ollaan kavereiden kanssa puhuttu että luitko uusimman lehden ja ollaan alettu puhumaan siellä olleesta aiheesta ja sitä kautta saatu jaettua kokemuksia ja puhua meitä askarruttaneista jutuista." (Nro 20, N17)

Vaikka aineistoni perusteella ei voikaan tehdä päätelmiä tilastollisesta merkittävydestä, voi siitä kuitenkin varovaisesti arvioida, että nuorten tyttöjen keskuudessa lehti kirjoittaa ehkä hieman enemmän keskustelua kuin vanhempien tyttöjen joukossa. Selvempi huomio on se, että vanhemmilla lehti saattaa antaa sysäyksen yleisempään keskusteluun seurustelusta tai omista kokemuksista, kun taas nuoremmat juttelevat useammin jostain lehden konkreettisesti tarjoamasta, kuten novelleista ja testeistä. Tätä taas voi jälleen selittää se, että nuoremmilla ei todennäköisesti ole jaettavaksi niin paljon omia kokemuksia esimerkiksi seurustelusta kuin vanhemmilla tytöillä.

5.5.2 Vinkkejä toimintaan ja mahdollisuus osallistua

Eräs lukija käyttää ystäviensä kanssa SinäMinää sysäyksenä myös muuhun toimintaan kuin pelkästään jutteluun.

"(S)e on yleensä sellainen hemmottelu hetki. Jos olen opiskellut/kuntoillut tms., ostan sinäminän, ja jos lehdestä löytyy jotain ihania juttuja esim. kasvonaamioita, ostan siihen ainekset. Sitten pirautan kamut meille ja pidetään tyttöjen-ilta." (Nro 13, N13)

Myös lukijoiden mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lehden sisältöön mainitaan kirjoituksissa useaan otteeseen.

"(...)Sinäminä antaa lukijoilleen mahdollisuuden vaikuttaa lehden sisältöön ja kannustaa lukijoitaan käyttämään omaa mielikuvitustaan ja luovuuttaan, kuten piirustus-kisassa ja omissa tarinoissa. Ei muissa nuorten-lehdissä lukijoilla ole näin paljon mahdollisuutta vaikuttaa siihen, millainen lehti on." (Nro 7, N16)

14-vuotias lukija (Nro 54) kertoo myös henkilökohtaisesti alkaneensa kirjoittaa runoja luettuaan lehdestä Omat runot -palstaa.

5.6 Rentoutumista ja ajanvietettä

Yksi lehden käyttöön liittyvä seikka, joka näkyy useamman kirjoittajan kohdalla vain vanhempien tyttöjen ryhmässä, on lehden roolin kuvaaminen ajanvietteenä ja rentoutumisen välineenä. Vanhemmat tytöt mainitsevat muun muassa lyhyet novellit hyvänä keinona näihin tarkoituksiin.

"(...) (L) yhyet tarinat ovat mukavaa tekemistä silloin, kun ei jaksa mitään muuta tehdä." (Nro 3, N17)

"Mun mielestä se on hyvä idea et toi lehti melkein pä perustuu vaan noihin novelleihin koska useimmat nuoret ei jaksa lukee kirjoja mut haluaa silti lukea jotain. Mä taasen luen myös paljon kirjojakin, mut se on kuitenkin eri asia lukee puolentoistatunnin kirja yhteen menoon ku muutama novelli. Ku mä en osaa lopettaa kesken." (Nro 34, N17)

Molemmat edelliset kirjoittajat mainitsevat olevansa lukutoukkia ja lukevansa siis paljon muutakin kirjallisuutta kuin SinäMinän novelleja. Novellit näyttävät kuitenkin vastaavan heidän satunnaiseen tarpeeseensa saada erityisen rentouttavaa ajanvietettä paremmin kuin kirjat. Tv-sarja Dallasin viehätystä tutkineen Ien Angin (1989) mukaan suurimmalle osalle ihmisistä televisio merkitsee rentoutumista ja lepäämistä työntäyteisen päivän jälkeen. Tärkeää voi tällöin olla se, ettei ohjelmaa katsoessaan tarvitse pinnistellä esimerkiksi juonta ymmärtääkseen. (emt., 21.) Edellisten sitaattien kirjoittajille SinäMinän novelleilla tuntuu olevan melkein pä samanlainen merkitys (yhtenä muiden merkitysten joukossa) – ne täyttävät rentoutumisen tarpeen silloin, kun lukija yksinkertaisesti ei "jaksa tehdä mitään muuta", kuten esimerkiksi vastaanottaa enemmän keskittymistä vaativaa kirjallisuutta. Hermesin (1995) tutkimuksen perusteella edelliset sitaatit voisivat niiden kirjoittajien kohdalla viitata myös SinäMinän "naistenlehtimäisempään" käyttöön. Hermesin haastattelemat henkilöt kertoivat lukevansa naistenlehtiä mm. siksi, että ne ovat kevyttä luettavaa illalla sängyssä eivätkä valvota puolta yötä, kuten esimerkiksi jännittävä romaani saattaisi tehdä (emt., 20).

Rentoutumisen ja ajanvietteen korostaminen tulee omassa aineistossani esille myös epätyypillisten eli kohderyhmään kuulumattomien lukijoiden keskuudessa – vielä enemmän kuin vanhempien tyttöjen ryhmässä – kun taas siis nuorempien ryhmässä tällaista jäsenystä ei näkynyt juuri lainkaan. Pohdin tämän havainnon merkitystä epätyypillisten lukijoiden analyysin yhteydessä luvussa 6.

5.7 Lukijoiden arvostamat lehden ominaisuudet

Tässä alaluvussa käsittelemäni teema – lukijoiden lehdessä arvostamat ominaisuudet – ei kuvaa niinkään mitään lehden käyttötarkoitusta, vaan selittää enemmänkin lehden yleistä viehätystä. Yhtä kaikki myös se valottaa peruskysymystä: miksi lehteä luetaan.

5.7.1 Aitous, erilaisuus ja syvällisyys vetoavat

Jälleen toisin kuin teinilehtien "yleinen" maine voisi yksinkertaistetusti antaa olettaa, ainakaan SinäMinän lukijoille ei lähestulkoonkaan näytä riittävän pelkkä ns. pinnallinen materiaali julkisjuoruista, muodista ja ulkonäöstä. He kaipaavat myös jotain *erilaista*.

Kirjoituspyynnössä esittämäni kysymys siitä, miten SinäMinä eroaa muista nuortenlehdistä, kirvoitti runsaasti lehden erilaisuutta pohtivia ja kiitteleviä kommentteja. Lukijoiden mielissä SinäMinä näyttäytyy jollain tavalla todempana tai aidompana kuin muut lehdet.

"Lehdestä tulee vaikutelma, että mitä siinä sanotaan, on totta, ja mistä ei tiedetä, ei kirjoiteta." (Nro 24, N15)

Lehden erilaisuus näkyy kirjoittajien mielestä esimerkiksi jutunaiheiden valinnassa: pisteitä annetaan vaihtoehtoisuudesta – siitä, että lehdessä ei haastatella esimerkiksi pelkästään amerikkalaisia tai eniten pinnalla olevia bändejä ja että aiheet voivat yllättääkin monipuolisuudellaan.

"Kerran lehdessä puhuttiin j-rockista, jos oikein muistan ja olin positiivisesti yllätynyt. Olen itse todella kiinnostunut Japanista, olen täysi manga ja anime friikki ja mielestäni japanin kieli ja kulttuuri ovat

kiinnostavia. Ehkä sen takia odotan innolla, koska lehdessä keskusteltaisiin erilaisista mangoista, sillä lehti on tähänkin asti osannut yllättää usein mahtavilla aiheillaan." (Nro 3, N17)

"Mielestäni sinäminä eroaa muista lehdistä tyylillään johon kuuluvat tekstit, testit, bändi jutut ei kerrota esim. kaikista uusimmista bändeistä jotka soittaa trendimusaa vaan vaikka Maybeestä ja nerdeestä, pidän siitä ominaisuudesta!" (Nro 15, N13)

Kirjoittajat näkevät erilaisuuden ja monipuolisuuden ulottuvan lehden sisällön lisäksi myös lehden lukijoihin.

"Mukavaa tietää että SinäMinää lukee oikeat ihmiset, peikot ja punkkarit, hipit ja gootitkin. (Itse taidan kuulua peikkopunkkareihin.)" (Nro 43, N13)

"Sinäminä lohduttaa ihanasti, ja siinä olevia tarinoita kirjoittavat todella monenlaiset ihmiset. Rokkarimimmat, goottitytöt, persoonalliset tytöt ja myös pissiksiä. Itse olen tällainen räpin ihmelapsi, ja niitäkin löytyy vähän. (Nro 13, N13)

Erityisen tuomitsevasti lehden lukijat tuntuvat suhtautuvan julkkisjuoruihin, joita heidän mukaansa muut nuortenlehdet ovat pullollaan. Toisin on SinäMinässä. Tällaisia kommentteja ilmenee huomattavan monessa kirjoituksessa.

"SinäMinä eroaa minusta muista lehdistä niin, et siinä ei ole niin paljon mainoksia, eikä ole vain juttuja ja juoruja julkkiksista." (Nro 54, N14)

"Sinä Minä eroaa muista nuorten lehdistä esim. sillä että se ei keskity amerikkalaisten tähtien asioihin vaan pääpiirteittäin Suomeen. (...) Lehden sisältö noin yleensä ottaen on erittäin siisti ja järkevästi asetettu, sekä sen asiat ovat mielenkiintoisia ja aiheellisia, eivätkä mitään turhanpäiväisiä jorinoita joita esiintyy paljon muissa nuorten lehdissä." (Nro 53, N14)

"SinäMinä on parempi kuin muut nuorten lehdet koska kaikissa muissa käsitellään aivan liian paljon laulajia ja näyttelijöitä joihin minulla ei ole mitään mielenkiintoa!" (Nro 33, N14)

Osa vanhemmista tytöistä näkee lehdessä hömpän sekä julkkis- ja muotijuttujen tilalla enemmän erityisesti tunteellisuutta ja syvällisyyttä kuin muissa nuortenlehdissä.

"Verrattuna muihin nuortenlehtiin, sinäminä tuntuu ehkä "syvällisimmältä"... siinä ei ole niin paljon esim. muotijuttuja tai muuta "hömppää" kuten vaikka demissä tai suosikissa." (Nro 26, N16)

On kiinnostavaa, että SinäMinän lukijat eivät määrittele hömpäksi suinkaan romanttisia novelleja, vaan julkkiksista erityisesti juorutyylisiin kirjoitettuja juttuja. Joku julkkisten kuulumisiin enemmän keskittyvän lehden lukija taas saattaisi pitää hömpänä juuri novelleja ja runoja.

Minna-Riitta Luukan ym. (2001, 137) kyselyn tulokset kertovat tyttöjen keräilevän aikakauslehdistä mm. julkkisiin liittyvää tietoa (ks. luku 2.2). Erityisesti SinäMinän lukijoiden kohdalla tämä ei siis näytä pitävän paikkaansa. Ei kuitenkaan voi sanoa, etteivät lukijat olisi lainkaan kiinnostuneita julkkisten asioista – esimerkiksi mielenkiintoisia kotimaisten bändien haastatteluja ja lehden itse tekemiä haastatteluja (ei siis "uutistoimistotavaraa" tai kopioita) julkkiksista saatetaan kiitellä. Asioiden esittämisen tyyllillä saattaa olla osansa näidenkin juttujen kohdalla – esimerkiksi bändien kuulumiset kyllä kiinnostavat, mutta "juorulehtimäistä" esitystapaa vierastetaan. Siitä huolimatta näyttää todennäköiseltä, että SinäMinän lukijat ovat enemmän kiinnostuneita jostain muusta kuin julkkisjutuista. Julkkisten kuulumiset ovat ok, kunhan niitä ei ole liikaa ja ne on esitetty "asiallisesti". Ensisijaisesti lehdeltä kuitenkin kaivataan jotain muuta.

5.7.2 Ulkoasulla on väliä

Lehden viehätystä selitetään myös aitoutta, erilaisuutta ja syvällisyyttä yksiselitteisemmällä tekijällä – lehden ulkonäöllä. Kiinnostava sisältökään ei välttämättä riitä, jos sivut ovat ankeita ja huonosti aseteltuja. Visuaalisuus on olennainen osa lehden tarjoamaa nautintoa.

"Haluan vielä sanoa kuinka hieno lehden ulkoasukin on, värikäs, eikä mikään yksivärinen! Itse rakastan värejä ja siksi pidänkin kaikista ihanista piirustuksista siellä ja väreistä!" (Nro 4, N13)

"Ja näin lopuksi haluaisin sanoa, että SinäMinä on markkinoiden monipuolisin ja ulkonäöltään houkuttelevin nuortenlehti ja todellakin meikäläisen makuun!!" (Nro 6, N13)

5.8 Kun lehden ja lukijan maailmat eivät kohta

Olen tähän mennessä käsitellyt SinäMinän lukijoiden kirjeistä lähinnä niitä seikkoja, jotka valottavat, mitä lehti lukijoilleen antaa ja mikä siinä viehättää sekä millä tavalla lehti liittyy heidän arkipäiväiseen elämäänsä ja sosiaalisiin suhteisiinsa. Tämän pääluvun loppuksi haluan ottaa esille myös toisen puolen lehden lukemisesta – tilanteet, joissa lukija tuntee jollain tavalla jäävänsä ulkopuoliseksi: kun lehden ja lukijan maailmat eivät täysin kohta.

Ns. ulkopuolisuutta kuvaavia kommentteja esiintyy enemmän vanhemmilla kuin nuoremmilla tytöillä. Osa vanhemmista tytöistä antaa ymmärtää olevansa jo hieman liian vanhoja lehden lukemiseen.

"Lehti on ihan ok vieläkin, mutta vähäsen alkaa tuntua että se on suunniteltu nuoremmille.. Kuitenkin jotkut jutut on ihan kivoja vaikka olisi 16. Itse tykkään paljon novelleista, joten lainaan lehtiä kotiin ja luen ne siellä, horoskoopit ja testit ovat myös kivoja." (Nro 26, N16)

17-vuotias lukija (Nro 37) kertoo SinäMinän lukemisen jääneen vähemmälle lukio-opiskelun takia ja osin myös sen vuoksi, etteivät murrosikää koskevat jutut kiinnosta niin paljon enää, kun *"se ikä on jo suurin piirtein ohitettu"*. Seuraavasta sitaatista taas voi päätellä, että lukijasta tuntuu, ettei hänen ikäisensä enää pitäisi lukea SinäMinää, vaikka kenties hän itse edelleen löytää siitä kiinnostavia sisältöjä.

"Aloin pari vuotta sitten lukemaan Sinäminää ja luen sitä edelleen, vaikka äidilleni sanoin lopettaneeni sen lukemisen." (Nro 7, N16)

Jotain kertonee myös 19-vuotiaan tytön (Nro 27) kommentti siitä, ettei hän tiedä, lukevatko hänen kaverinsa SinäMinää, koska siitä *"ei ole ollut puhetta"*. Lehti ei ehkä enää 19-vuotiaalla liity niin tiiviisti elämään, että se tulisi edes puheeksi ystävien kanssa. Toisaalta myös tähän seikkaan voi liittyä itsensä arvioiminen "yli-ikäiseksi" lehden lukemiseen ja siksikin tällaisen lukuharrastuksen esille tuominen kaveripiirissä voi jäädä väliin.

Jonkinlaisesta vieraantumisesta lehden maailmasta voi kertoa myös se, mitä lehdestä luetaan ja jätetään lukematta. Jälleen vanhempien tyttöjen joukosta löytyy pari tapausta, jotka kertovat lukevansa lehteä *"oikeastaan vain novellien takia"*. Tätä voisi selittää se, että novellit eivät

niin selkeästi liity tietylle ikäkaudelle ominaisiin murrosiän ongelmiin kuin esimerkiksi faktapohjaiset jutut ja tietoisikut. Novellien kuvaamaan tunteiden ja romantiikan maailmaan voi uppoutua, vaikka pahin murrosikä pulmineen olisi jo ohitettu.

Iän merkitys lehden ja lukijan kiinnostuksien kohtaamattomuudessa näkyy myös parin vanhemman lukijan esittämässä kysymyspalstakritiikissä. Seuraavassa lehden läpeensä kriittisen ex-lukijan mielipide.

"Sit mua ärsyttää suunnattomasti näissä lehdissä se, että joka helkutin numerossa jotkut 10 vuotiaat kyselee "Mikä on valkovuoto?!" HALOO, ottaisivat edellisen ja sitä edellisen ja sitä edellisen... jne.. lehtösen käteen ja lukisivat siitä. Siis joka lehdessä on noi samat vastaukset ja kysymykset. Sen takia varmasti lehdet menettävät meidät vähän vanhemmat ja viisaammat lukijat, koska meitä ärsyttää lukea jotain pikku penskojen tekstejä (...) (Nro 30, N17)

Toinen kirjoittaja toteaa saman asian eleettömämmin.

"Kysymyspalstat taas kuuluvat mielestäni nuoremmille, joten niitä en lue." (Nro 26, N16)

Tässä yhteydessä täytyy varmuuden vuoksi huomauttaa, että kaikki vanhemmat lukijat eivät suinkaan arvostele kysymyspalstoja. Itse asiassa kysymyspalstojen kehuminen on vanhempien tyttöjenkin keskuudessa yleisempää kuin niihin nihkeästi suhtautuminen – eiväthän *kaikki* vanhemmat lukijat toki muutenkaan esitä ulkopuolisuutta kuvaavia kommentteja. Mielenkiintoista joka tapauksessa on, että tällaista kriittistä suhtautumista on näkyvissä vanhempien tyttöjen joukossa, kun taas nuoremmista yksikään ei sano poikkipuolista sanaa esimerkiksi kysymyspalstoista tai kerro lukevansa lehteä pelkästään novellien takia.

Ei siis kuitenkaan ole vedenpitävä sääntö, että iän karttumisen vähentäisi automaattisesti kiinnostusta lehteä kohtaan tai että lehden lukemisen pitäisi vanhempana mielummin omana tietonaan. Eräälle lukijalle on käynyt toisinpäin.

"Luulisi, että nyt lukiossa kiinnostukseni SinäMinään olisi laimentunut, mutta onkin tapahtunut päinvastoin, luen entistäkin tarkemmin lehdet ja painan yksityiskohdat mieleeni. Lyhimpiä tarinoita saatan lukea ystävilleni (...)" (Nro 3, N17)

Kirjoituksissa on toki myös sellaisia ulkopuolisuutta kuvaavia kommentteja, jotka eivät ainakaan suoranaisesti liity kirjoittajan ikään. Nuorempiin tyttöihin kuuluva lukija tuo esiin tällaisen ulkopuolisuuteen liittyvän seikan – ei iän, vaan seksuaalisen suuntautumisen perusteella.

"Lehdessä ei valitettavasti ole paljon luettavaa lesboille, ehkä tarinat ja jotain muuta, mutta yleensä lehdessä lukee että 'silloin on hyvä mennä kaverin kanssa katselemaan poikia' tai 'näin pojat kiinnostuvat'." (Nro 13, N13)

Eräs ulkopuolisuutta kuvaava jäsennys, joka näkyy parin vanhemman kirjoittajan tekstin lisäksi myös yhdessä nuoremman tytön kirjeessä, liittyy lehden liikaan romanttisuuteen tai tyttömäisyyteen.

"Olen kuitenkin huomannut, että lehti on erittäin tyttömainen ja koska itse voin todeta, että olen hieman liian poikamainen, ovat jotkut aiheet minusta puuduttavia." (Nro 3, N17)

"Liikaa ei tietysti saisi romantisoida asioita. Mutta ei nuori jaksa alusta loppuun synkkää lehteä lukeakaan tietysti." (Nro 27, N19)

"Joskus kun oikein masentaa, on tylsä lukea siirappista seurustelupalstaa. (...) Seurustelupalsta ei kosketa minua. Minun ikäiseni, 13-vuotiaat, yleensä seurustelevat, mutta minua se ei kosketa." (Nro 43, N13)

Näiden kolmen kirjoittajan kommentteissa on havaittavissa jonkin verran sävyeroa. 13-vuotias ei ehkä pistäisi vaaleanpunaisia seurustelujuttuja pahakseen, jos ne liittyisivät hänenkin elämäänsä ja 17-vuotias taas näkee itsensä liian poikamaisena tyttömäisille jutuille. 19-vuotias sen sijaan ei puhu itsestään henkilökohtaisesti mitään, vaan tuntuu suhtautuvan hieman varauksella yltiöromanttisuuteen ylipäättään. Hänen lauseensa muotoilu *"liikaa ei tietysti saisi romantisoida"* vihjaa toisaalta myös siihen, että kyseessä voi olla ennemminkin *normatiivinen* lausuma kuin täysin oma mielipide. Normatiivisia käsityksiä omasta mediankäytöstä puhuttaessa käsittelen perusteellisemmin luvussa 6.

Kokoavana huomiona tästä alaluvusta voi todeta, että ulkopuolisuutta kuvaavat kommentit eivät suinkaan aina liity ikään. Niitä esiintyy myös nuoremmilla ja vanhemmatkaan eivät suinkaan aina liitä kommentteja suoranaisesti ikäkysymykseen. Iän merkitys näyttää kuitenkin jossain määrin piilevän taustalla sillä perusteella, että vanhemmat tytöt esittävät

ulkopuolisuutta kuvaavia kommentteja selvästi useammin kuin nuoremmat. Tämä on toki loogista, sillä osa vanhemmista tytöistä alkaa jo olla lehden varsinaisen kohderyhmän ulkopuolella.

5.9 Yhteenvetoa

Lopuksi pyrin vielä tekemään yhteenvedon koko luvun 5 annista. Miksi SinäMinää luetaan, mitä sen lukeminen antaa? Millainen rooli lehdellä on lukijansa arkielämässä?

SinäMinän lukijat kokevat lehden tarjoavan itselleen monentasoista apua. Ensinnäkin lähes kaikki kirjoittajat kuvaavat lehden eräänlaisena neuvonantajana joko erityisesti omassa elämässään tai yleisesti. Lehden nähdään ottavan aikuisen roolin neuvonantajana asioissa, joita ei esimerkiksi omilta vanhemmilta voi kysyä. Varsinkin nuoremmat tytöt saavat lehdestä konkreettisia neuvoja ja apua liittyen mm. ihmissuhteisiin, seurusteluun ja ulkonäköön. Paitsi että lehti voi olla konkreettisten neuvojen lähde, käyttävät lukijat sitä myös eräänlaisena itsensä kehittämisen välineenä – lehti voi mm. parantaa itsetuntoa, panna ajattelemaan asioita toiselta kantilta tai palvella lukijoiden kirjoittamisharrastuksen kehittämistä.

Lehden käyttäminen neuvojen ja tiedon tarjoajana eroaa selvästi lehden merkityksestä unelmoinnin ja eskapismien mahdollistajana – tällöin siirrytään kauas konkreettisten ongelmien maailmasta. Tähän kuuluu myös se, että lehti voi parantaa oloa – se rauhoittaa, lohduttaa ja piristää. Tällaiset käyttötarkoitukset liittyvät usein erityisesti novellien lukemiseen. Vanhemmilla tytöillä lehden lukemiseen voi liittyä yksinkertaisesti myös rentoutumisen ja ajanvietteen tarkoitus.

Lehden lukemisen tarjoamaa viehätystä selittävät sen käyttötarkoitusten lisäksi myös sen sisältöön ja ulkonäköön liittyvät yleiset seikat. Lukijat arvostavat SinäMinässä erilaisuutta, aitoutta ja syvällisyyttä sekä ulkoasun houkuttelevuutta ja siisteyttä. Lehden viehätystä taas vähentävät tilanteet, joissa lehden ja lukijan maailmat eivät syystä tai toisesta kohtaa ja lukija tuntee itsensä ulkopuoliseksi. Ulkopuolisuuden tunteiden taustalla voi olla esimerkiksi ikä – vanhempi tyttö voi kokea jotkin sisällöt nuoremmille tarkoitetuksi. Toisinaan saattaa olla, ettei lehden muuten koeta kohtaavan tai huomioivan esimerkiksi omaa elämäntilannetta tai -tapaa.

Tärkeä osa lehden antamassa nautinnossa on itse lukutilanne. Sopivaa lukuhetkeä voidaan olla valmiita odottamaan vähän kauemminkin. Usein erityisesti novellien lukemiseen liittyvät unelmointi ja eskapismi suorastaan vaativat tietynlaista, häiriötöntä ja rauhallista lukutilannetta – keskeytykset pilaisivat tunnelman. Lehti luetaankin mieluiten ainakin ensimmäistä kertaa yksin, mutta varsinaisen lukutilanteen ulkopuolella sillä on myös sosiaalisempaa käyttöä. SinäMinä tarjoaa sekä keskustelun että tekemisen aiheita kavereiden kanssa ja antaa lukijoiden kiittämisen mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa lehden sisältöön.

Lukijoiden kiinnostuksenkohteet jakautuvat laajasti erityyppisten sisältöjen kesken, mutta selkeästi muita useammin kirjoittajien joukossa mainitaan novellit, jotka siis usein vaativat mm. erityisen lukutilanteen. Ammattikirjoittajien novellit ja lukijan tarinat liittyvät hyvin moniin tässä luvussa mainittuihin lehden käyttötarkoituksiin. Ne pistävät ajattelemaan, niihin uppoutumalla voi paeta arkea, unelmoida ja rentoutua. Tarinoista saatetaan jutella tai niitä voidaan arvioida kavereiden kesken ja ne voivat palvella lukijoiden kirjoittamisharrastuksen kehittämisen apuna. Aineiston perusteella SinäMinää lukevat hyvin harvoin ne, jotka eivät pidä novelleista – tällaiset tapaukset eivät ainakaan suuremmin arvosta lehteä muutenkaan. Novelleihin nuivasti suhtautuvia kirjoittajia on aineistossa kaksi – toinen on lehteä mollaava ex-lukija, toinen aloittaa kirjoituksensa sanomalla, ettei totta puhuen ole lukenut SinäMinää kovinkaan paljon. Lehden erityisyyttä pohtiessaan moni kirjoittaja tuo esiin tarinat, "joita ei muissa nuortenlehdissä juuri näe". Novellit ovat siis hyvin leimallinen osa SinäMinää ja sen viehätystä.

6 Epätyypilliset lukijat

Kirjoituspyynnön avulla saamani aineisto ei siis koostunutkaan pelkästään nuorten tyttöjen tekemistä kirjoituksista, toisin kuin olisi voinut olettaa (ks. luku 4.3 Kirjoittajat ja kirjoitusaineisto). Muunlaisia kirjoittajia oli lopulta useita – 10 yhteensä 55 kirjoittajasta. Näiksi "epätyypillisiksi", eli lehden varsinaiseen kohderyhmään kuulumattomiksi lukijoiksi lasken yli 20-vuotiaat kirjoittajat ja nuorehkon teini-ikäisen pojan.

Epätyypillisistä lukijoista neljä on 30–34-vuotiaita naisia, yksi 23-vuotias ja yksi 52-vuotias nainen. Kaksi muuta naispuolista kirjoittajaa ei ilmoittanut ikäänsä, mutta he ovat erittäin todennäköisesti yli 30-vuotiaita (ks. luku 4.3). Lisäksi joukkoon kuuluvat vielä 26-vuotias mies ja em. nuori teini-ikäinen poika, joka ei ilmoittanut ikäänsä. Jouduin lopulta jättämään tästä joukosta ulkopuolelle em. 23-vuotiaan naisen, koska hän muisteli kirjoituksessaan nuoruusajan lukemistaan, eikä siis ollut enää lehden lukija. Kirjoituksensa perusteella häntä ei voinut sijoittaa jaottelussani tyyppillisiin eikä epätyypillisiin lukijoihin. Tässä luvussa analysoin siis jäljelle jäävien yhdeksän lukijan kirjoituksia. Mikä saa heidät lukemaan nuorille tytöille suunnattua lehteä?

6.1 Lehteen tutustuminen

Suurin osa tässä luvussa käsittelemistäni kirjoittajista on aloittanut SinäMinän lukemisen vasta aikuisena. Vain 31-vuotias nainen (Nro 32) on lukenut lehteä nuoresta työstä asti, 36-vuotias nainen (Nro 1) taas luki myös nuorena, piti taukoa ja aloitti aikuisena uudestaan. Poikalukijahan taas on itsekkin vielä nuori. Kohderyhmään kuulumattomien henkilöiden lukemista ei siis näytä kattavasti selittävän se, että lehti olisi kuulunut elämään nuoruusiästä lähtien. Jotkut kuvailevat, kuinka lehti *"vain osui silmiin kaupan hyllyllä"* tai kuinka he tutustuivat siihen sattumalta.

"Hammaslääkärin odotushuoneessa, ei ollut kuin vanhoja sanomalehtiä SinäMinän lisäksi, joten nappasin sen, mielenkiintoinen lehti, joten tuli myöhemmin ostettua irtonumeroitakin." (Nro 35, M26)

Vaikka kirjoittajista vain kaksi (Nro 55, N34 ja Nro 52, N30+) on lehden tilaajia, kaikki lukevat kirjoitustensa perusteella lehteä suhteellisen säännöllisesti.

6.2 Lukijoiden suhde lehteen

Löysin kirjoituksista kolme perusulottuvuutta, joiden kautta kirjoittajien suhde lehteen hahmottuu. Näitä ovat kiinnostus nuorten tai nuorten tyttöjen elämään, lehden korostaminen viihdyttävänä ajankuluna ja itsensä erottaminen lehden tyypillisistä lukijoista.

6.2.1 Kiinnostus nuorten (tyttöjen) elämään ja sen ymmärtämiseen

Ensimmäisenä näistä käsittelen kirjoittajien kiinnostusta nuorten tai nuorten tyttöjen elämään ja sen ymmärtämiseen. Tällainen piirre on havaittavissa lähestulkoon kaikkien kirjoittajien teksteissä. Poikkeustapauksia käsittelen tuonnempana.

Osa kirjoittajista ikään kuin perustelee lukemistaan sillä, että he ovat kiinnostuneita nykynuorten elämästä.

"(...) oppii jotain nuorten elämäntavoista ja kiinnostuksien kohteesta, kun ite en ole enään nuori." (Nro 35, M26)

Tästä kiinnostuksesta kielii joidenkin osalta epäsuorasti myös se, että he erityisesti mainitsevat olevansa kiinnostuneita nuorten itse kirjoittamista tarinoista.

Aivan oman ryhmänsä nuorten elämästä kiinnostuneiden kirjoittajien joukossa muodostavat kaksi teini-ikäisten lasten äitiä (Nro 38, N30+ ja Nro 29, N35) ja toisaalta poikalukija. Heillä kiinnostus nuorten tyttöjen elämään sisältää henkilökohtaisen, käytännöllisen intressin.

"On kiva tietää mikä nykyään on 'pop' ja mitä niiden (K.L: omien lasten) päissä mahtaa liikkua." (Nro 29, N35)

"Minulle henkilökohtaisesti sinäminällä on ollut se merkitys, että sitä lukiessani ymmärrän paremmin lapsieni mielenliikkeitä ja murrosikäisten myrskyjä, ymmärtänyt, että se on ihan normaalia siinä iässä." (Nro 38, N30+)

"Ja minä luen -yllättäen- silloin tällöin sinäminää (kirjastossa) ymmärtääkseni paremmin tyttöjen mielenliikkeitä." (Nro 36, M nuorehko teini-ikäinen)

Nämä kolme kirjoittajaa tuovat esiin, että heidän halunsa ymmärtää lapsiaan tai tyttöjä on ensisijainen syy heidän SinäMinän lukemiselleen.

6.2.2 Lehden korostaminen viihdyttävänä ajankuluna

Toinen tyypillinen seikka kirjoittajien teksteissä on lehden lukemisen korostaminen tavalla tai toisella viihdyttävänä ajankuluna, joka ei välttämättä suoranaisesti juurikaan liity omaan elämään.

"Hirveästi nämä jutut eivät enää 36-vuotiasta henkilökohtaisesti kosketa. Lehti on kuitenkin mukavaa ajanvietettä." (Nro 1, N36)

"Kivaa lukemista tylsiin hetkiin (...) (Nro 35, M26)

Kirjoittaja saattaa huomauttaa, kuinka lehden lukeminen on hänelle viihdettä tai kuinka lehti on *"sopivan kevyttä lukemista ja romanttista"*.

6.2.3 Oman lukija-aseman erottaminen tyypillisistä lukijoista

Kolmas, osin myös edelliseen ulottuvuuteen liittyvä yhdistävä tekijä näyttää olevan se, että kirjoittaja pyrkii jollain tavalla, tietoisesti tai tahattomasti, erottamaan tai suhteuttamaan itsensä lehden tyypillisiin lukijoihin, eli nuoriin tyttöihin.

"Eli toisin sanoen SinäMinä lehdet ovat minulle viihdettä mutta muksuille täyttä totta!" (Nro 29, N35)

"Vaikka se oikeastaan onkin vain tyttöjen lehti, niin on sitä silti kiva lukea." (Nro 36, M nuorehko teini-ikäinen)

"Siinä on vain jotain mikä vetää tällaista aikuistakin puoleensa." (Nro 32, N31)

Kahdella miespuolisella lukijalla tätä suhdetta tyypillisiin lukijoihin tuntuu olevan ehkä aavistuksen hämmentävää käsitellä. Omat kiinnostuksenkohteet eivät ehkä tunnu riittävän "miehekkäiltä" tai sitten niiden mainitsemista pyritään lieventämään huumorilla.

"Saatan olla vähän naisellinen, mutta pidän myös novelleista." (Nro 36, M nuorehko teini-ikäinen)

(Mistä kaikesta erityisesti pidät SinäMinässä?) Horoskoopeista, heh oon taikauskonen ;) (Nro 35, M26)

6.3 Puolustelua?

Pertti Alasuutarin (1999) mukaan aineiston analyysissä varsin tehokas miksi-kysymysten etsimisen keino on etsiä aineistona olevasta tekstistä normatiivisia lausumia. Normatiiviset käsitykset näkyvät esimerkiksi ihmisten selonteoissa omasta käyttäytymisestään. Kun yksilö häpeilee, selittelee tai puolustelee toimintaansa, voi takana olla normatiivisen käsityksen vaikutus (emt. 224–25.) Alasuutari itse törmäsi selittelyihin ja häpeilyihin esimerkiksi tutkimuksessa, joka käsitteli sitä, miten haastateltavat puhuivat television katsomisestaan. Haasteltavien puheissa oli hyvin vähän sellaisia ohjelmia, joiden seuraamista pidettäisiin itsestään selvänä, jonain sellaisena mitä ei tarvitsisi mitenkään selittää, perustella tai puolustella. Analyysin lähtökohdaksi muodostuikin idea siitä, että mitä suurempi osa joidenkin ohjelmatyyppejä koskevista maininnoista on vain pelkkiä ilmoituksia siitä, että henkilö katsoo kyseiseen tyyppiin kuuluvaa ohjelmaa, ilman että antaa vastauksessaan minkäänlaista selitystä käyttäytymiselleen, sitä arvostetummasta ohjelmatyypistä on kyse. (Alasuutari 1991; 1992b Alasuutarin 1999, 227 mukaan.)

Eräänlaista puolustelua, tai ehkä ennemminkin tarvetta selittää nuorten tyttöjen lehden lukemistaan, on havaittavissa minunkin aineistossani. Vivahduksia tällaisesta piirteestä voi nähdä kaikissa kolmessa äsken esittelemässäni ulottuvuudessa. Periaatteessa esimerkiksi sen korostamista, että lukee lehteä oppiakseen jotain nuorten elämästä, voi joissakin tapauksissa osin motivoida tarve selittää omaa käyttäytymistään jollakin korrektilla syyllä. Sama koskee myös lehden korostamista viihdyttävänä ajankuluna; kenties halutaan tuoda esiin, että lehteä luetaan vain viihteen vuoksi, kun ei ole parempaakaan tekemistä, ja ettei nuorille tarkoitettua lehteä suinkaan lueta samalla tavalla kuin teinityttöjen ehkä sitä oletetaan lukevan, ns.

vakavalla mielellä. Edellisiä yksiselitteisemmin selonteon tarve näkyy kuitenkin viimeisessä ulottuvuudessa, oman lukija-aseman erottamisessa tyyppillisistä lukijoista. Näyttää, että kirjoittajilla voi esimerkiksi olla tarve tuoda esiin, että he kyllä *tietävät*, että kyse on nuorille tytöille tarkoitettu lehdestä ja etteivät he suinkaan ole niin hölmöjä, että olisivat ikään kuin vahingossa päätyneet lukemaan tyttöjenlehteä.

Ei kuitenkaan voi sanoa, että puolustelutarkoitus olisi epätyypillisten kirjoittajien joukossa mitenkään silmiinpistävää. Se, että niinkin moni epätyypillinen lukija vastasi kirjoituspyyntöön, antaa ymmärtää, että tyttöjenlehden lukeminen poikana tai aikuisena ei ole mikään hirvittävän suuri tabu. Merkityksensä lienee myös sillä yhteydellä, missä tyttöjenlehden lukemisesta nyt puhuttiin: nimettömissä kirjeissä, vastauksena positiiviseen sävyyn esitettyyn kirjoituspyyntöön. Muun muassa silloin, kun ihmiset puhuvat tv-uutisista, on huomattu virallisen ja henkilökohtaisen uutispuheen erillisyyttä (Ridell, 1998, 93). Julkiseksi miellettyssä tutkimustilanteessa asetetaan poliittisiksi kansalaisiksi ja esitetään tässä roolissa asianmukaisiksi oletettuja mielipiteitä (emt., 92–93). Puolustelupuhetta olisi minunkin aineistossani todennäköisesti esiintynyt enemmän, jos tilanne olisi ollut julkinen, lukijat olisivat esiintyneet omilla nimillään tai jos olisin tehnyt muodollisia haastatteluja. Nyt kirjoituspyyntöön vastaamiseen tuskin suhtauduttiin kovin julkisena tai muodollisena tilanteena.

Puolustelupuheen merkitystä arvioitaessa täytyy vielä muistaa, että laatimassani kirjoituspyynnössä pyydettiin kertomaan, miksi kirjoittaja lehteä lukee ja mikä siinä viehättää. Tavallaan siis pyysin kirjoittajilta selontekoa käyttäytymisestään. Kun vielä pyynnön sanamuodot olivat aika selkeästi nuorille suunnattuja, on varsin ymmärrettävää, että "ei-nuoret" ovat katsoneet asiakseen kommentoida poikkeavaa lukijan rooliaan jollain tavalla.

Vaikka missään nimessä lehden lukemisesta löytämiäni kolmea ulottuvuutta ei voi selittää pelkästään puolustelupuheella, tarjoaa se kuitenkin yhden mahdollisen tarkastelunäkökulman. Mielenkiintoiseksi oman lukemisen perustelun tekee se, että kirjoittajien välillä siitä löytyy eroja. On kaksi poikkeustapausta, jotka eivät katso tarpeelliseksi millään tavalla selittää tai puolustella sitä, että lukevat nuortenlehteä: aineiston vanhin kirjoittaja, 52-vuotias nainen ja 30-vuotias nainen. Kaikki muut epätyypilliset kirjoittajat voidaan asettaa yhdelle tai useammalle kolmesta mainitsemastani ulottuvuudesta. Jokainen heistä vähintäänkin tuo esiin oman lukija-asemansa poikkeuksellisuuden tai kertoo lukevansa lehteä, koska on kiinnostunut

nuorten elämästä. Enemmistö näistä kirjoittajista lisäksi korostaa lehden roolia viihdyttävänä ajankuluna. 52-vuotias ja 30-vuotias nainen taas eivät sijoitu yhdellekään kolmesta ulottuvuudesta: he eivät tee eroa tyyppillisiin lukijoihin, eivät mainitse erityistä kiinnostusta nuorten elämään eivätkä korosta lehden merkitystä viihdyttävänä ajankuluna. Miksi? Eroavatko nämä naiset muista kirjoittajista jotenkin muutenkin?

Molemmat naiset todella näyttävät poikkeavan aineistosta myös muilla perusteilla. 30-vuotiaan naisen kirjoituksen voisi kuvitella olevan peräisin nuoren kynästä, siinä ei ole "aikuismaisia" piirteitä eikä hän tuo aikuisuuttaan mitenkään esiin. Kirjoitusta voisi ehkä jopa luonnehtia hieman "epäkypsäksi". 30-vuotiaan kirjoitus muistuttaa enemmän tyyppillisten lukijoiden, nuorten tyttöjen, tekstejä kuin epätyypillisten lukijoiden. Hän esimerkiksi on epätyypillisistä ainoa, joka mainitsee, kuinka SinäMinässä on *"tavallisen ihmisen asioita, eikä pelkästään maailman julkkiksia kuten suosikissa"*. Tyyppilliset lukijat taas mainitsivat saman asian hyvinkin usein. Suosikki-lehden mainitseminen antaa myös ymmärtää, että 30-vuotias elää nuortenlehtien maailmassa muutenkin kuin SinäMinän kautta. 52-vuotias taas kertoo saavansa lehdestä kivoja vinkkejä ja niksejä, joita kukaan muu epätyypillisistä kirjoittajista ei mainitse. Tyyppillisten kirjoittajien joukossa lehdestä saadut vinkit taas mainittiin säännöllisesti. Molemmat naiset myös tuovat esille pitävänsä lehdessä olevista kilpailuista – jälleen asia, jonka moni nuori kirjoittaja mainitsee, muttei em. naisten lisäksi kukaan muu epätyypillisten joukossa.

Yhteenvetona voisi siis sanoa, että lehden epätyypilliset lukijat yleensä haluavat tai kenties jopa tuntevat välttämättömäksi tuoda esille, että he ovat jollain tavalla lehden kohderyhmän ulkopuolella. Tästä seuraa loogisesti myös se, että he selittävät tai perustelevat eri tavoin sitä, että lukevat nuorille tytöille suunnattua lehteä. Taas jos lehden epätyypillisellä lukijalla ei ole tarvetta selittää lukemistaan tai eroaan tyyppillisistä lukijoista, hänen lukemisensa näyttää muistuttavan enemmän tyyppillisten lukijoiden eli nuorten lukutapaa kuin muilla epätyypillisillä.

30-vuotiaan ja 52-vuotiaan naisen lyhyehköjen kirjoitusten perusteella on vaikeaa, jollei mahdotonta selvittää, millä perusteella joidenkin iältään epätyypillisten SinäMinän lukijoiden lukutapa voi muistuttaa nuorten lukutapaa. 30-vuotiaan naisen kohdalla asiasta voidaan vielä saada vihjeitä: kirjoituksen perusteella hänen maailmansa on hyvinkin lähellä nuorten tyttöjen maailmaa. 52-vuotiaan kirjoittajan kohdalla taas tällaista ei ole mitään syytä olettaa –

aktiivisen, sanavalmiin ja seurallisen kuvan itsestään antava nainen elää mitä ilmeisimmin tyyppillisen viisikymppisen naisen elämää. Tarvittaisiin enemmän vastaavia tapauksia, jotta voisi edes yrittää päätellä, millä perusteella jotkut iältään epätyypilliset SinäMinän lukijat käyttävät lehteä samaan tapaan kuin tyyppilliset lukijat.

6.4 Tyttöjenlehti selonteon kohteena

Pertti Alasuutarin (1999, 225) mukaan aina kun törmätään normiin (josta siis esim. häpeily, puolustelu tai selittely voivat olla merkkinä), voi myös kysyä, miksi juuri kyseiseen asiaan suhtaudutaan normatiivisesti, moraalisenä kysymyksenä. Miksi siis epätyypillisillä lukijoilla näyttää olevan jonkinlainen tarve perustella sitä, että he lukevat nuorille tytöille suunnattua lehteä?

Edellisessä aluvuossa mainitsin mahdollisina selityksinä, että kirjoituspyynnön sanamuodot oli varsin selkeästi suunnattu nuorille ja siinä tavallaan pyydettiin lukijoita tekemään selkoa siitä, miksi he lehteä lukevat. Uskon kuitenkin, että epätyypillisten lukijoiden kohdalla tämä ns. selittely on osaltaan tapahtunut myös ikään kuin automaattisesti, rutiininomaisesti. Syitä selonteon tarpeeseen tyttöjenlehtien lukemisessa voikin etsiä myös kulttuurista ja yhteiskunnasta yleisemminkin. Kuten Alasuutari totesi televisionkatselututkimuksen osalta, selittelyn ja perustelun määrä näyttää liittyvän ohjelmatyypin yleiseen arvostukseen. Mitä vähemmän tarvetta selittää, sitä arvostetummasta ohjelmatyypistä on kyse. Esimerkiksi uutisten seuraamista ei koeta tarpeelliseksi lainkaan perustella (Ridell 1998b, 92). Samaa kaavaa voitaneen soveltaa myös lehtiin. Tällä perusteella eräs syy selittämisen tarpeeseen SinäMinän kohdalla voi piillä tyttöjenlehtien kulttuurisessa arvostuksessa. Kuten aiemmin kävi ilmi (ks. 2.4.5), tyttöjenlehdet, kuten naistenlehdetkään, eivät todellakaan lukeudu kaikkein arvostetuimpiin mediagenreihin.

Mielenkiintoista on, että lehden tyyppillisillä lukijoilla, eli nuorilla, tällaista selonteon tarvetta ei tunnu olevan. Tämä liittyy toki osaltaan siihen, että heille on "hyväksyttävämpää" lukea tyttöjenlehteä, koska he ovat nuoria tyttöjä. Sekin vähentänee selittelyn tarvetta osaltaan, että myös suuri enemmistö heidän ikätovereistaan lukee nuortenlehtiä (ks. 2.2). Asiaa ei kuitenkaan voi selittää pelkästään näillä perusteilla. Onhan nimittäin niin, että naisetkin häpeilevät tai väheksyvät esimerkiksi saippuaopperoiden katsomistaan, vaikka kyse onkin

nimenomaan ns. naisten genrestä (ks. esim. Fiske 1992, 209). Mm. Luukka (2003, 18) taas sanoo nuorille tytöille suunnatuista lehdistä, että "tietystä vaiheesta on luonnollista lukea tyttöjenlehteä". Kenties nuorten tyttöjen ajattelua eivät yhteiskunnalliset arvostukset vielä ohjaa niin paljon kuin aikuisten, tai ehkä yhteiskunta todella "sallii" tyttöjenlehdet nuorille tytöille, vaikkei niille arvostusta annakaan?

6.5 Vertailua tyypillisiin lukijoihin

Kaikki epätyypillisten lukijoiden kirjoituksista löytämäni kolme ulottuvuutta ovat jollain tasolla löydettävissä myös tyypillisten lukijoiden teksteistä. Niiden luonteesta tai intensiteetissä on silti merkittäviä eroja – läheskään yksi yhteen ne siis eivät ole. Kuten sanottu, yhteneviä piirteitä niissä voi kuitenkin havaita.

Edellisessä luvussa kuvasin, kuinka kohderyhmään kuuluvien lukijoiden kirjoituksissa tuli esiin ulkopuolisuutta kuvaavia kommentteja suhteessa lehden maailmaan (ks. 5.8). Näiden kommenttien taustalla näytti osin olevan ikä – vanhemmilla, 16–20-vuotiailla tytöillä ulkopuolisuuden tunteita ilmeni enemmän kuin 11–15-vuotiailla. Joskus kirjoittaja toi iän merkityksen suoraan esille arvelemalla olevansa joissain suhteissa liian vanha lehden lukemiseen. Myös tässä luvussa käsitellyt kohderyhmän ulkopuoliset lukijat katsoivat usein aiheelliseksi tuoda jollain tavalla esiin sen, etteivät he kuulu lehden varsinaiseen kohderyhmään. He eivät kuitenkaan ilmaisseet tätä joidenkin vanhempien tyttöjen tapaan kriittiseen sävyyn – epätyypillisten lukijoiden kohdallaan lienee itsestään selvää, ettei lehden sisältöjä ole pyrittykään suuntaamaan heille. Eronteosta varsinaiseen kohderyhmään kertoi osin myös 26-vuotias mieslukija kuvaamalla omaa lukijuuttaan eräässä kirjoituksensa kohdassa aavistuksen ironiseen sävyyn. Naistenlehtien lukijoita haastatellut Joke Hermes huomasi mieshaastateltaviensa kohdalla saman ilmiön – heille oli helppoa pitää etäisyyttä naistenlehtiin ja he esimerkiksi laskivat niistä usein leikkiä tai ironisoivat omaa lukemistaan (Ridell 1995, 79).

Lehden kuvaaminen ajankäyttö- ja viihdetarkoituksessa näkyi epätyypillisten lukijoiden ryhmässä vielä enemmän kuin tyypillisten lukijoiden vanhemmilla tytöillä (vrt. luku 5.6). Nuorempien tyttöjen kirjoituksissahan tällaista jäsennystä ei juuri näkynyt. Tämä viittaisi

mahdollisuuteen, että iän myötä SinäMinään "vakavasti" suhtautuminen pääpiirteittäin vähenee ja lukeminen muuttuu yhä ajanvieteorientoituneemmaksi.

Yksi kohderyhmään kuuluvien lukijoiden SinäMinästä saama hyöty oli se, että lehden avulla he olivat alkaneet ymmärtää paremmin, "mitä poikien päässä liikkuu". Epätyypillisten lukijoiden ryhmässä sama ymmärtämisen teema jatkuu eri muodossa: he lukevat lehteä ymmärtääkseen paremmin tyttöjä, nuorten elämää yleensä tai omia murrosikäisiä lapsiaan. Samasta ilmiöstä on jälleen viitteitä myös Hermesin aineistossa: eräs mieslukija kertoi lukevansa naistenlehtiä ymmärtääkseen paremmin vaimoaan ja tämän tapoja toimia eri tilanteissa (Ridell 1995, 79).

7 Vertailua aikaisempaan tutkimukseen

Olen tehnyt tulkintaa saamistani tuloksista osittain jo analyysilukujen 5 ja 6 yhteydessä – sen vuoksi tämä luku ei olekaan mikään työni varsinainen tulkintaluku. Tässä luvussa pyrin tulkinnan osalta laajempiin yhteyksiin – vertailemaan tutkimustuloksiani edellisiä lukuja kokonaisvaltaisemmin pro graduni perustana olevaan aiempaan tutkimukseen ja teoriaan.

7.1 Aktiivista valintaa ja monipuolista käyttöä

Lasten ja nuorten mediakäyttöä tutkineen Annikka Suonisen (2004) mukaan käytettävien medioiden ja mediasisältöjen valinta riippuu ainakin kolmenlaisista asioista: mediasisältöihin liittyvistä tekijöistä, esitystavallisista tekijöistä ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvistä tekijöistä. Kaikkein mieluisimmissa mediasisällöissä yhdistyvät mahdollisesti kaikki nämä ominaisuudet: ne ovat sisällöllisesti kiinnostavia, ovat teknisesti ja taiteellisesti hyvin toteutettuja, ovat tarjolla niissä medioissa, joiden käyttö on lapselle tai nuorelle luontaista ja mieluista ja näillä sisällöillä on myös sosiaalista arvoa. Suoninen huomauttaa, että valtaosa käytetyistä media-aineistoista tuskin täyttää kaikkia näitä ehtoja, mutta aineiston on toteutettava hyvin ainakin yhden kriteerin ehdot ja täytettävä jonkinlaiset käyttäjän henkilökohtaiset minimivaatimukset kahdella muullakin asteikolla. (emt., 238.)

Kaikkien edellisten tekijöiden merkitys mediatuotteen viehätöksessä tulee esiin myös analysoimissani SinäMinän lukijoiden kirjoituksissa. Lehti mm. tarjoaa lukijoille niin tietoa kuin viihdettäkin, miellyttää ulkoasullaan ja antaa keskustelunaiheita ystävien kanssa. Lisäksi lukijat arvostavat sitä, että on olemassa SinäMinän kaltainen, nimenomaan nuorille suunnattu lehti. Kaikki tämä kertoo osaltaan siitä, miten aktiivinen rooli nuorilla on käyttämiensä mediasisältöjen valinnassa – he eivät todellakaan kuluta mitä tahansa, vaan esittävät mediasisällöille monipuolisia vaatimuksia.

Suonisen mukaan aktiivisuus jatkuu myös valinnan tekemisen jälkeen: lapset ja nuoret käyttävät mediasisältöjä taitavasti omia tarpeitaan vastaavasti. Tämän aktiivisuuden puolesta puhuu myös oma aineistoni. Kuten Mustonen ym. (1992) omassa tutkimuksessaankin toteavat, sama sisältö voi eri lukijoiden kohdalla palvella hyvinkin erilaisia tarpeita. SinäMinä

voi lukijasta ja lukutilanteesta riippuen mm. viihdyttää, antaa tilaisuuden unelmointiin, eskapismiin ja itsensä kehittämiseen, toimia neuvoja ja tietoa antavan aikuisen roolissa, antaa tunteen osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudesta tai antaa virikkeitä sosiaaliseen kanssakäymiseen.

SinäMinän lukijoiden kirjoituksista löytämäni lehden käyttötavat sopivat varsin hyvin myös Suonisen hahmottelemiin lasten ja nuorten mediankäytön funktioihin (ks. luku 2.5). Mediasisältöihin liittyviin syihin voi luokitella SinäMinän roolin neuvonantajana, itsensä kehittämisen välineenä, olon parantajana ja pakopaikkana arjen keskellä. Lehden rooli neuvonantajana on toisaalta osin myös sosiaaliseen yhteisöön liittyvä syy: lehti voi kohderyhmään kuuluvien lukijoiden kohdalla toimia esimerkiksi lisäämässä ymmärrystä ja sosiaalisia taitoja sekä poikien että kaverisuhteiden osalta. Epätyypillisten lukijoiden kohdalla lehti toimii tällaisena *sosiaalisen ymmärryksen välineenä* suhteessa nuoriin yleensä, tyttöihin tai omiin murrosikäisiin lapsiin. Sosiaaliseen yhteisöön liittyviä syitä ovat myös lehden tarjoamat keskustelun ja tekemisen aiheet kavereiden kanssa sekä lehden sisältöön osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuus. Käyttötilanteeseen liittyviä syitä puolestaan ovat esimerkiksi lehden lukeminen tai testien tekeminen kavereiden kanssa ja sekä vanhemmilla tytöillä että epätyypillisillä lukijoilla esiintyvä lehden käyttö rentoutumisen ja ajanvietteen tarkoituksessa.

Aineistoni perusteella SinäMinän lukemisessa mediasisältöihin ja sosiaaliseen yhteisöön liittyvät funktiot ovat vallitsevia käyttötilanteeseen liittyvien syiden (mm. rituaalit, rutiinit, ajantappaminen ja rentoutuminen) kustannuksella. Seuraavaksi pohdin tämän ja muiden aineiston paljastamien seikkojen valossa, miten SinäMinän lukeminen suhteutuu Hermesin ajatukseen joukkoviestinnän merkityksellisyydestä tai merkityksettömyydestä.

7.2 SinäMinä merkityksellisyyden akselilla

Naistenlehtien lukijoita tutkineen Joke Hermesin (1995) mukaan naistenlehtien sisällöt ovat niiden lukijoille suhteellisen merkityksettömiä. Sisältöjen merkityksen sijaan naistenlehtien käyttö perustuu ennemminkin sille, että ne auttavat kuluttamaan aikaa. Hermesin haastatteleuille lukijoille naistenlehtien lukeminen oli toissijaista toimintaa ja he mukauttivat lehdet arkisen elämänmenonsa rutiineihin.

Kuten jo totesin, oman aineistoni perusteella SinäMinässä sen sijaan nimenomaan mm. sisällöillä näyttää olevan merkitystä lukijoilleen. Toki myös omien kirjoittajieni kohdalla oli nähtävissä esim. lehden käyttö viihde- ja ajanvietetarkoituksessa – tosin tyypillisten lukijoiden kohdalla aika minimaalisesti ja sielläkin vain vanhempien tyttöjen joukossa, epätyypillisillä lukijoilla jo hieman enemmän. Näyttää siltä, että omassa aineistossani ns. "naistenlehtimäinen" suhtautuminen SinäMinään siis lisääntyy tältä osin sitä mukaa, mitä kauemmas lehden varsinaisesta kohderyhmästä iän perusteella mennään. Sisältöihin ei vanhempana välttämättä suhtauduta aivan yhtä vakavasti ja intensiivisesti kuin 11–15-vuotiaana. 16–20-vuotiaat tytöt kyllä lukivat ainakin novelleja vielä varsin keskittyneesti ja uppoutuen, mutta eivät omalla kohdallaan nähneet lehteä esimerkiksi neuvonantajana samassa määrin kuin nuoremmat tytöt. Epätyypillisten lukijoiden, eli aikuisten ja miespuolisten kirjoittajien joukossa korostuivat aineistossani muita ryhmiä enemmän lehden käyttötilanteeseen liittyvät syyt (kuten Hermesin tutkimuksessa naistenlehtien lukijoilla) – lehden rooli viihde- ja ajanvietetarkoituksessa. Joka tapauksessa SinäMinällä näyttää siis olevan tyypillisille lukijoilleen pääosin erilainen merkitys ja funktio kuin Hermesin tutkimuksen perusteella naistenlehdillä lukijoilleen. Täten ei näytä todennäköiseltä, että tyttöjenlehdet olisivat vain teiniversioita naistenlehdistä – ainakaan mitä lukemisen merkityksiin tulee.

7.3 Tyttöjenlehtien lukemisen tutkimus – kontekstien vaikutus

Kuten teoriaosuudessa (luvussa 2.4.2) totesin, aiempi tutkimus tyttöjenlehtien lukijoista on usein keskittynyt siihen, mikä vaikutus lehdellä on lukijoihinsa. Tästä huolimatta oman työni teemat risteävät joissakin kohdissa näiden tutkimusten kanssa ja jonkinlainen vertailu on mahdollista.

Kun aiemmin (luvuissa 2.4.3 ja 2.4.3) vertailin Holmin (1997) ja Duken & Kreshelin (1998) tutkimuksia keskenään, näytti siltä, että lukijoiden iällä voi olla merkitystä siinä, miten he lehteen suhtautuvat. Duken & Kreshelin tutkimuksen varhaisnuoret tytöt etsivät lehdistä neuvoja ja tietoa mm. ihmissuhteista, seurustelusta, ulkonäöstä ja käyttäytymisestä, Holmin haastattelemilla vanhemmilla tytöillä lehti toimi ennemminkin mm. viihdyttäjänä ja jopa ironian kohteena. Omassakin aineistossanihan näkyi viitteitä siitä, että iän myötä lehden rooli

viihdyttäjänä ja ajanvietteenä kasvaa ja toisaalta lehden pitäminen neuvonantajana ja ns. vakava suhtautuminen siihen vähenevät. Varsinaisesta ironisesta lukemisesta ei tyyppillisten lukijoiden kohdalla kuitenkaan ollut oikeastaan häivääkään. Epätyypillisten lukijoidenkin joukossa ainoastaan 26-vuotias mies ironisoi omaa lukemistaan varsin vähäeleisesti sivuhuomautuksessa, eikä hänkään suhtautunut ironisesti itse lehteen.

Tähän eroavuuteen minun ja Holmin aineistojen välillä on helppo löytää ainakin kaksi ilmeiseltä vaikuttavaa syytä – aineistonkeruumetodi ja lukemisen konteksti. Oma aineistoni koostui lukijoiden lähettämistä kirjeistä, Holm taas haastatteli Veckorevyn-lehteä yhdessä lukevia tiiviitä kaveriporukoita ryhmissä. Omat kirjoittajanihan sen sijaan lukivat lehteä yleensä ja mieluiten yksin. Ironista lukutapaa todennäköisesti lisää lehden lukeminen yhdessä kavereiden kanssa – yksin on vaikeampi olla ironinen kuin tyttöporukassa eikä se ole yhtä hauskaa. Lisäksi aineistonkeruutilanne – kaveriporukkana haastateltavana oleminen – on varmasti omiaan rohkaisemaan ironisten lukutapojen esiintuomista haastattelutilanteessa. Oman tutkimukseni kohdalla on myös todennäköistä, että lehteä mahdollisesti ironisesti lukevat tytöt eivät ole tarttuneet kynään yhtä innokkaasti kuin lehteä "tosissaan" lukevat, kun on pyydetty kirjoittamaan lehden merkityksestä omassa elämässä.

Ainakin osin aineistonkeruutilanteeseen liittyy myös eräs oman aineistoni eroavuus Frazerin (1987) ryhmähaastatteluin kerättyyn materiaaliin (Frazerin tutkimuksesta aiemmin luvussa 2.4.2). 13–17-vuotiaita Jackie-lehden lukijoita haastatellut Frazer tunsu saaneensa omasta tutkimuksestaan vahvistusta oletukselle siitä, että Jackieä luetaan laiskasti. Kun tutkimustilanteessa tyttöjä pyydettiin lukemaan lehdestä kertomus (novelli), moni tyttö ei päässyt tarinasta kärryille ensimmäisellä lukukerralla (ema., 414). Tulos siis vaikuttaa lähes täysin päinvastaiselta kuin omani – kohderyhmään kuuluvat kirjoittajat lukivat SinäMinää keskittyneesti ja uppoutuen – eivät todellakaan "laiskasti". Frazer ei tutkimuksessaan kuitenkaan pohdi lainkaan lukemisen kontekstia, johon arvelen eron osin perustuvan. Onhan täysin eri asia lukea novelli ns. luokkatilanteessa muiden kanssa samaan tahtiin (ja pyrkiä samalla mahdollisesti siihen, etteivät muut joutuisi odottelemaan), kuin keskittyneenä yksin omassa huoneessa peiton alla – kuten SinäMinän lukutilannetta omassa aineistossani saatettiin kuvailla. Palaan pohtimaan aineistonkeruumetodin merkitystä omassa tutkimuksessani vielä seuraavassa, eli työni viimeisessä luvussa.

8 Lopuksi ja uusiksi aluksi

Olen tutkimuksessani pyrkinyt selvittämään, millainen merkitys ja rooli tyttöjenlehdellä, SinäMinällä, on lukijoidensa elämässä. Tulosteni perusteella lehdellä näytti olevan lukijoidensa elämässä pääasiassa kahdentyyppisiä, keskenään varsin erilaisia merkityksiä. Toisaalta lehti piti lukijansa tukevasti jokapäiväisessä arjessa kiinni vastaamalla heidän tarpeeseensa saada tietoa ja neuvoja konkreettisiin ongelmiinsa. Sama lehti tarjosi kuitenkin myös tilaisuuden paeta arkista todellisuutta esimerkiksi uppoutumalla haaveisiin romanttisten novellien ja tarinoiden avulla. Näiden merkitysten lisäksi lehti toimi myös sosiaalisen toiminnan virittäjänä ja itsensä kehittämisen välineenä. SinäMinän monipuolisista rooleista kertoo myös se, että lehden erilaisia sisältöjä luetaan ja käytetään eri tavoilla ja eri tilanteissa. On mahdollista, että juuri tässä lehden monitahoisessa luonteessa piilee olennainen osa SinäMinän viehätysvoimaa.

Luvussa 2.5 toin esille, että mediankäytön perusfunktiot ovat pysyneet hyvinkin muuttumattomina mediaympäristön mullistuksista huolimatta. Myös itse löytämäni SinäMinän lukemisen syyt tai käyttötarkoitukset voidaan suhteellisen helposti sijoittaa näihin aiemmin tehtyihin luokitteluihin. Aineistoni perusteella löysin SinäMinän lukemisesta kuitenkin myös joitakin uusia näkökulmia mm. mediankäyttöjen syihin. SinäMinän lukijoille lehti esimerkiksi toimi eräänlaisena sosiaalisen ymmärryksen välineenä. Erilaiset lukijat käyttivät samaa lehteä tähän tarkoitukseen eri muodoissa – tytöt pyrkivät lisäämään ymmärrystään pojista, pojat tytöistä, vanhemmat lukijat nuorista ja teini-ikäisten lasten äidit omista lapsistaan.

Oletukseni sisältöjen merkityksestä SinäMinän lukijoille näytti pitävän paikkansa – sisällöillä oli suurimmalle osalle lukijoista enemmän merkitystä kuin esimerkiksi lehden lukemiseen liittyvillä rutiineilla tai ajantappamisella. Joissain suhteissa omassa aineistossani oli kuitenkin nähtävissä samoja piirteitä kuin Joke Hermesin (1995) naistenlehtien lukijoista tekemässä tutkimuksessa, jossa nämä lehdet näyttäytyivät ennen kaikkea rentouttavana keinona kuluttaa aikaa. SinäMinän lukeminen alkoi muistuttaa tältä osin naistenlehtimäistä käyttöä, kun liikuttiin kauemmas lehden varsinaisesta kohderyhmästä: kun lukijana oli miespuolinen tai aikuinen henkilö. Tällöin lehden käyttö näytti muuttuvan yhä viihde- ja ajanvietepainottuneemmaksi.

Jatkotutkimusta ajatellen olisi mielenkiintoista tietää, eroavatko nuorten mediankäyttötavat tässä mielessä myös jotenkin yleispätevämmiin aikuisten mediankäyttöistä, vai liittyykö sisältöorientoitunut suhtautumistapa nuorten osalta nimenomaan esimerkiksi tyttöjenlehtiin. Onko vaikkapa nuorten suosikkitelevisiosarjojen sisällöillä heille enemmän merkitystä kuin aikuisille omien lempisarjojensa kohdalla? Missä vaiheessa mahdollinen muutos suhtautumisessa tapahtuu ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat?

Sen lisäksi, miksi lehteä luetaan ja mitä se lukijoilleen antaa, halusin tutkia lehden merkitystä myös selvittämällä sen roolia lukijan elämässä ja arkipäivässä. Tämä arkeen nivoutuva puoli lehden lukemisesta jäi aineistossani ja siis myös tutkimuksessani edellisiä teemoja vähemmälle huomiolle, mitä osasin jossain määrin odottaakin. Tähän vaikutti osaltaan se, ettei kerran kuukaudessa ilmestyvä *SinäMinä* todennäköisesti kuulu lukijoiden elämään läheskään jokaisena päivänä, toisin kuin esimerkiksi sanomalehti omien lukijoidensa elämään. Tutkimukseni ei kerro esimerkiksi sitä, millainen osa *SinäMinällä* on nuorten elämässä muiden medioiden joukossa. Tätäkin olisi mielenkiintoista selvittää, muttei se juuri tässä tutkimuksessa ollut pääasiallinen tarkoitus. Tarkempi arkipäivän kulkuun paneutuminen olisi myös kuormittanut kirjoittajiani liikaa ja vaatinut näin jotain toista aineistonkeruumenetelmää, esimerkiksi informanttien mediankäytöstään pitämiä päiväkirjoja.

Kuten tutkimuskysymysteni yhteydessä (3.4.2) totesin, mielestäni lehden merkitystä pohtiessa sen nivoutumista lukijan arkeen ei kuitenkaan siis voinut täysin sivuuttaa. Tämän etnografisemman puolen osittainenkin mukaan ottaminen oli mielestäni lopulta hyvä lisä tutkimukseen. Se valotti lehden roolia erilaisesta näkökulmasta ja asetti merkitykset jonkinlaiseen kontekstiin. Vaikka kirjoitusten perusteella en toki voinut luoda läheskään kattavaa kuvaa kirjoittajien arkipäiväisen elämän kulusta, on teksteissä kuitenkin välähdyksiä esimerkiksi nautinnollisista lehden lukuhetkistä muun elämänmenon lomassa ja arkipäivän sosiaalisista tilanteista, joissa lehti on tavalla tai toisella mukana.

Mitä muutoin tulee teemakirjoittamiseen metodina, mielestäni se soveltui varsin hyvin aiheeni ja kohderyhmäni tutkimiseen. Kirjoituspyyntö herätti lukijoissa innostusta ja vastaaminen vaikutti olleen mieluisa tehtävä. Suurimmasta osasta kirjoituksista huomasin lisäksi, että niiden laatiminen oli tuntunut tekijöistä luontevalta. Menetelmällä oli epäilemättä myös vaikutuksensa siihen, minkä tyylistä saamani materiaali oli. Tämä tuli esiin muun muassa aineistoni eroavuuksissa muihin aiheeseen liittyviin tutkimuksiin. Eroja esimerkiksi

ilmaistussa suhtautumisessa lehteen tai lukemiseen keskittymisessä näytti olevan riippuen siitä, lukiko lehteä ja kirjoittiko aiheesta yksin kotona vai lukiko ja keskusteliko siitä ryhmähaastattelutilanteessa.

Aineistonkeruumetodin vaikutuksesta voi kertoa mielestäni myös omien kirjoittajieni suhtautuminen romanttiseen haaveiluun verrattuna Sari Näreen (2005) 12–18-vuotiailta nuorilta keräämään aineistoon. Näre teki nuorten sukupuolikulttuuria kartoittavan tutkimuksensa yhteydessä kuudessa helsinkiläisessä nuorisotalossa 19 ryhmähaastattelua ja 6 yksilöhaastattelua. Hän havaitsi, että vaikka tyttöökulttuuriin liitetään usein romanttinen rakkauskäsitys, niin hänen aineistossaan ei juurikaan esiintynyt rakkautta ja siihen liittyvää haaveilua – haastatellut tytöt eivät esimerkiksi puhuneet romanttiseen sävyyn rakkauden ihanuudesta. Näre arvelee olevan mahdollista, että romanttisesta haaveilusta on tullut niin intiimiä, ettei siitä mielellään puhuta muiden kuullen. (emt., 114–115.) Näin voi olla, sillä kuitenkin esimerkiksi omat, Näreen haastateltavien kanssa suunnilleen samanikäiset kirjoittajani, toivat lehden lukemiseen liittyvän romanttissävyyisen unelmoinnin usein esiin. Vaikka muidenkin tekijöiden vaikutus on toki mahdollinen, osaltaan tämä eroavuus voi uskoakseni liittyä siihen, että SinäMinän lukijat saivat kirjoittaa aiheesta, eikä heidän tarvinnut puhua siitä kasvotusten tutkijan kanssa. Mahdollisesti sain siis teemakirjoittamisen avulla esiin joiltakin osin intiimimpiä asioita kuin olisin saanut esimerkiksi haastatteluilla. Aineistonkeruumetodin vaikutusta olisikin mielestäni ylipäänsä hyvä eksplikoida ja pohtia tutkimuksissa nykyistä enemmänkin.

Niin kuin jo työni johdannossa (1.1) toin esiin, tutkimukseni SinäMinän lukemisesta voi kertoa tyttöjenlehtien vastaanotosta tätä tiettyä lehteä laajemminkin. Eräässä mielessä kyseessä on silti erityisaineisto, sillä SinäMinän sisällössä novelleilla ja tarinoilla on merkittävämpi osuus kuin muissa suomalaisissa nuortenlehdissä. Sinänsä muidenkin tyttöjenlehtien osalta on kuitenkin todennäköisesti löydettävissä samantyyppisiä merkityksiä kuin minunkin aineistossani, sillä SinäMinä sisältää novellien ohella myös tyttöjenlehtiin perinteisesti kuuluvan "perusmateriaalin". Eroa voinee löytyä siinä, että merkitykset painottuvat eri tavalla muiden lehtien kohdalla tai kenties jotkin omassa tutkimuksessani erityisesti tarinoiden lukemiseen liittyvät merkitykset jäävät lähes kokonaan puuttumaan.

Lähteet

Alasuutari, Pertti (1999) *Laadullinen tutkimus*. 3. uudistettu painos. (1. painos 1993.)
Tampere: Vastapaino.

Ang, Ien (1989) *Watching Dallas*. London: Routledge.

Apo, Satu (1993) Kirjoittavat kertojat. Teemakirjoittaminen – folkloristiikan "näkömätön" aineistonhankintamenetelmä. *Elias: Suomalaisen kirjallisuuden seuran jäsenlehti* 1993:4, 12–15.

Baran, Stanley J. & Davis, Dennis K. (2000) *Mass communication theory: foundations, ferment and future*. 2. painos. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Duke, Lisa L. & Kreshel, Peggy J. (1998) Negotiating Femininity: Girls in Early Adolescence Read Teen Magazines. *Journal of Communication Inquiry* 22:1, 48–71.

Ekholm, Virpi (2002) *Terveyslehti lukijoidensa elämässä. Laadullinen haastattelututkimus Hyvä Terveys –lehden merkityksestä lehden pitkäaikaisille lukijoille*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.

Fiske, John (1992) *Merkkien kieli. Johdatus viestinnän tutkimiseen*. 4. painos. (Alkuteos 1990.) Suomennos Veikko Pietilä, Risto Suikkanen & Timo Uusitupa. Tampere: Vastapaino.

Frazer, Elisabeth (1987) Teenage girls reading Jackie. *Media, Culture & Society* 9:4, 407–25.

Hermes, Joke (1993) Media, meaning and everyday life. *Cultural studies* 7:3, 493–506.

Hermes, Joke (1995) *Reading women's magazines: an analysis of everyday media use*. Cambridge: Polity Press.

Herzog, Herta (1995) Päiväunia, lohtua ja neuvoja. Miksi päivittäissarjoja kuunnellaan ja mitä niistä saadaan? (Alkuperäinen artikkeli 1954.) Suomennos Risto Kunelius.

Tiedotustutkimus 18:3, 9–14.

Holm, Gunilla (1997) Public texts/ private conversations: Readings of a teen magazine from the girl's point of view. *Young* 5:3, 20–29.

Kivikuru, Ullamaija (1995) Yleisöstä – yleisöttä. *Tiedotustutkimus* 18:3, 2–8.

Kärki, Anita (2004) *Sivusta seuraten. Sanomalehti lukijoiden kertomuksissa*. Jyväskylä: Minerva Kustannus.

Luukka, Minna-Riitta (2003) Kelpaanko tällaisena? Tyttöyden rakentuminen Demi-lehden palstoilla. Teoksessa Modinos, Tuija & Suoninen, Annikka (toim.) *Merkkillinen media: Tekstit nuorten arjessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto/ Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 17–38.

Luukka, Minna-Riitta; Hujanen, Jaana; Lokka, Antti; Modinos, Tuija; Pietikäinen, Sari & Suoninen Annikka (2001) *Mediat nuorten arjessa. 13–19-vuotiaiden nuorten mediakäytöt vuosituhannen vaihteessa*. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

McQuail, Denis (2000) *McQuail's Mass Communication Theory*. 4. painos. London, New Delhi, Thousand Oaks: Sage.

Miettinen, Jorma (1980) *Sanomalehtien lukeminen. Maakuntien ykköslehtien lukijoiden kiinnostus sekä väline- ja sisältökäyttö*. Viestintätutkimuksen seuran julkaisusarja nro 2. Espoo: Weilin & Göös.

Modinos, Tuija & Suoninen, Annikka (2003) Tulikärpäset lasipurkissa. Teoksessa Modinos, Tuija & Suoninen, Annikka (toim.) *Merkkillinen media: Tekstit nuorten arjessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto/ Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 9–16.

Mustonen, Anu & Rönkä, Anna & Uotinen, Virpi (1992) Elämisen malleja, rakkautta ja ihanteita: Lukeminen tyttöjen minäkuvan jäsentäjänä. Teoksessa Näre, Sari & Lähteenmaa, Jaana (toim.) *Letit liehumaan: tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 236–245.

Näre, Sari (2005) *Styylaten ja pettäen – Luottamuksen ongelma ja postindividualismi nuorten sukupuolikulttuurissa*. Nuorisotutkimusverkoston & Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 49. Helsinki: Yliopistopaino.

Näre, Sari & Lähteenmaa, Jaana (toim.) (1992) *Letit liehumaan: tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Radway, Janice A. (1987) *Reading the romance. Women, Patriarchy and Popular Literature*. 2. painos. (Alkuteos 1984.) London & New York: Verso

Ridell, Seija (1995) Joukkoviestinnän merkityksettömyys elämänmenossa: Joke Hermesin haastattelu. *Tiedotustutkimus* 18:3, 75–85.

Ridell, Seija (1998a) Suuri yleisönmetsästys. Joukkoviestinnän vastaanoton käsitteellistämisestä ja tutkimisesta 1930-luvulta nykypäiviin. Teoksessa Kivikuru, Ulla-Maija & Kunelius, Risto (toim.) *Viestinnän jäljillä. Näkökulmia uuden ajan ilmiöön*. Juva: WSOY, 431–453.

Ridell, Seija (1998b) *Tolkullistamisen politiikkaa. Televisiouutisten vastaanotto kriittisestä genrenäkökulmasta*. Acta Universitatis Tamperensis 617. Tampere: Tampereen yliopisto.

Saarinen, Pirkko & Korkiakangas, Mikko (1997) *Ihanaa vai pitkäveteistä. Lukeminen nuorten harrastuksena*. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Suoninen Annikka (2001) *Mediat nuorten arjessa. 13–19-vuotiaiden nuorten mediakäytöt vuosituhatosen vaihteessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto/ Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

Suoninen, Annikka (2004) *Mediakielitaidon jäljillä. Lapset ja nuoret valikoivina mediankäyttäjinä*. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 81. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston nykykulttuurin tutkimusyksikkö.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2003) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Liite

Minun Sinäminäni

Kirjoita kirjeessä tai meilissä, mitä SinäMinä sinulle merkitsee! Onko se kuin ystävä, joka piristää ja lohduttaa, isosisko joka neuvoo vai kenties rentouttavaa seuraa koulun jälkeen? Mitkä asiat saavat juuri sinut tarttumaan lehteen? Voit kirjoittaa vapaasti kaikista SinäMinän lukemiseen liittyvistä ajatuksistasi.

Voit käyttää kirjoittamisen apuna esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- * Kuinka kauan olet lukenut SinäMinää?
- * Mistä sait innostuksen alkaa lukea SinäMinää?
- * Millainen on sinun lukuhetkesi: milloin ja missä luet, kenen kanssa?
- * Voiko SinäMinän lukemisesta olla mielestäsi hyötyä nuorille? Millaista hyötyä lehdestä on sinulle ollut?
- * Lukevatko kaverisi SinäMinää ja jutteletteko lehdestä keskenänne? Jos, niin mistä esimerkiksi?
- * Miksi SinäMinä on sinulle sopiva lehti? Entä puuttuuko jotain?
- * Mistä kaikesta erityisesti pidät SinäMinässä? Mikä taas ei kiinnosta tai ärsyttää?
- * Mikä/mitkä jutut ovat jääneet mieleesi? Mistä se/ne kertoivat?
- * Miten lehden asiat liittyvät omaan elämäsi? Millaiset aiheet eivät kosketa omaa elämäsi?
- * Miten SinäMinä mielestäsi eroaa muista nuortenlehdistä (esim. Suosikki, Demi, Systeri, Mix jne.)?

Kaikkiin kysymyksiin ei siis ole pakko vastata, mutta voit kirjoittaa aiheesta kysymysten ulkopuoleltakin. Kirjoituksen pituus on vapaa. Kirjoituksia käytetään nimettöminä SinäMinästä ja sen lukijoista tehtävässä gradututkimuksessa. Palautteesi välittyy myös lehden toimitukselle.

Kerrothan nimesi ja osoitteesi lisäksi myös ikäsi ja oletko tilaaja, irtonumero-ostaja vai muu lukija. Meilaa kirjoituksesi tutkimuksen tekijälle 20.6. mennessä osoitteeseen: kati.hintsala@uta.fi tai postita osoitteella: Kati Hintsala, Härmälänkatu 20 A 11, 33900 TAMPERE. Kiitos osallistumisestasi!